

Møte onsdag den 18. oktober kl. 10

President: Gunnar Breimo

Dagsorden (nr. 4):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 1)
2. Referat

Presidenten: Representantene Trond Helleland, Shahbaz Tariq og Børge Brende, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra representanten Siri Frost Sterri foreligger søknad om permisjon onsdag den 18. oktober for å delta i EFTAs parlamentarikerkomite i Brussel.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentanten, Michael Momyr, innkalles for å møte i permisjonstiden.
3. Michael Momyr innvelges i Lagtinget for den tid han møter for representanten Siri Frost Sterri.

Presidenten: Michael Momyr er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten ber om forslag på settepresident.

Hill-Marta Solberg (A): Jeg foreslår Kjell Engebretsen.

Presidenten: Kjell Engebretsen er foreslått som settepresident. – Andre forslag foreligger ikke, og Kjell Engebretsen anses enstemmig valgt som settepresident for Stortingets møte i dag.

Representanten John Dale vil framsette et privat forslag.

John Dale (Sp): Eg legg med dette fram eit Dokument nr. 8-forslag om at Stortinget skal få seg førelagt planen om å etablere eit forvaltingsområde for ulv.

Presidenten: Representanten Robert Eriksson vil framsette et privat forslag.

Robert Eriksson (Frp): Jeg vil på vegne av Thore Aksel Nistad, Christopher Stensaker og meg selv få lov til å framsette et privat forslag om å omdanne NSB BA til et ordinært aksjeselskap samt åpne for konkurranse på Jernbaneverkets anlegg.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- muntlig spørretime
- ordinær spørretime

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsminister Jens Stoltenberg
- statsråd Terje Moe Gustavsen
- statsråd Anne Kristin Sydnæs

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes om å reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (Frp): Høyre-byrådet i Oslo har varslet at det blir store innskrenkninger på Ullevål sykehus fordi det er viktigere å spare penger enn å behandle pasienter. Det samme er situasjonen ved andre av landets sykehus. Dette skjer i en situasjon hvor den norske stat mottar nærmere hundre tusen millioner kroner mer enn beregnet for inneværende år.

Regjeringen sitter som en passiv tilskuer. Statsminister Jens Stoltenberg har sagt at det ikke kommer sykepleiere opp av borehullene i Nordsjøen. Men det kommer penger til å kunne lønne de sykepleiere og leger som er tilgjengelige, slik at de arbeider istedenfor å bli sagt opp eller ikke å arbeide.

Mitt spørsmål til statsminister Jens Stoltenberg er derfor: Hvor lenge vil regjeringen Stoltenberg sitte som en passiv tilskuer til at syke mennesker ikke får behandling, når vi har nok penger til å bedre kapasiteten øyeblikkelig fra 1. november, slik at de får behandling?

Statsminister Jens Stoltenberg: Regjeringen vil ikke sitte passiv og se på at mennesker som trenger behandling, ikke får det. Derfor har vi foreslått en kraftig opptrapping av satsingen på norsk helsevesen. Det vil bli bevilget mer penger til norsk helsevesen enn noen gang før i det statsbudsjettet vi har foreslått for 2001. Norge har gått fra å være blant de landene som hadde en legedekning omtrent som gjennomsnittet i de rike land i verden, til å være absolutt på topp. Vi har hatt omfattende investeringer i nytt utstyr, og vi skal kjøpe enda mer utstyr og bevilge enda flere penger til norsk helsevesen. Men så sier Regjeringen noe mer, nemlig at i tillegg til å skaffe mer penger enn noen gang, må vi se på de åpenbare organisasjonsproblemer som er i helsevesenet, som bl.a. illustreres ved Ullevål sykehus, der driften er klart dyrere enn ved mange andre sykehus, og der vi ser at operasjonsstuer står tomme, at verdifullt utstyr ikke brukes, og at leger bruker stadig mindre tid på å behandle pasienter. Så vi mener at man både må skaffe mer penger – det har vi

gjort gjennom mange år – og i tillegg må se på hvordan sykehusvesenet organiseres.

Carl I. Hagen (Frp): Jeg takker for nok en bortforklaring av de faktiske forhold. Og de faktiske forhold er at Ullevål sykehus må spare 300 mill. kr. Sjøflegen sier at dette betyr at mennesker ikke får behandling. Det samme sies fra Haukeland, fra Regionsykehuset i Tromsø og fra andre sykehus. Og når nå statsministeren gang på gang snakker om omorganiseringer, kanskje jeg kunne spørre: Når har man tenkt å begynne med det i hvert fall mest fornuftige, å sikre midler slik at sykehusene kan ansette servicepersonale og kontorpersonale, slik at sykepleiere og leger gjør mindre kontorarbeid, og behandler pasienter? Der er det penger som trengs.

Fremskrittspartiet har fremmet forslag om å styrke årets budsjett – ikke neste års, men årets budsjett – med 2 milliarder kr, for å stryke underskuddene ved alle landets sykehus samt sikre full kapasitetsutnyttelse i november og desember. Og fordi vi har så lange køer, har vi foreslått å bruke 3 milliarder kr av de ekstra hundre milliardene til å kjøpe operasjonskapasitet i utlandet, for det blir ikke inflasjonsdrivende. Vil vi kunne få Regjeringens støtte til å gjøre noe nå, slik at ikke syke mennesker eventuelt dør mens de venter på behandling?

Statsminister Jens Stoltenberg: Vi er allerede i gang med å omorganisere helsevesenet. Vi har satt i gang et arbeid med å omorganisere statssykehusene og regner med å kunne fremme forslag om ikke så veldig lang tid i forhold til det, og vi har foreslått at de også vil kunne bli statsforetak og få en bedre organisasjonsform, slik at de utnytter arbeidskraft, helsepersonell, kapital og utstyr bedre enn de gjør i dag. Det er ikke lenge siden vi innførte et nytt finansieringssystem – innsatsstyrt finansiering – for helsevesenet, som har hatt en kraftig økning når det gjelder antall behandlede pasienter. Vi innfører en fastlegereform, som er en stor og viktig helsereform, og vi har også varslet at vi skal se på hele eierskapet for sykehusstrukturen for øvrig.

Så vi er i gang, har gjennomført og har varslet en lang rekke store og små reformer av norsk helsevesen. Resultatet av det er at vi nå har et helsevesen som er i verdensstoppen, mens vi for få år siden lå omtrent på gjennomsnittet. Men vi er ikke fornøyd med det. Det skal bli enda bedre, og derfor varsler vi ytterligere omorganiseringer og ytterligere nye bevilgninger.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – John I. Alvheim.

John I. Alvheim (Frp): Den kraftige opptrappingen i helsesektoren som statsministeren gir uttrykk for, kan ikke jeg finne i det statsbudsjettet som foreligger til behandling i Stortinget. Det er, som jeg tidligere har sagt, ikke troverdig.

Helsebyråden i Oslo har pålagt den nye direktøren og styreformannen å spare inn 300 mill. kr i 2001. Dette vil ramme 10 000 pasienter, hvorav 20 pst. er prioriterte pa-

sienter. Kan regjeringen Stoltenberg sitte og se på at dette skjer, uten å gripe inn øyeblikkelig i forhold til Oslo kommune, og sørge for at denne innsparingen ikke kommer på tale, slik at pasientene også i 2001 kan regne med å få behandling ved Ullevål sykehus, slik som de har krav på?

Statsminister Jens Stoltenberg: Som jeg har sagt, har vi i forhold til det representanten Alvheim spør om, foreslått å øke bevilgningene i 2001, og bevilgningene er allerede økt for inneværende år. Det ble plussset på godt over 1 milliard kr – opp mot 2 milliarder kr totalt – til sykehusene i vår. Noe av det første denne regjering gjorde, var å sørge for at det kom milliardbeløp ekstra til sykehusene i år, og så har vi foreslått ytterligere økning til helsevesenet og sykehusene for 2001. Så det er ikke sant at man sitter stille, man gjør mye i år og foreslår å gjøre enda mer i 2001.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo – til oppfølgings-spørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har et tilleggsspørsmål til statsministeren.

Vi har sett at det fra fylkene i år ikke har vært søkt om så mye utstyr at midlene fra staten har blitt oppbrukt. En åpenbar årsak til det er at fylkene har så dårlig økonomi at de ikke har råd til å betale sin egenandel for utstyr til sykehus. Da vil jeg spørre statsministeren: Ser statsministeren det fornuftige i at staten går inn og dekker en langt større andel av utstyr til sykehus, slik at det kan skaffes med en gang man har behov for det, og ikke etter et halvt eller ett år, slik som situasjonen blir nå?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er ulike grunner til at sykehusene ikke har kjøpt like mye utstyr i år som Stortinget opprinnelig regnet med. Det som nå skjer, er at vi øker kraftig kommunenes og fylkeskommunenes inntekter. De frie inntektene totalt øker med opp mot 2 milliarder kr, og det er den kraftigste økning i frie inntekter på veldig mange år. Det gjør det mulig for fylkeskommunene bl.a. i større grad å være med på å finansiere kjøp av nytt utstyr, i tillegg til de pengene som kommer direkte fra staten. Og der følger Regjeringen opp til punkt og prikke den utstyrplanen Stortinget har vedtatt, med fordeling av kostnader mellom fylkene og staten. Så der kommer pengene som forutsatt, og vi gir fylkene mer penger til å betale sin egenandel. Men så er hovedutfordringen samtidig den at vi aldri har hatt mer utstyr på norske sykehus, aldri har investert mer i nytt utstyr på norske sykehus. Samtidig ser vi at verdifullt utstyr brukes bare noen få timer i døgnet, og det er kanskje nå et vel så stort problem som kjøp av nytt utstyr.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Eg har æra av å stilla eit spørsmål til statsministeren, og eg siterer frå Aftenposten:

«Jeg leste i en avis at noen i NHO mente at vi ikke kan skjære alle næringslivsledere over én kam bare fordi en var dopet. Jeg mener mange av dem befinner seg i koma.»

Sitatet er frå utanriksministeren vår, medlem av Stoltenberg si regjering.

Mitt spørsmål til Jens Stoltenberg er: Er dette eit sitat som han kan seia seg einig i? Er det regjeringa Stoltenberg sitt syn på norske næringslivsleiarar at dei er i koma, slik som Jagland seier dei er?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg oppfatter ikke at intensjonen med det utenriksminister Jagland sa, var å si at alle norske næringslivsledere er i koma. Det tror jeg alle forstår.

Det som jeg oppfatter var hans budskap, var at for mange næringslivsledere har for liten forståelse av det samfunnsansvar de må ta i forhold til lederlønninger, opsjoner og urimelig store inntektsøkninger til ledere i norsk næringsliv. Det var budskapet i det han sa på AUFs landsmøte, og det er et budskap som jeg har inntrykk av at et stort flertall her i Stortinget deler.

Valgerd Svarstad Haugland (KrF): Det som er problematisk med eit slikt utspel, er at det må tolkast eventuelt i ei retning, og eg synest det er veldig uklart når ein ser det opp mot dei signala som ein gjennom statsbudsjettet gir til norske næringslivsleiarar. Då vil eg minna statsminister Stoltenberg om at dei fleste næringslivsleiarane faktisk har ei løn som ligg på kanskje 500 000 kr og nedover, at dei fleste næringslivsleiarane er næringslivsleiarar i små og mellomstore bedrifter – der ein del av dei slit.

Det signalet som utanriksministeren gir i dette foredraget, er sterkt mot alle dei som prøver å halda oppe sysselsettinga i Noreg. Eg ynskjer at statsminister Stoltenberg skal svara på om dei signala som Regjeringa gir gjennom statsbudsjettet m. a. i forhold til konjunkturavgift og moms på reiseliv, som særleg går ut over distrikta, kombinert med dette utspelet frå Jagland, gir særleg mykje von og tru på at regjeringa Stoltenberg ynskjer å satsa på næringslivet, og då ikkje berre på dei store bedriftene med dei høge leiarlønene, men på alle dei titusenvis av folk utover landet som slit og prøver å leva av dette.

Statsminister Jens Stoltenberg: Denne regjeringen ønsker å satse på næringslivet. Vi har hatt en enestående sterk vekst i private bedrifter, i sysselsetting og produksjon i norske bedrifter, både små, mellomstore og store, og det ønsker vi å videreføre i 2001. Vi har lagt fram et budsjett som innebærer fortsatt vekst i private norske bedrifter – små, mellomstore og store. Alt det er bra, og alt det ønsker vi.

Det vi samtidig har sagt, er at for å bidra til å unngå, eller i hvert fall redusere risikoen for at vi får ytterligere økning i rentene, og for at vi fortsatt får en pris- og lønnsvekst i Norge som er høyere enn i våre naboland og dermed også undergraver grunnlaget for næringsvirk-

somhet, ikke minst i konkurranseutsatte bedrifter, ønsker vi å dempe noe av veksten – ikke bygge ned, men dempe veksten – i privat sektor. Det gjør vi for å trygge grunnlaget for norske bedrifter, og det er en tenkning som er helt i tråd med det som Bondevik-regjeringen la fram høsten 1998, der de også foreslo en variant av konjunkturavgift og andre generelle skattetiltak for å dempe veksten i privat sektor. Der er vi inspirert av sentrum.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Lars Sponheim.

Lars Sponheim (V): Jeg forstår at statsministeren ikke mener at norske næringslivsledere er i koma, og etter å ha sett Brennpunkt-programmet i går om en tidligere arbeiderpartistatsråd og LO-nestleder, har begrepet «å være i koma» også fått et nytt innhold – så det forstår jeg godt.

Til statsbudsjettet og finanspolitikken: Statsministeren er en dyktig sosialøkonom, og han sa i en tilsvarende spørretime i vår at finanspolitikken kanskje viktigste oppgave er å dele ressursene mellom offentlig sektor og privat sektor. Det tror jeg er meget riktig. Det jeg vil be statsministeren om, er å bekrefte at den finanspolitikken han nå står for, og som er lagt fram gjennom statsbudsjettet, er en aktiv fordeling av ressurser fra konkurranseutsatt sektor til offentlig sektor, slik som bl.a. hans egen næringsminister har uttalt i et møte i Bergen. Det er mange reiselivsbedrifter som vil få stort trøbbel på grunn av moms og den nye arbeidsgiveravgift, og som bare kan legge ned hvis ikke de klarer det. Det er jo nettopp for å skyve arbeidskraft over. Kan en ærlig og god sosialøkonom og statsminister bekrefte at det er hensikten med finanspolitikken?

Presidenten: Presidenten må minne om at tilleggs spørsmål skal ha relasjon til hovedspørsmålet.

Lars Sponheim (V) (fra salen): Det hadde det.

Statsminister Jens Stoltenberg: Nei, jeg kan ikke bekrefte det. Jeg prøvde å si i mitt forrige svar at det det handler om, er å begrense veksten.

Det kommer fortsatt til å være vekst i privat sektor. Når vi snakker om privat sektor, er det både de som konkurrerer med utlandet, og den delen av privat sektor som ikke står i direkte konkurranse overfor utlandet. Og helt i tråd med det tidligere næringsminister Sponheim sa og foreslo i statsbudsjettet for 1999, sier vi at når det er høy vekst, fare for høy kostnadsstigning, må vi også dempe veksten, holde litt igjen, i privat sektor. Sponheim foreslo å øke bedriftsbeskatningen på alle norske bedrifter fra 28 til 29 pst. uten noen kompensasjon, han foreslo en egen konjunkturavgift på bygg- og anleggsinvesteringer, og han foreslo en tvungen sparing for alle norske bedrifter. Den tenkningen er nøyaktig den samme tenkningen vi har nå i forhold til å forsøke å bremse litt på veksten i privat sektor – ikke bygge ned, men bremse veksten – for på den måten å kunne rydde rom til satsing på ting som også

er viktige for norsk næringsliv, nemlig at vi har en god skole, et godt helsevesen og en god omsorg for de eldre. Der mener jeg at sentrum og Arbeiderpartiet tenker svært likt.

Også når det gjelder reiselivsmoms, foreslår vi det sentrumsregjeringen varslet i nasjonalbudsjettet i fjor høst.

Presidenten: Det blir ytterligere et oppfølgingsspørsmål – Carl I. Hagen.

Carl I. Hagen (Frp): Utenriksminister Jagland har også sagt at han er sterkt opptatt av Norges anseelse i utlandet, og så vidt jeg skjønner, er også statsminister Stoltenberg opptatt av å tegne et positivt bilde av Norge i utlandet. Når da utenriksministeren sier at norske næringslivsledere – det kunne tolkes som at han skar alle over én kam – er i koma, hvilken lyst til å investere i og handle med Norge skaper det hos bedrifter i andre land?

Samtidig sa han, så vidt jeg har forstått, at undertegnedet – lederen for det største opposisjonspartiet – også befinner seg i konstant «kåma». Er det noe statsministeren er enig i? Det kunne være artig å vite om statsministeren også mener at jeg er i koma, slik at vi vet hva slags bilde som tegnes også av det politiske Norge i utlandet. Hvis næringslivslederne er i koma, og lederen for det største opposisjonspartiet – størst på meningsmålingene for øyeblikket – også er i koma, er det kanskje ikke det bildet man ønsker å tegne av et land?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er litt usikker på hvor viktig det er for Stortinget å høre mine vurderinger av helsetilstanden til Carl I. Hagen og til norske næringslivsledere, men i den grad det kan berolige Hagen, mener jeg at han ikke er i «kåma» (munterhet i salen) og heller ikke i koma. Jeg betrakter Carl I. Hagen som – hva skal vi si – en god politisk motstander som jeg setter pris på å diskutere med, og jeg ser fram til mange debatter om viktige spørsmål enn hvorvidt han befinner seg i koma.

Presidenten: Presidenten finner at tiden er inne for å gå til neste hovedspørsmål.

Jan Petersen (H): Mitt spørsmål går til statsministeren.

Vi har nok en gang fått en sjokkartet melding om tilstanden i det norske forsvaret. Det viser seg at flygere nå settes på bakken, simpelthen fordi Forsvaret ikke har bensin nok – 15 av 30 ved Bodø hovedflystasjon settes på bakken. Det er klart at dette skaper frustrasjon. Folk vil slutte. Og dette er ikke noe nytt. Vi hørte i sommer at det ikke var skarpe skudd til panserstyrken, og vi vet at beredskapslagrene av reservedeler, ammunisjon og drivstoff brukes opp. I den vestlige verden har vi jo ledd litt av den russiske nordflåten, som ikke har drivstoff til å seile. Men jeg tror vi kan svelge i oss de smilene – situasjonen hos oss er meget alvorlig.

Hva har Regjeringen gjort med denne meget alvorlige situasjonen?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det Regjeringen har gjort, og som Forsvaret iverksetter, er at man innenfor de budsjetter man har vedtatt i Stortinget, både i fjor høst for i år og gjennom den revisjonen av budsjettet som skjedde for inneværende år, der det ble gitt betydelige tilleggsbevilgninger til Forsvarets internasjonale aktiviteter, har gitt Forsvaret frihet til å omdisponere innenfor de rammene. Og så har vi foreslått et forsvarsbudsjett for 2001, som Stortinget nå har til behandling. Innenfor de ramme-ene er det altså rom for noen omdisponeringer, bl.a. for å ta høyde for den kraftige økningen i drivstoffprisene som Forsvaret har blitt utsatt for, på linje med andre norske virksomheter. Så har man prioritert at de pilotene som er i internasjonal tjeneste, eller som utfører internasjonale oppdrag på vegne av Norge, i hvert fall ikke skal rammes av innskrenkninger og nedskjæringer – så vidt mulig. Derfor har de fått trening og aktivitet slik at de kan utføre oppdrag i henhold til de avtaler Norge har inngått i forhold til internasjonale forpliktelser, spesielt overfor NATO-alliansen.

Når det gjelder bruk av beredskapslagre, mener Forsvaret selv at det som har vært gjort der, er helt innenfor det som er forsvarlig i forhold til de krav man nå setter til lager i et moderne forsvar.

Jan Petersen (H): Hvis man skal omskrive statsministerens svar til vanlig norsk, betyr det at Regjeringen ikke har gjort noe særlig. Dette er en meget alvorlig situasjon, som det virker som om Regjeringen nå ikke er villig til å ta en aktiv hånd i. Statsministeren snakket om hva man skulle gjøre innenfor budsjetttrammene, som det heter. Et av problemene er jo nettopp at Arbeiderpartiet gjennom år har vært med på budsjetttrammer som har fremtvinget denne meget vanskelige situasjonen.

Mitt spørsmål til statsministeren er: Ser han ikke at Arbeiderpartiets budsjettpolitikk gjennom mange år er en av hovedårsakene til denne meget vanskelige situasjonen?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tror at hovedutfordringen for Forsvaret, som i store deler av den offentlige sektor for øvrig, er at det går for sakte med fornyelsen. Det er ingen tvil om at den omstillingen som norsk forsvar burde ha gjennomført langt tidligere på 1990-tallet, har gått langt saktere enn forutsatt og langt saktere enn det som burde ha skjedd. Derfor har vi et forsvar som er altfor dyrt i drift, som har en for gammeldags struktur, og der for mye av pengene går med til administrasjon og finansiering av en ikke tidsriktig struktur. Derfor er det viktigste vi nå skal gjøre i forhold til Forsvaret, å få til en langt bedre organisasjon, og fornye offentlig sektor, også Forsvaret. Der har vi varslet ganske store og omsegripende tiltak i nær framtid, og det spennende blir i hvilken grad det er mulig å få flertall for den type forslag, som åpenbart vil være upopulære på kort sikt, men som over tid vil være den beste måten å styrke det norske forsvaret på.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Hans J. Røsjorde.

Hans J. Røsjarde (Frp): Jeg er overrasket over å høre at statsministeren er fornøyd med tilstanden når det gjelder lager og beredskapsbeholdninger for det norske forsvar. Jeg tillater meg derfor å stille ett grunnleggende spørsmål: Er statsministeren fullt ut kjent med tilstanden når det gjelder ammunisjon, når det gjelder drivstofforsyninger, og når det gjelder reservedeler til våre viktigste våpensystemer? Er han klar over hvilket lavmål dette befinner seg på?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg baserer meg på den informasjon jeg får fra Forsvarsdepartementet. Jeg har ikke selv inspisert alle lagrene. Det jeg får opplyst fra Forsvarsdepartementet, er at det har vært en reduksjon av lagerhold gjennom flere år, men at man mener det er forsvarlig, bl.a. ut fra en vurdering av en ny forsvarsstruktur, en ny tid i forhold til hvordan man vurderer trusselbildet, og at Forsvaret ikke vurderer situasjonen som dramatisk.

Men så vil jeg gjerne føye til at når det gjelder alle de utfordringene Forsvaret står overfor, både når det gjelder utfordringer knyttet til økte drivstoffutgifter, antall flytimer for piloter, lager og andre ting, henger dette grunnleggende sett sammen med at vi i for liten grad har gjort noe med hovedproblemet, nemlig at vi har en altfor gammel struktur, et altfor overadministrert forsvar. Det er det vi nå prøver å gjøre noe med, i tråd med Regjeringens erklærte målsetting om fornyelse av offentlig sektor. Det skal vi komme tungt tilbake til, og vi gleder oss til å få bred støtte fra alle forsvarsvennene i Det norske storting.

Presidenten: Vi tar ett oppfølgingsspørsmål til – Ingvald Godal.

Ingvald Godal (H): Statsministeren har heilt rett i at moderniseringa av det norske forsvar har gått for sakte. Men det kom jo bl.a. av at Arbeidarpartiet her i huset har gått imot nødvendige forslag til omstilling, av distriktpolitiske grunnar, så seint som i fjor vår.

Mitt spørsmål går på dette med lager. Lageret for flybensin er no beita nesten heilt ned. Kva for inntrykk trur statsministeren det gjer hos våre allierte at oljenasjonen Noreg ikkje lenger har noko igjen av eigne lager på dette området, men er heilt avhengig av det andre har lagra i Noreg, spesielt USA?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg baserer meg på det jeg får fra Forsvarsdepartementet, og der er vurderingen den at det ikke er korrekt at lagrene nærmest er tomme for sentrale beredskapsprodukter som ammunisjon, drivstoff – det innbefatter olje – og viktige reservedeler. I det legger jeg at det for det første ikke er sant at lagrene nærmest er tomme, og for det andre at situasjonen ikke er dramatisk. Det betyr jo ikke nødvendigvis at vi er fornøyd med situasjonen, tvert imot, vi har gitt uttrykk for at det på mange områder er mangler og problemer i Forsvaret. Det handler altså, som på mange andre sektorer – vi begynte å snakke om helsevesenet tidligere i spørretimen

– om penger, men det handler også i veldig stor grad om organisasjon. Der har Forsvaret selv gitt uttrykk for at det er et presserende behov for at noe nå snart skjer, og vi har varslet at forslaget vil komme i nær framtid.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Mitt spørsmål går òg til statsministeren.

I går, den 17. oktober, ble FN's internasjonale dag for avskaffing av fattigdom markert. Statsministeren har ved fleire høve i den seinare tida sett søkjelyset på fattigdom i Noreg, og særleg på Folkehelsa si påvising av 70 000 fattige barn. For fattige barn kan det handla om forsaking, bortforklaring, utestenging og utryggleik. Det er ikkje fattige barn utan at det er fattige vaksne. Det betyr låg inntekt over tid, det betyr for nokre eit rusproblem eller eit psykisk problem i familien. Det er avgjerande med rask oppfølging, at det enkelte barnet har nokon å gå til, det handlar om å bry seg som nabo og medmenneske, men det handlar òg om kommunane sin situasjon og dei ra høve til å gripa tidleg inn.

Ser statsministeren at han med budsjettet medverkar til å forverra kommunane sitt høve til oppfølging?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det ser jeg overhodet ikke. Det jeg ser, er at vi har et løft for norske kommuner som er historisk stort. Vi øker inntektene til kommunene med 5 milliarder kr. I tillegg kompenseres de for økte lærerlønninger og økte feriedager, slik at vi totalt sett snakker om 3,5 milliarder kr oppå det – 8,5 milliarder kr. Det er vesentlig mer enn regjeringen foreslo da Meltveit Kleppa satt i regjering. Da kompenserte man f.eks. ikke for inntektsoppgjøret i 1998 – en vesentlig årsak til at kommunene har hatt økonomiske problemer.

Men jeg er helt enig med representanten i at det er viktig å fokusere på fattigdom i Norge. Vi gjør ting i budsjettet i forhold til enslige forsørgere, som får en bedring, vi satser massivt på boligbygging, mer enn på svært lang tid – det er viktig for mange fattige mennesker – og vi er også opptatt av arbeidsmarkedstiltakene. Vi vet at ulikhet veldig ofte har tilknytning til arbeidsmarkedet, at dette handler om mennesker vi må hjelpe inn i arbeidsmarkedet, og derfor er arbeidsmarkedstiltakene en bro for mange fattige mennesker over til en situasjon der de kan leve av egen inntekt. Men at kommuneopplegget skulle være et opplegg der vi altså svekker mulighetene til å hjelpe de fattige, det er jeg dypt uenig i.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Det er eit misforhold mellom statsministeren si framstilling og slik som situasjonen no blir opplevd i den enkelte kommunen. Kommunane har i løpet av 2000 og vil i 2001 bli påført utgifter som overstig dei inntektene som er lagde inn frå Regjeringa. Det betyr at dei høva kommunane skulle ha hatt i forhold til tidlegare oppfølging når det gjeld skule, helsestasjon, støtteopplæring, støttekontakt, stimulering av frivillige organisasjonar osv., blir reduserte i staden for å bli auka til neste år. Regjeringa har følgd opp kon-

sultasjonsordninga med kommunane sin eigen interesseorganisasjon, KS, og dei har blitt einige om at det er ei stor og aukande gjeld for kommunane, som altså i tillegg blir påførte nye utgifter. Det er eit paradoks at situasjonen blir opplevd så forskjellig i den enkelte kommune (presidenten klubbar) og i Regjeringa.

Presidenten: Taletiden er ute.

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg tror vi alle bør være opptatt av å være litt ydmyke i forhold til hvordan vi skal hjelpe fattige mennesker i Norge, og hvordan vi skal bidra til at kommunene blir bedre i stand til å gjøre det. Jeg vil gjerne bidra til en dialog mellom Arbeiderpartiet, Regjeringen og sentrumspartiene om hvordan vi kan gjøre enda mer for fattige mennesker og enda mer for å hjelpe kommunene.

Men jeg mener samtidig at man må vokte seg litt for å fremstille det som at det nå legges fram et stramt opplegg for kommunene, mens det før var bedre. Det er ingen tvil om at kommunene hadde veldig stramme år spesielt i 1998 og 1999, bl.a. fordi sentrumsregjeringen ikke la opp til å kompensere for et meget kostbart lønnsoppgjør, mens det skjer nå. 5 milliarder kr i reell vekst, hvorav 2 milliarder kr er frie inntekter, pluss 3,5 milliarder kr i kompensasjon for økte lønnskostnader, er en meget solid satsing, mer enn det partiet til Meltveit Kleppa foreslo.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Kristin Halvorsen.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg deler Meltveit Kleppas syn på kommuneøkonomien, i den forstand at de rapportene vi får, tilsier at situasjonen neste år blir den samme som den ble i år – altså ikke noe ekstra løft.

Men jeg er ikke sikker på om bare bedret kommuneøkonomi ville bety at man faktisk bekjempet fattigdom effektivt i Norge. Da tror jeg man må gjøre noe med sosialhjelp. Et viktig forslag fra SV er at man lager en nasjonal standard for sosialhjelp som også tar hensyn til at barn skal kunne delta i aktiviteter og ha mulighet til å være med på det som andre barn er med på. Det fins beregninger for omtrent hvor mye penger det skulle tilsi, og det som gjenstår, er altså at Stortinget tar et ansvar for at ingen barn i noen kommune skal kunne leve under fattigdomsgrensen. Vi vet at de fattige aldri kommer til å bli i flertall i Norge, men det gjør det også vanskelig å kjøre en politisk kamp for å få det store flertallet av velgerne til å ha det som sin fremste sak.

Vil statsministeren gjøre noe for å lage en nasjonal standard som hindrer at barn vokser opp i fattigdom i Norge?

Statsminister Jens Stoltenberg: Jeg er helt enig med representanten Halvorsen i at det er viktig å gjøre noe i forhold til det å bekjempe fattigdom i Norge, og at det ikke er noe mindre viktig selv om det er et mindretall som er fattige. Derfor sa vi i regjeringserklæringen at vi nå skulle løfte mindretallet. Mens vi i forrige århundre

avskaffet den åpne fattigdommen som rammet flertallet av befolkningen, må vi nå sørge for at vi avskaffer den skjulte fattigdommen, eller nyfattigdommen, som rammer et mindretall av befolkningen. Da er det mange tiltak, fordi den fattigdommen er mangfoldig. Ett tiltak er å se på retningslinjer og hvordan vi utøver politikken når det gjelder sosialhjelp. Derfor har Regjeringen nå til vurdering forslag fra Stortinget som ble behandlet i forbindelse med utdanningsmeldingen, om å se på spørsmålet om nasjonale normer for sosialhjelp, inklusive hvordan barn behandles innenfor tildeling av sosialhjelp.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Da kan jeg bare bli stående.

Jeg vil gjerne stille statsministeren et spørsmål om gasskraftverk. I Dagsavisen på mandag sier konserndirektør Christian Rynning-Tønnesen i Statkraft at utbygging av vindmøller, ny vannkraft og varmepumper er viktigere enn å bygge gasskraftverk, og at det ikke er noen naturlov at man skal bygge gasskraftverk i Norge. Tvert imot sier han:

«Norge som gassnasjon skal være forsiktig med å ha for høye forventninger til gasskraft i europeisk kraftproduksjon de neste årene. Grunnen er at det finnes så mye kjernekraft og kullkraft som er billigere å bruke enn gasskraft.»

Jeg vil gjerne spørre statsministeren om han står fast på at det haster å få bygd gasskraftverk i Norge.

Statsminister Jens Stoltenberg: Det som haster, er å redusere Norges avhengighet av å importere det Rynning-Tønnesen påpeker, nemlig kullkraft og kjernekraft. Jeg mener at det er noe helt meningsløst i at kraftnasjonen Norge nå i økende grad år for år er avhengig av å importere sterkt, sterkt forurensende kraft fra våre naboland, mens vi altså åpenbart har problemer med å ta i bruk gass til kraftproduksjon selv. Det mener jeg er et mye større miljøproblem, som det haster å gjøre noe med.

Så ønsker jeg at vi var i stand til å ta i bruk gass på en mest mulig miljøvennlig måte. Derfor har vi økt bevilgningene til forskning og utvikling som går på såkalte CO₂-frie gasskraftverk. Lykkes vi med det, har jeg inntrykk av at alle er tilhengere av gasskraftverk. Mens vi venter på det, eller mens vi forsker på enda mer miljøvennlige gasskraftverk, er spørsmålet: Hva gjør vi da? Da har altså et mindretall i Stortinget ment at vi heller får importere kull- og kjernekraft, mens et flertall har ment at det er bedre at vi tar i bruk gass til kraftproduksjon med den tradisjonelle teknologien.

Presidenten: Kristin Halvorsen – til oppfølgingsspørsmål.

Kristin Halvorsen (SV): Nå er det vel slik at man ikke har importert noe særlig kraft de siste årene, og det henger sammen med hvor mye det regner i løpet av et år i Norge, og hvordan sommerværet er rundt omkring i det

ganske land. Men det henger jo også sammen med hva slags kraftforbruk en legger opp til i årene framover. Norge er altså et sinkeland på mange områder når det gjelder ny fornybar energi, f.eks. ligger vi langt etter Sverige når det gjelder bruk av varmepumper, ikke bare i offentlige, men også i private bygg, satsing på ny fornybar energi, vindmøller osv. Gasskraftsaken er jo ikke noen hvilken som helst sak for denne regjeringen, det er jo den saken som statsminister Jens Stoltenberg kom inn i regjeringskontorene på, og som har ført til et betydelig dårligere klima, ikke bare globalt, men også i forholdet mellom sentrumpartiene, SV og Arbeiderpartiet. Er det ikke på tide at statsministeren roer sin gasskraftiver noe, skifter fokus og ikke kjører det rotteracet som nå er lagt opp, men heller satses på ny fornybar energi og nye allianser?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det er helt riktig at hvor mye vi importerer, og eventuelt også eksporterer noen år, er avhengig av hvor mye det regner. Det regner litt ulikt i Norge, og derfor er også importbehovet varierende. Men i år med gjennomsnittlig nedbør, eller såkalt normal nedbør, er Norge nå blitt en betydelig importør av kraft. Så i alle år med normal nedbør, eller mindre enn normalt, importerer vi veldig mye kullkraft. Det er bare i år med veldig mye nedbør, som i år, at vi er i balanse eller eksporterer. Men vi kan ikke basere norsk energipolitikk på at det alltid regner «mot normalt» mye. Det er i hvert fall ikke en bærekraftig energipolitikk. Derfor må vi forholde oss til normaltall eller gjennomsnittstall, og da er Norge importør av kraft.

Jeg er veldig tilhenger av vindmøller, og jeg er veldig tilhenger av alternativ energi, derfor har vi også økt bevilgningene til forskning på det. I tillegg har vi foreslått å øke kraftprisen. Det er ikke alltid like populært, men det er kanskje det mest effektive tiltaket for å få fram alternativ energi.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Gunnar Kvasheim.

Gunnar Kvasheim (V): Statsministeren sier at det haster med å få de sterkt forurensende gasskraftverkene. Nå vet vi at prisen er slik at de neppe kommer før om ti år. Det gir kanskje en indikasjon på framdriften i saker som det haster med for denne regjeringen. Jeg vil spørre statsministeren om han er enig i det prisbildet som er bakgrunnen for at en tror det vil gå mange år før disse forurensende gasskraftverkene kan bygges. På Sola i Rogaland planlegges det nå et gasskraftverk som skal erstatte kraftproduksjon i Nordsjøen, og det synes å være et godt miljøprosjekt, hvis det kan kombineres slik at det anlegget som bygges i Rogaland, tar vare på CO₂ og reinjiserer det eller på annen måte utnytter denne ressursen. Er statsministeren enig i at det bør være myndighetenes oppgave å stimulere til slike rene løsninger, og ikke legge forholdene optimalt til rette for konvensjonelle, sterkt forurensende gasskraftverk?

Statsminister Jens Stoltenberg: Det haster med å stimulere til enda mer miljøvennlig gassteknologi. Derfor har Regjeringen foreslått en kraftig økning i bevilgningen til nettopp det. For øvrig er det slik at det som også haster, det er å redusere utslippene av klimagasser totalt. Derfor haster det med å redusere den avhengigheten Norge har av å importere kullkraft fra våre naboland, i alle år med normal eller gjennomsnittlig nedbør. Det er det som haster.

Når det så gjelder prisbildet, mener jeg at storting og regjering alltid skal være veldig varsom med å ha skråsikre oppfatninger av hvordan kraftprisene og kraftmarkedet utvikler seg i årene som kommer. Det vi skal gjøre, er å legge rammer og vilkår som gjør at det blir mer lønnsomt å utvikle mer miljøvennlig kraftproduksjon, og mindre lønnsomt å ta i bruk miljøskadelig kraftproduksjon. Derfor sier vi at ethvert norsk gasskraftverk skal innordnes våre klimaforpliktelser, og være i overensstemmelse med Kyoto-avtalen. Så sier vi at vi må kjøpe utslippskvoter. Da snakker vi om mange hundre millioner kroner i utgifter, og det vil stimulere voldsomt utviklingen av enda mer miljøvennlig teknologi, og derfor er vi altså tilhengere av det.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

May Britt Vihovde (V): Eg har lyst til å stilla eit spørsmål til samferdsleministeren.

NSB har vedtatt at Finse stasjon skal vera ubemannet frå nyttår, og grunngivinga er at 80 pst. av dei reisande kjøper billettane på andre stasjonar. Men dette vil få dramatiske konsekvensar for Finse-samfunnet. Finse stasjon ligg på ei banestrekning med ekstreme vêrforhold og er dermed ikkje som alle andre jernbanestasjonar. NSB har monopol på all kommunikasjon til dette samfunnet, som er bygt opp av og omkring NSB.

Her er det mange uavklarte konsekvensar for passasjerane, for godshandteringa og spesielt for tryggleiken. Dersom det skjer ein togkatastrofe der personalet må gjennomføra ei evakuering, er ein avhengig av å ha eit hovudkvarter, ein stasjon med betening som kjenner systema. Og me veit at det ofte er stopp på Bergensbanen, toget står, og då har ein behov for forsyning.

Mitt spørsmål til statsråden er: Meiner statsråden at det berre skal vera dei bedriftsøkonomiske vurderingane som skal liggja i botnen ved ei slik vurdering, eller er han einig med meg i at forholda på Finse er så spesielle at det må andre vurderingar inn, slik at ein framleis kan ha bemanning på Finse stasjon?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det er ganske åpenbart at når det gjelder NSB, er det mange andre hensyn enn de rent bedriftsøkonomiske som må legges til grunn for hele virksomheten, og det er ikke minst viktig når det gjelder særskilte deler av virksomheten, som for eks. Finse. Jeg er også enig i at når det gjelder Finse stasjon, står man overfor spesielle utfordringer, og jeg kan love representanten Vihovde at jeg vil gå dypere inn i problemstillingen rundt nettopp Finse. Jeg vil klarlegge hva

som er årsakene og bakgrunnen for de opplegg som NSB har, og vurdere det i forhold til de hensyn som en ellers må ta ut fra en konkret vurdering når det gjelder Finse.

May Britt Vihovde (V): Eg er veldig glad for det svaret som statsråden gav. I vinter hadde eg eit spørjetime spørsmål. Eg var inne på kapasiteten på Bergensbanen, og då svarte statsråden at det gjekk på godshandtering av sykkel og ski, og at det var viktig at ein her hadde ei ordning.

Dette går òg inn i det med godshandtering, for det vil få store konsekvensar for godshandteringa om ein ikkje har bemanning på stasjonen. Den einaste måten å få gods opp til Finse på utan med helikopter, er med jernbanen, og eg trur statsråden er einig med meg i at helikopter ikkje er eit godt alternativ. Eg håpar då at statsråden har ein god dialog med NSB, og at dette løyser seg slik at ein framleis får ha den bemanninga. Eg vil minna om at Stortinget løyver 1 milliard kr til NSB til kjøp av tenester. Det må òg vera med i den vurderinga, for me begynner å bli litt urolege for korleis NSB bruker desse midlane.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Synspunktene knyttet til Finse stasjon tar jeg med meg. Når det gjelder kjøp av tjenester, er det i og for seg en annen vurdering, idet Bergensbanen, i alle fall når det gjelder den hele strekningen, er en såkalt kommersiell banestrekning. Men jeg tar med meg de synspunktene som representanten her kommer med, i de vurderinger som skal foretas rundt de konkrete spørsmålene.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Christopher Stensaker (Frp): Jeg vil stille statsråd Terje Moe Gustavsen følgende spørsmål:

Som kjent har det i den senere tiden vært temmelig turbulent rundt NSB, med flere nedlagte stasjoner på flere banestrekninger. Det har medført at brukerne av toget har blitt stående uten et alternativt tilbud. Det har også skapt problemer at rutetabeller som egentlig skulle gjelde til januar neste år, har blitt skiftet underveis slik at reisen med gamle rutetabeller har blitt stående på perrongen; også venterommet har mange steder vært stengt. Hva vil statsråden gjøre for å bedre på denne situasjonen?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg er redd for at den liste over problemstillinger som representanten Stensaker her redegjorde for, kan gjøres lengre. Det sier noe om at NSB er i en situasjon med store problemer, og hovedårsaken til at man er der, er at NSB over tid har tilrettelagt et større tilbud enn det har vært ressurser til. På forsommeren trodde vi at dette var et midlertidig problem, bl.a. knyttet til sommerferieavviklingen. Det viser seg at det er et permanent problem, og det har ført til store driftsforstyrrelser som har rammet passasjerene. Det er åpenbart at tilbudet må ned for at man skal få kontroll over driften. Og jeg forutsetter at det skjer på en måte som skader passasjerene totalt sett minst, og at man kan ha en forsvarlig service på den delen av virksomheten

man må operere på, på en ordentlig måte. Der man tar bort tilbud, forutsetter jeg at det settes inn alternative tilbud for at skaden skal bli minst mulig.

Med det første regner jeg med at vi skal ha et nytt styre på plass for NSB. Og den aller viktigste oppgaven for et nytt styre er å gjenreise tilliten til NSB, bl.a. ved å legge realistiske planer for virksomheten som kan gi folk den service de har krav på og forventer. Og det er den absolutt viktigste forutsetning for å bedre situasjonen og gjennom det sikre NSBs framtid, for NSBs framtid hviler på at folk opplever å ha, og får, et godt tilbud.

Christopher Stensaker (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Så langt har NSB hatt enerett på personbefordring på og langsmed sporet. Når situasjonen er slik som den er, vil statsråden også se på den eneretten, slik at også andre selskap tillates å befordre passasjerer med buss der NSB ikke har et tilbud?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg opplever at dette er to spørsmål. Det ene er et spørsmål om enerett på sporet, og det andre er et spørsmål om alternative transportformer.

Når det gjelder enerett på sporet, mener jeg at NSB fortsatt bør ha enerett når det gjelder passasjertransport. Det har bl.a. sammenheng med at store deler av jernbanenettet vårt er ensporet, og det har sikkerhetsmessige sider som absolutt må ivaretas. Men vi bør tillate andre selskaper enn NSB der NSB ikke lenger trafikkerer.

I Nasjonal transportplan varsler vi for øvrig at vi vil myke opp konsesjonspolitikken for ekspressbusser, også der ekspressbusser konkurrerer med tog. Men jeg vil understreke at vi vil videreføre kravet til konsesjon. Det er også med andre ord et spørsmål som ligger til behandling i dette hus, og som vi vil få avklaring på i forbindelse med håndteringen av Nasjonal transportplan.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Thore Aksel Nistad.

Thore Aksel Nistad (Frp): NSB mottar 980 mill. kr i subsidier – eller kjøp av tjenester – som man også kaller det. Så har vi et godt, veldrevet busselskap som heter Nor-Way Bussekspress. De kjører mange langstrakte ruter rundt omkring. De får ingenting.

Hvorfor er det så nødvendig for Arbeiderpartiet å klamre seg til den gamle sosialistiske tankegangen at statsdrift skal man opprettholde for enhver pris, når vi har en organisasjon som er villig til å kjøre busser land og strand rundt uten å motta en eneste krone fra staten? Brukerne er jo også fornøyd med busser.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Her snakker vi om to veldig ulike markeder. Når det gjelder vårt kjøp av tjenester fra NSB, dreier det seg i første rekke om lokal kollektivtrafikk og regionale ruter intercity. Når det gjelder ekspressbusser, betyr det stort sett over lengre avstander og derigjennom på et annet grunnlag. Dette handler ikke

om statsdrift eller ikke, det handler om hvorvidt vi ønsker et velfungerende kollektivsystem i og rundt de større byene. Ønsker vi det, må vi få det gjennom kjøp av tjenester og gjennom overføringer til fylkeskommuner og kommuner, for at vi skal kunne få et prisnivå som folk kan leve med. Så vi ønsker å gjøre begge deler – vi vil fortsatt kjøpe tjenester, og som jeg nevnte i mitt svar til Stensaker, ønsker vi også å stimulere til ytterligere bruk av ekspressbuss.

Presidenten: Jorunn Ringstad – til oppfølgingsspørsmål.

Jorunn Ringstad (Sp): Som statsråden sa i sitt tidlige svar, har NSB tydelegvis lagt opp til ein for stor produksjon i forhold til den kapasiteten som er, både på personell og på materiell. Det som er viktig, er at dei innstillingane som vi no får, blir så kortvarige som mogleg, og at det blir berre mellombelse innstillingar og nedleggingar.

Kan statsråden i dag seie at det berre er mellombelse nedleggingar og omstillingar det er snakk om? Og kan statsråden seie noko om kor langvarig dette vil bli? Det er klart at dess lengre den tidsperioden blir, dess fleire vil finne andre reisemåtar, og det vil då bli verre å få dei tilbake til NSB.

Og eit siste spørsmål: Blir det lagt nokon strategi for å få desse passasjerane tilbake til NSB når NSB har fått tid til å lage eit oppsett som er i pakt med det som er materielle situasjonen?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg vil gjerne svare på dette med å gjøre oppmerksom på at et nærmest identisk spørsmål er stilt i den ordinære spørretimen – men jeg fortsetter gjerne.

Da vil jeg understreke følgende: Det legges ikke ned banestrekninger som følge av de midlertidige tiltakene. Tiltakene er midlertidige! Hvor lang midlertidigheten vil vare, vet jeg ikke. Det er ett av de problemene vi står overfor. Planleggingen har vært for dårlig til å vite det. Det er en oppgave for styret og administrasjonen.

Når det gjelder framtiden for en del av disse banestrekningene, har vi i Nasjonal transportplan varslet at det bør vurderes hvorvidt man skal trafikere en del strekninger med tog. Den vurderingen må og skal skje uavhengig av denne midlertidige situasjonen, og vil eventuelt være aktuell i forbindelse med forhandlinger om kjøp av tjenester fra 2002. Jeg forutsetter at NSB utarbeider strategier for å vinne passasjerer tilbake når midlertidigheten er slutt. Det er praktisk talt jobben deres.

Presidenten: Inge Myrvoll – til oppfølgingsspørsmål.

Inge Myrvoll (SV): Dersom det kan være til noen trøst for statsråden, kan vi si at hvis spørsmålsstiller Stensakers jernbanepolitikk hadde slått igjennom, ville statsråden ikke hatt problemer med jernbanedriften, for da hadde jernbanen vært nedlagt for lengst.

En ting er å løse de midlertidige problemene, som kan ta litt tid, noe annet er å si at NSB skal prøve å vinne tilbake kunder og skal ha en strategi for det. Men jeg lurer på om *departementet* har en strategi for å vinne kunder til jernbanen. For når jeg ser at man nå skal ha moms på jernbanetjenester, uten kompensasjon, og man i offentlig kjøp av tjenester ikke legger inn noen form for kompensasjon i forhold til prisstigning osv., betyr det at statens offentlige kjøp av jernbanetjenester i realiteten blir sterkt redusert framover. Med andre ord vil det føre til at hvis NSB skal greie seg i konkurransen, blir de nødt til å øke prisene eller redusere tilbudet. Kan ikke det medføre en svekking av jernbanen, slik at det ikke bare er snakk om at NSB må gjøre en jobb, men at også Regjeringen er nødt til å gjøre en jobb i forhold til å vinne tillit og vinne kunder?

Presidenten: Presidenten vil understreke at polemikk med andre spørre ikke skal forekomme.

Inge Myrvoll (SV): Det var bare et faktum.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: La meg først vise til at det i Nasjonal transportplan er en bred satsing på infrastruktur – jernbane – i Norge. Det er også slik at vi i det framlagte forslaget til budsjett for 2001 satser på å bygge ut jernbanestrekninger, både gjennom å sørge for tiltak som bedrer godstransport, og gjennom krengetog.

Når det gjelder moms, vil vi legge inn kompensasjonsordninger i forhold til lokal og regional trafikk slik at dette ikke fører til en økning av billettprisene. Momsvirkningen for øvrig vil bli marginal sett i forhold til at det er lav momssats og fullt fradrag. Når det gjelder kjøp av tjenester, har vi kjørt dette videre på nominelt nivå. Vi mener det er riktig satsing, fordi det også er riktig og nødvendig, bl.a. når NSB får nytt materiell, at man klarer å effektivisere noe av sin virksomhet, og at dette da ikke fører til en prisøkning.

Presidenten: Vi går da videre til neste hovedspørsmål.

Rigmor Kofoed-Larsen (KrF): Spørsmålet er til statsråd Terje Moe Gustavsen.

I juni ble det klart at lokførersituasjonen i NSB førte til store problemer med gjennomføringen av rutetilbudet i ferieavviklingstiden. Det har vi hørt om. Ueland måtte gå.

I oktober var det en ny runde med håpløs lokførersituasjon, nå med sterk reduksjon i rutetilbudet, og styret gikk.

Hvordan ser statsråden på situasjonen nå, og hvordan kan denne situasjonen løses? Og spørsmålet er: Hvem har ansvaret for utdanning av nok lokførere, og hva gjøres for å bedre denne rekrutteringen?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det er riktig, som representanten Kofoed-Larsen sier, at det på forsommeren ble klart at man fikk store problemer med ferieavvik-

lingen. På det tidspunktet trodde vi at dette først og fremst skyldtes et nytt opplegg for ferieavviklingen 2000, og at det derfor var et midlertidig problem.

I oktober framkom opplysningene om at dette var et permanent problem, at man, for å si det enkelt, manglet om lag 5 pst. av de nødvendige personalressurser for å gjennomføre 100 pst. produksjon – altså man har folk til 95 pst. produksjon. Og det kreves altså minst én lokfører pr. tog! Og når man ikke har det, vil reduksjoner måtte være nødvendig for å få kontroll over driften.

NSB har satt i gang ytterligere opplæring av lokførere. Kapasiteten er nå, så vidt jeg vet, doblet, men en ordinær lokførerutdanning tar 18 måneder. Følgelig vil det ta tid før dette gir seg utslag i utdannede lokførere.

Når det gjelder ansvaret for dette, er det et åpenbart ansvar for bedriften. NSB har frihet gjennom BA-loven, frihet til å sørge for å disponere sine ressurser og plikt til å sørge for å kunne utføre de oppgaver bedriften påtar seg. Det er et ansvar både for bedriftens ledelse og bedriftens styre.

Da styret sa opp konsernsjefen på forsommeren, hadde det sammenheng med at styret ikke var fornøyd med administrasjonens håndtering. Da jeg i oktober fant det nødvendig å skifte styret, var det fordi dette viste seg å være et permanent problem. Det er for meg et åpenbart styreansvar, og det førte da til nødvendigheten av å skifte styre. Jeg vil med det første sørge for at et nytt styre blir sammensatt.

Rigmor Kofoed-Larsen (KrF): Jeg takker for svaret fra statsråden.

Jeg regner med at dette utdanningstilbudet er et godt sikkerhetsmessig tilbud, og at man ikke ser på noen kortere utdanningsvarianter for å bedre på kapasitetsproblemet akkurat nå. Men kan statsråden si noe om det eventuelt foregår noen markedsføring i forhold til å rekruttere lokførere, eksempelvis i samarbeid med videregående skoler eller andre studiesteder?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det er åpenbart at man ikke skal gå på akkord med sikkerheten. Det vil Jernbaneverket sørge for. Det er Jernbaneverket som har ansvaret for å godkjenne lokførerutdanningen. Hvorledes den skal innrettes, det overlater jeg altså trygt til Jernbaneverket, som for øvrig er under systemtilsyn fra Jernbanetilsynet.

Når det gjelder rekruttering, er jeg ikke kjent med, teknisk sett, hvorledes man søker etter det jeg tror man kaller lokføreraspiranter, men det er på ingen måte hevdet at man har problemer med å få tak i søkere. Og det er tross alt det vesentlige i forhold til ressursituasjonen. Så får bedriften arbeide videre med spørsmålet om hvorledes man mest hensiktsmessig kan søke etter lokførere.

Presidenten: Presidenten viser til at den reglementsmessige tiden for den muntlige spørretimen snart er omme, men Oddvard Nilsen har neste hovedspørsmål. Representanten kan nå velge om han vil ha hovedspørsmål eller et tillegsspørsmål.

Oddvard Nilsen (H): Jeg tar tillegsspørsmål.

Det er nesten utrolig å høre hvorledes man forsøker å bortforklare nærmest en katastrofe når det gjelder mangel på lokførere i dette land. Det er da utrolig, ubegriperlig, at man setter opp en togproduksjon i dette land og ikke sjekker om man har lokførere! Det er aldeles utrolig, og så sier statsråden at dette overlater han i full tillit i fremtiden til NSB og Jernbaneverket! De har jo vist seg aldeles udyktige til å gjøre det.

Mitt spørsmål til statsråden er følgende: Vil han sørge for at vi får nok lokførere i dette landet, og når det vil skje? Og vil han sørge for at andre får overta utdanningen dersom NSB og Jernbaneverket viser seg ikke å være kompetente til å gjøre jobben, slik de til nå har vist?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det er intet forsøk på bortforklaring. Det er en analyse av situasjonen og en konstatering av at dette er et spørsmål som selskapet selv har og skal ha hånd om, ikke minst fordi man gjennom vedtak i dette hus har fått en selvstendighet. Det er sågar noen som mener at den selvstendigheten er for liten.

Når det gjelder hvordan man skaffer lokførere i framtiden, så er det et åpenbart ansvar for et nytt styre. Og jeg er rimelig sikker på at med den oppmerksomheten dette har hatt, med den foranledningen det er til skifte av styre, ja så vil oppmerksomheten om det spørsmålet være meget stor og god nok til å sørge for at det blir gjort det maksimale ut av situasjonen.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er nå omme, og vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: På grunn av det høye antall spørsmål som skal besvares, finner presidenten å måtte meddele at han, med hjemmel i forretningsordenens § 53 nr. 3 siste ledd, har bestemt at det vil bli gitt adgang til kun ett tillegsspørsmål etter at hovedspørsmålet er besvart. Dette anses nødvendig for at dagens kart kan ferdigbehandles innenfor den reglementsmessige tid for formiddagens møte.

Det blir en rekke endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringene i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 1, fra representanten Odd Einar Dørum til statsministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren. Etter anmodning fra miljøvernministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 31, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 3, fra representanten Kristin Halvorsen til finansministeren, vil bli besvart av sosialministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Øystein Djupedal.

Spørsmål 14, fra representanten Sonja Irene Sjøli til helseministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmålene 16 og 17, fra henholdsvis representantene Hanne Dyveke Søttar Hagen og Ågot Valle til kulturministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 41, dvs. til slutt i spørretimen.

Spørsmål 28, fra representanten Rolf Reikvam til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av representanten Inge Myrvoll.

Spørsmålene 29 og 30, fra representanten Steinar Bastesen til fiskeriministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av fiskeriministeren, som er bortreist.

Spørsmål 32, fra representanten Per Roar Bredvold til landbruksministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av landbruksministeren, som er bortreist.

Spørsmål 37, fra representanten Ågot Valle til barne- og familieministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende. Etter anmodning fra kommunal- og regionalministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart etter spørsmål 9, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 38, fra representanten Hallgeir H. Lange-land til olje- og energiministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 40, fra representanten Rolf Reikvam til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

Spørsmål 41, fra representanten Kristin Halvorsen til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli tatt opp av representanten Helge Bjørnsen.

Presidenten: Spørsmål 1 vil, som vedtatt, bli besvart før spørsmål 31.

Det første spørsmål som etter disse endringene vil bli tatt opp til besvarelse, er spørsmål 2, fra representanten Hallgeir H. Langeland til finansministeren

S p ø r s m å l 2

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg vil gjerne få stilla følgjande spørsmål til finansministeren:

«Aksjonen «For velferdsstaten» ble startet av fagbevegelsen, og samler i dag organisasjoner med til sammen rundt 950 000 medlemmer. Aksjonen «avviser en globalisering av økonomien som baserer seg på liberalisering, deregulering og fri flyt av kapital», og «krever tiltak mot spekulasjonsøkonomien og begrensning av de multinasjonale selskapers enorme maktposisjon».

Er statsråden enig i aksjonens formål, eventuelt hvilke initiativ vil statsråden ta for å følge opp dette formålet?»

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Kapitaltransaksjoner på tvers av regioner og landegrenser har sitt utspring i handelssamkvem, og har derfor lange historiske røtter. I de fleste industrialiserte land er det nå tilnærmet frie kapitalbevegelser. I tillegg til nedbyggingen av kapitalrestriksjoner har den raske utviklingen i kommunikasjonsteknologi og nye finansielle instrumenter bidratt til økningen i kapitalstrømmene. Gjennom tilslut-

ning til kapitalkoden og tjenestekoden i OECD har Norge forpliktet seg til å arbeide for avvikling av restriksjoner på kapitalbevegelser og tjenesteyting mellom medlemslandene. Hovedregelen er at medlemslandene også er forpliktet til ikke å innføre nye, permanente restriksjoner på kapitalbevegelser eller handel med visse tjenester, herunder finansielle tjenester.

Handelsliberalisering og liberalisering av kapitalstrømmer har særlig vært motivert av de fordelene økonomisk integrasjon kan gi. For de fleste land, også Norge, har tilgangen til eksportmarkeder og utenlandske investeringer vært av avgjørende betydning for økonomisk vekst og utvikling.

På den annen side har erfaringene vist at en rask liberalisering av kapitalstrømmer i land med svake finansinstitusjoner kan øke risikoen for finansielle kriser. En finans- og valutakrise vil kunne sette den økonomiske utviklingen i et land flere år tilbake i tid. Dette erfarte bl.a. land i Latin-Amerika på 1980-tallet og i Asia på 1990-tallet. Disse krisene understreker at arbeidet med å etablere systemer for å forebygge internasjonale finanskriser er særdeles viktig.

Regjeringen legger stor vekt på å bidra konstruktivt i arbeidet med å stabilisere finans- og valutamarkedene. Det er fra flere hold blitt tatt initiativ til å reformere de internasjonale finansielle institusjonene og å bedre finansmarkedenes virkemåte. Norge er selv langt framme når det gjelder gjennomføring av internasjonale standarder for tilsyn og regelverk i finanssektoren. Regjeringen legger vekt på å arbeide aktivt i internasjonale fora for felles tiltak som kan begrense og forebygge finansielle kriser.

Mange av de valutakrisene som har oppstått bl.a. i land med framvoksende økonomier, har imidlertid hatt sammenheng med at det har vært ført en økonomisk politikk som ikke har vært bærekraftig. Det vil i stor grad være opp til landene selv å føre en økonomisk politikk som inngir tillit i finansmarkedene. Norge kan bidra med å gi råd om den økonomiske politikken gjennom vår deltaking i IMF og Verdensbanken.

På spesialsesjonen av FNs generalforsamling i Genève i juni om oppfølging av det sosiale toppmøtet la flere land fram forslag om å iverksette tiltak for å forebygge eller dempe de negative virkningene av spekulative kapitalbevegelser over landegrensene. Et forslag fra Canada var at en skulle foreta en nærmere utredning av konsekvensene av en avgift på valutatransaksjoner, herunder mulige fordeler og ulemper ved en slik avgift.

Det er flere spørsmål som må avklares før en avgift på valutatransaksjoner kan innføres. Regjeringen mener likevel at det bør gjennomføres en utredning av spørsmålet om en global skattlegging av valutatransaksjoner. På denne bakgrunn støttet Norge Canadas forslag. EU støttet også forslaget, mens USA og Japan gikk mot.

Multinasjonale selskaper spiller en viktig rolle når det gjelder investeringer og overføringer av teknologi over landegrensene. Samtidig innebærer de en sterk kapitalkonsentrasjon, noe som også kan bety sterk markeds- makt. Det sentrale virkemiddelet for å forhindre at en-

keltselskaper utnytter denne markedsmakten er et rammeverk som innebærer at de utsettes for reell konkurranse. Videre må en ha en konkurranseovervåking som griper inn når spillereglene ikke følges. Det må også finnes aksje- og regnskapslovgivning som gir myndigheter og allmennhet tilstrekkelig innsyn i selskapenes disposisjoner.

Gjennom OECD-samarbeidet har vi vært med på å innføre retningslinjer for multinasjonale selskaper. Dette er normer som har som siktemål at selskapene ikke skal utnytte sin maktposisjon i vertslandene til å tilby lavere arbeidsstandarder, ikke ta miljøhensyn, være delaktig i korrupsjon osv. Utviklingen på disse områdene blir fulgt opp av myndighetene i OECD-landene.

Nedbygging av handelsbarrierer og kapitalbevegelser over landegrensener er etter Regjeringens mening en nødvendig forutsetning for økonomisk utvikling. Utviklingen må imidlertid skje i kontrollerte former. Regjeringen legger vekt på å fortsette det samarbeidet som skjer i internasjonale organisasjoner, for å sørge for at utviklingen skjer innenfor et betryggende rammeverk.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Hallgeir H. Langeland (SV): Eg takkar statsråden for svaret. Slik som eg tolkar svaret, seier han eigenleg at ein ikkje støttar aksjonen «For velferdsstaten». Eg vil gjerne ha det stadfesta med eit ja eller nei på det spørsmålet som eg stilte.

Eg har eit par utfordringar til. Arbeidarpartiet og fagrørsla har vore synonymt, i alle fall tidlegare. Det ser ut som om den tida nå er forbi, ved den politikken som ein legg opp til frå den norske regjeringas side når det gjeld velferdsstatsproblematikken. Men ei utfordring i forhold til den internasjonale fagrørsla er: Vil Regjeringa, gjennom t.d. dei massive midlane ein har på oljefondet, kunna vera med og medverka til utviklinga av ei fagrørslé internasjonalt, slik at ein kan få fart i arbeidet med minstelønn og minstestandard? Og: Kan ein gjennom dei investeringane som ein gjer med oljefondet, vera ei brekkstong nettopp for å gjera det ved å stilla krav til investeringar, noko som ein til nå ikkje har vilja?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Hvis representanten Langeland spør om Regjeringen avviser en globalisering av økonomien som baserer seg på liberalisering, deregulering og tilnærmet fri flyt av kapital, er det selvsagte svar på det nei. Og det er også situasjonen for et nær samstemmig i storting, med et mulig unntak for SV – jeg har heller ikke registrert at SV har vært imot at vi skal ha en sterk eksportnæring i Norge.

Det motspørsmålet som naturlig reiser seg, er: Mener representanten Langeland at det var galt at oppbyggingen av Norsk Hydro skjedde ved hjelp av utenlandsk kapital? Var det galt at oppbyggingen av oljevirkksomheten i Norge på 1970-tallet skjedde ved hjelp av utenlandsk kapital? Er det slik at f.eks. norsk fiskeeksport skal skje til et

begrenset antall markeder? Eller ønsker vi å få en friere mulighet til å eksportere til et større antall markeder?

Problemstillingen som spørsmålet reiser, er om vi fra norsk side ønsker å kunne eksportere til flere andre markeder, mens vi i prinsippet mener at dette er galt. Regjeringens svar er da at eksport og handelssamkvem og med det også fri bevegelse av kapital har vært helt avgjørende for Norges velferdsnivå og vil også være det for andre land.

S p ø r s m å l 3

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kristin Halvorsen til finansministeren, vil bli besvart av sosialministeren som rette vedkommende. Spørsmålet vil bli tatt opp av representanten Øystein Djupedal.

Øystein Djupedal (SV): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«Det er dokumentert at det finnes 70 000 fattige barn i dette landet. Regjeringen har ved flere anledninger anerkjent dette som et problem.

Hvilke konkrete tiltak vil statsråden sette i verk for å fjerne fattigdommen blant barn i Norge?»

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Folkehelsa har nylig konkludert med at om lag 70 000 barn lever i fattigdom i Norge. Det tilsvarer 6,7 pst. av barn i alderen 0-18 år. Også analysene i utjammingsmeldingen viser at barnefamilier er overrepresentert i gruppen med varig lav inntekt, og mange enslige forsørgere har lav inntekt over tid. Fattige defineres i Folkehelsereportoren og utjammingsmeldingen i forhold til de personer med husholdsinntekt under 50 pst. av medianinntekten.

Antall fattige er svært avhengig av om man ser på den årlige inntektsfordelingen eller på lav inntekt over tid. Andelen fattige over tid, f.eks. over en fem- eller tiårsperiode, er heldigvis vesentlig lavere enn andelen fattige i et enkelt år. Andelen vil også være avhengig av hvordan husholdsinntekten veies i forhold til antall personer i husholdet.

Selv om antallet fattige barn kan variere i ulike undersøkelser, er det viktig å understreke at dette er et problem som Regjeringen er veldig opptatt av. I et land der de aller fleste barn har det godt, er det viktig å fange opp dem som faller utenfor for å sikre alle barn en trygg og god barndom. Vi må sikre at våre velferdsordninger og sikkerhetsnett er egnet til å gi disse barna bedre levekår.

Det er likevel viktig å understreke at disse barna ikke er fattige i tradisjonell forstand. De har mat, klær og tak over hodet. Fattigdommen rammer disse barna i den forstand at de av økonomiske grunner ikke har mulighet til å delta på de samme tingene som andre barn. Dette kan ramme hardt i et samfunn med generell høy levestandard og sterkt kjøpepress, særlig mot barn og unge.

Hvem er så de fattige barna? En finner flest fattige barn blant husholdninger der ingen av foreldrene er i arbeid og der barna er i alderen 0-6 år. Mange av disse barna har foreldre som enten er arbeidsledige, sosialhjelps-

mottakere eller utenfor arbeidslivet på grunn av sykdom eller uførhet. I tillegg kommer barn av enslige forsørgere. Yrkesaktivitet blant foreldrene er følgelig den klart viktigste forutsetningen for å motvirke fattigdom blant barn. Vi må derfor legge til rette for at flere kan delta i arbeidslivet.

Et mer menneskelig arbeidsliv vil være Regjeringens viktigste strategi i vår oppfølging av Stortingets behandling av utjamningsmeldingen. Økt mulighet til å kombinere trygd og arbeid sammen med stillingstilskudd til personer med redusert arbeidsevne vil være aktuelle tiltak. Vi vil innføre en introduksjonsstønning til innvandrere knyttet opp mot kvalifisering til arbeidsmarkedet, og vi vil bedre innvanderfamiliers levekår. Videre vil vi bedre mulighetene til utdanning for enslige forsørgere, slik at de får bedre muligheter på arbeidsmarkedet.

I tillegg ønsker vi å gjøre stønning- og overføringsordningene til barnefamilie mer målrettet. Bedring av forsørgertillegget for uføre- og alderspensjonister kan være et mulig tiltak. Videre har vi i statsbudsjettet foreslått økt barnetrygd for enslige forsørgere med ett eller to barn. Vi vil sikre unge, alvorlig syke en bedre økonomisk trygghet. Særlig er dette viktig for dem som forsørger barn. For dem som har det vanskeligst av barnefamilie, er sosialhjelp viktig. Det er derfor riktig å utforme sosialhjelpen slik at den i større grad treffer disse gruppene. Dette er et arbeid vi er i gang med.

Det er også viktig å sikre barn og barnefamilier gode og trygge boforhold. Vi har derfor foreslått økning i bostøtteordningen og arbeider med å avvikle hospits som boligløsning for barnefamilier og enslige unge.

Vi tar sikte på å legge fram en handlingsplan for sosial og økonomisk trygghet i forbindelse med Regjeringens langtidsprogram, hvor disse tiltakene vil framstå som en samlet strategi for å bedre levekårene til de vanskeligst stilte. Vanskelig stilte barn og barnefamilier vil være en viktig målgruppe i dette arbeidet.

Videre vil Barne- og familiedepartementet legge fram en stortingsmelding om levekår blant barn og unge i Norge. De fattige barna vil bli sikret en bred plass også i denne meldingen, og problemstillingen rundt disse vil bli tatt opp i sin fulle bredde. Vi må likevel fortløpende se på de tiltakene som kan gi disse barna bedre leve- og oppvekstvilkår.

Jeg kan likevel vanskelig tenke meg tiltak for disse barna uten at familiens samlede økonomi forbedres.

Øystein Djupedal (SV): Jeg takker statsråden for svaret. Store deler av innlegget var mer allment, som det er vanskelig å være uenig i, men noe av det var også konkret, og det takker jeg spesielt for.

Det er jo merkelig at man i den offentlige debatten plutselig oppdager at det finnes 70 000 fattige barn, mens de har vært der lenge. Det som også er det store paradokset for mange av oss, er at et land som flyter over av melk og honning, kan tillate seg at det finnes så mange fattige familier i Norge.

Jeg er tilfreds med at Regjeringen har tenkt å foreslå tiltak. Men noe av det jeg lurer på når det gjelder det rent

materielle, gjelder f.eks. et konkret tiltak som statsråden nevnte. Det er tillatt for kommunene å ha ulik sosialhjelpssats. Det er tillatt for enkelte kommuner å bake inn litt av den inntekten som f.eks. barn kan ha, som avisbud eller hva som helst, mens andre trekker den fra. Noen tar med barnetrygden, noen tar ikke med barnetrygden. Poenget er at det gjør at kommunene i seg selv er den instans som faktisk regulerer hvem som er fattig og ikke fattig. Bare gjennom et så enkelt grep som at storting og regjering vedtar nasjonale normer for hva en minsteytelse skal være, har de altså mulighet til å gjøre noe. I alle de gode tiltakene som sosialministeren trakk fram, vil dette være ett av dem.

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Jeg sa i innlegget mitt omtrent det samme som statsministeren sa i den muntlige spørretimen, da representanten Halvorsen stilte det samme spørsmålet. Sosialhjelp utmåles av kommunene. Det er fornuft i det, fordi kommunene i langt større grad har mulighet til å se på den totale situasjonen, og sosialhjelp vil alltid være den siste instansen i de sikkerhetsnettene vi har, og må derfor ha en viss fleksibilitet.

Når det gjelder arbeidet med normerte satser og veiledning til kommunene om det, er det et spørsmål Regjeringen arbeider med og vil komme tilbake til.

S p ø r s m å l 4

Øystein Djupedal (SV): Vi skifter tema. Jeg vil gjerne tillate meg å stille finansministeren følgende spørsmål:

«I valutaforskriften er målet for pengepolitikken å stabilisere norske kroner mot den felles europeiske valutaen. Krona har nå gjennom lang tid vært sterk mot euroen. Til tross for det har sentralbanken satt opp renta flere ganger. Det kan derfor virke som Regjeringa har akseptert at sentralbanken skal ha en friere stilling i utøvelsen av sitt mandat og på den måten kunne endre målene for pengepolitikken.

Aksepterer statsråden at han dermed ikke skal ha innflytelse på rentefastsettelsen til Norges Bank?»

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: Norges Banks virksomhet er regulert av sentralbankloven. Etter sentralbankloven er det Kongen i statsråd som fatter vedtak om kursordningen for kronen. Dagens retningslinjer for pengepolitikken ble trukket opp i valutaforskriften av 6. mai 1994.

Valutaforskriften pålegger Norges Bank å innrette de pengepolitiske virkemidlene mot stabilitet i kronens verdi målt mot europeiske valutaer. Forskriften gir samtidig fleksibilitet i utøvelsen av pengepolitikken ved at det ikke er fastsatt noen sentralkurs for kronen med tilhørende svingningsmarginer og plikt for Norges Bank til å intervenere.

Retningslinjene for pengepolitikken har hele tiden tatt høyde for at valutakursen i perioder kan avvike fra utgangsleiet. Ved vesentlige endringer i valutakursen pålegger retningslinjene Norges Bank å innrette virkemid-

lene i pengepolitikken med sikte på at valutakursen etter hvert bringes tilbake til utgangsleiet.

Norges Bank har i henhold til § 2 i sentralbankloven plikt til å forelegge saker av særlig viktighet for Finansdepartementet før vedtak treffes. Endringer i bankens renter er å betrakte som en sak av særlig viktighet. I loven heter det videre:

«Kongen i statsråd kan treffe vedtak om bankens virksomhet.»

Instruksjonsretten har aldri vært benyttet.

For å oppnå stabilitet i kronekursen fokuserer Norges Bank på de grunnleggende forutsetningene for kursstabilitet. Innretningen av de pengepolitiske virkemidlene skjer ikke ut fra en vurdering av inflasjonsutsiktene alene, men er basert på en bredere vurdering av konjunktursituasjonen og utsiktene for norsk økonomi.

Det har vært symmetri i virkemiddelbruken i pengepolitikken. I 1999 satte Norges Bank ned renten i en situasjon der kronen var klart svakere enn utgangsleiet, slik det er definert i valutaforskriften. Rentenedsettelsen ble begrunnet ut fra forholdene i norsk økonomi og hensynet til målet om stabilitet i kronekursen over tid. Tilsvarende har Norges Bank i år vurdert det som nødvendig å sette opp renten, selv om kronekursen tidvis har vært noe sterkere enn utgangsleiet. Norges Bank har hittil i år økt sine signalrenter med 1 ½ prosentpoeng, slik at foliorenten nå er 7 pst. Det har samtidig vært renteoppgang internasjonalt. Norges Bank uttaler at tendensen i den økonomiske utviklingen og risikobildet slik banken nå ser det, gjør det like sannsynlig at neste endring i renten vil være en reduksjon som at det blir en økning.

Regjeringen har jevnlig orientert Stortinget om retningslinjene for pengepolitikken og Norges Banks utøvelse av denne. Et flertall i Stortinget har ikke hatt merknader til dette.

Regjeringen ønsker ikke en utvikling framover der sterk etterspørselsvekst i norsk økonomi må dempes av en vedvarende, særnorsk høy rente. Derfor er det så viktig å komme til enighet i Stortinget om et forsvarlig budsjettpropplegg for 2001 som ikke øker presset på renten.

Øystein Djupedal (SV): Det er noe som heter at man ikke skal høre på hva man sier, men se på hva man gjør. Det er vel det som er realiteten i denne saken.

Finansministeren lukker øynene og lar egentlig bare sentralbanksjefen operere langt friere enn tidligere sentralbanksjefer har gjort. Sentralbanksjefen har ved alle de renteforhøyelsene som har vært i det siste, lagt vekt på ett forhold framfor andre forhold, og det har vært forholdet til inflasjonen. Begrunnelsen for at han har satt opp renten, senest nå like før statsbudsjettet ble lagt fram, har vært at inflasjonen har blitt høyere. Situasjonen har på en måte vært et slags spill der man håpet at ingen la merke til hva man faktisk gjorde, og at man gjennom praksis over år har etablert et system med en friere sentralbank enn det valutaforskriften sier. Mitt ønske er ikke at vi skal instruere sentralbanksjefen i detalj, men det er klart at det må oppfattes som veldig merkelig. Hvis man går ut fra valutaforskriften, burde renten vært satt ned i Norge,

ikke opp, slik som det har vært gjort gjentatte ganger. Det skyldes at den norske kronen er sterk i forhold til euroen.

Min siste utfordring til finansministeren er som følger: Hvis nå budsjettet ikke blir så stramt som finansministeren ønsker, og at man dermed justerer renten, ser han for seg at sentralbanksjefen da vil få et lite ord i øret fra finansministeren?

Statsråd Karl Eirik Schjøtt-Pedersen: I mitt svar viste jeg til at det har vært symmetri i virkemiddelbruken. Tidligere var situasjonen at renten ble satt ned til tross for at kursen avvek noe fra utgangsleiet, mens det altså i år symmetrisk har vært noe annerledes, ved at det har vært situasjoner hvor den har vært satt opp, til tross for dette avviket. Jeg har ikke registrert at representanten Djupedal hadde negative merknader til Norges Banks utøvelse av pengepolitikken da renten ble satt ned til tross for avviket fra utgangsleiet. Jeg går ut fra at representanten Djupedal da er enig i at det må være en symmetri i virkemiddelbruken.

Fra Regjeringens side er det lagt stor vekt på å legge fram et økonomisk opplegg for neste år som ikke bidrar til å øke presset i norsk økonomi, og som ikke bidrar til å øke presset på renten. Jeg er også dypt uenig med de økonomene som i disse dager står fram og sier at det er unge mennesker i Norge som skal ta ansvar for å stramme inn norsk økonomi gjennom en renteøkning. Regjeringen har lagt et opplegg for å unngå økt press på renten. Det mener vi at det bør legges stor vekt på også gjennom Stortingets behandling av budsjettet.

S p ø r s m å l 5

Vidar Kleppe (Frp): Jeg ser meg helt nødt til å stille kommunal- og regionalministeren følgende spørsmål:

«Ifølge opplysninger fra Kristiansand Politidistrikt har fire asylsøkere som kom til Norge for én måned siden, blitt anholdt for tyveri. Politiet har nå beslaglagt store mengder tyvegods til store verdier på oppholdsstedet til disse asylsøkerne.

Mener statsråden at slike personer skal få oppholde seg i Norge?»

Statsråd Sylvia Brustad: Et mindretall av asylsøkere har vist seg å være involvert i kriminalitet. Det tar jeg svært alvorlig. Kriminalitet blant asylsøkere kan både undergrave hele asylinstituttet, føre til økt fremmedfrykt og også gå ut over lovlidige asylsøkere og flyktninger som har et reelt beskyttelsesbehov. Jeg syns derfor sjølsagt ikke at personer som kommer til Norge under dekke av å trenge beskyttelse, men med åpenbart andre hensikter, f.eks. å drive kriminalitet, skal få være i landet.

Så lenge personer søker asyl, er vi imidlertid forpliktet til, etter norske og internasjonale bestemmelser, å behandle søknaden på en forsvarlig måte. Saksbehandlingstida for asylsaker har dessverre generelt sett den siste tida vært for lang. Når utlendingsmyndighetene får melding om asylsøkere som har begått straffbare handlinger, vil

deres asylsøknader bli prioritert for behandling. De skal behandles med en gang. Dersom behandlingen av søknaden viser at søknaden er åpenbart grunnløs, blir vedtaket, ved klage, ikke gitt oppsettende virkning. Det innebærer at søkeren kan bli sendt ut av landet sjøl om klagen ikke er ferdig behandlet. I motsatt fall må klageren være her til departementet har behandlet klagen. Det er innført nye rutiner mellom Utlendingsdirektoratet og Justisdepartementet som skal sikre at klagen da blir prioritert også i departementet.

I noen saker viser det seg likevel ikke mulig med en så rask avgjørelse, fordi det må innhentes ytterligere opplysninger om grunnlaget for søknaden før avgjørelse kan tas.

En viktig forutsetning for at det skal kunne gjøres en slik prioritering i slike saker, er at utlendingsmyndighetene faktisk får melding om asylsøkere som begår straffbare handlinger. I denne forbindelse vil vi nå vurdere om reglene i påtaleinstruksen om når politiet skal varsle utlendingsmyndighetene, bør endres slik at meldeplikten skal inntre på et tidligere tidspunkt enn slik det er i dag. Det betyr før en siktelse, som igjen betyr at en anmeldelse kan være tilstrekkelig. Det foreligger meldingsrutiner i Utlendingsdirektoratet mellom de enkelte mottak og direktoratet sentralt på dette området. Men dette er også noe som kan forbedres ytterligere.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det var gledelig at hun ikke, selvfølgelig, vil ha kriminelle asylsøkere i kongeriket, og noe annet hadde jeg egentlig ikke forventet. Men det vi fra Fremskrittspartiets side hadde forventet, var en bedre oppfølging og et bedre samarbeid mellom UDI, som har ansvaret for avhørene av asylsøkerne, og politiet.

Statsråden var i sitt svar inne på at påtaleinstruksen og meldeplikten er viktig i så henseende. Da er mitt spørsmål enkelt og greit: Når kan Stortinget forvente at Regjeringen setter ut i livet det som statsråden sa i sitt hovedsvar, og at en vil se på dette?

Statsråd Sylvia Brustad: La meg først si om den konkrete saka som representanten Kleppe tar opp, at det er kontakt mellom Kristiansand politikammer og UDI om den. Det må være helt klart.

Når det gjelder det spørsmålet jeg fikk om den vurderinga som vi nå er i gang med, om anmeldelse også skal være tilstrekkelig, skal den vurderinga skje meget raskt, og vi skal sørge for at Stortinget får orientering om det så raskt som mulig.

Det må ikke herske noen tvil om at vi ønsker å ta vare på dem av våre flyktninger og asylsøkere som trenger reell beskyttelse i Norge. Da må det også være helt klart at de som ikke forholder seg til de lover og regler som gjelder, skal – de fleste av dem – ut av landet, og at sakene skal behandles på en meget rask måte. Men jeg vil også si at det at et mindretall av våre asylsøkere begår kriminalitet, som jeg tar svært alvorlig, må ikke brukes til å stemple hele grupper av flyktninger og asylsøkere. Det mener jeg er helt galt.

S p ø r s m å l 6

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«En helsearbeider fra Sri Lanka får ikke oppholdstillatelse i Norge for å være personlig assistent for en MS-rammet kvinne. Samtidig bruker Norge millionbeløp på å rekruttere helsepersonell fra andre land.

Vil Regjeringen legge fram lovforslag eller fortolkningshjemmel som muliggjør arbeids- og oppholdstillatelse i slike saker?»

Statsråd Sylvia Brustad: Den konkrete saka som berøres i spørsmålet, er nå på nytt til behandling i Justisdepartementet. Årsaken til det er at vedkommendes advokat nå har begjært departementets vedtak omgjort og viser til nye opplysninger i saka. Jeg kan derfor ikke her og nå gå nærmere inn på denne enkeltsaka før den er ferdig behandlet i departementet.

Derfor er det for tidlig for meg i dag å si om det er grunnlag for, nødvendig eller ønskelig å vurdere lovforslag eller fortolkningshjemmel som muliggjør arbeids- og oppholdstillatelse i slike saker.

Helsepersonell er heller ingen ensartet gruppe eller noen entydig yrkesbetegnelse. Hvorvidt enkeltpersoner utenfor EØS-området kan få arbeidstillatelse, beror på vurderinger av den enkelte søknad, der vedkommendes kvalifikasjoner sammenholdt med kravene i stillingsbeskrivelsen står sentralt.

Regjeringa vil også vise til at den såkalte spesialistbestemmelsen i utlendingsforskriften nylig ble oppmjuket ved at det tidligere kravet til høyere utdanning nå er erstattet med krav om fagutdanning. De generelle vilkårene om at stillinga ikke kan besettes av innenlands arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS-området, og at lønnsnivået må være i overensstemmelse med norsk praksis på området, gjelder sjølsagt fortsatt.

I tillegg til det kan jeg opplyse at Regjeringa vil gå gjennom regelverket for arbeidsinnvandring for å se på om det er behov for både justeringer og oppmjukinger av dagens regelverk.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg har en viss forståelse for at det er vanskelig å gå inn på enkeltsaker. Men hvis man ser det i et litt større perspektiv, ser vi f.eks. innenfor det fagfeltet som jeg selv har min bakgrunn fra, som lege, at man i EØS-området gir en generell tillatelse til arbeid i Norge med mindre kompetansekrav enn man hadde før. Man måtte ha en god del tilleggskurs tidligere for å sikre en utlikning i forhold til ulike fagområder i Norge, sosialmedisin, trygdemedisin osv. Samtidig er det nærmest umulig, om ikke det, så i hvert fall svært vanskelig, for andre med tilsvarende kompetanse utenfor EØS-området å få arbeid i Norge. For meg, og jeg tror mange med meg, virker den grenseoppgangen svært ufornuftig. Når man har behov for kompetanse i Norge, må man finne fram til en tilnærming for å kunne la folk komme hit og arbeide – en til-

nærming som ikke bestemmes av om landet tilhører EØS eller ikke, men primært ut fra spørsmålet: Er dette en kompetanse som er egnet og tilstrekkelig, slik at vedkommende kan få arbeid i Norge? Har statsråden noen kommentarer til den problemstillingen?

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg er enig med representanten Ballo i at den mangel på arbeidskraft vi ikke minst ser innenfor helse- og sosialsektoren, er vi nødt til å ta på alvor – vi tar den på alvor, og den må møtes på flere områder. Men det er også i seg sjøl, tror jeg, en grunn til at det er behov for å gå gjennom regelverket i forhold til arbeidsinnvandring for å se på om det er mulig og ønskelig å gjøre en del oppmjukinger der. Det synes jeg er helt åpenbart, og det vil Regjeringa gjøre. Vi er i gang med det, og vi vil komme tilbake til Stortinget med det så fort som mulig.

Uten at jeg kan gå inn på, som sagt, den saka som nå ligger til behandling, for den saksbehandlinga kan vi ikke foreta fra Stortingets talerstol, er det klart at det regelverket vi har på området, blir fulgt. Hvis det regelverket ikke er bra nok, er det det regelverket vi er nødt til å endre, og det vil jeg vurdere nå framover.

S p ø r s m å l 7

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få stilla følgjande spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Ein rapport som Asplan-VIAK har utarbeidd for Kommunal- og regionaldepartementet, viser at det sentrale austlandsområdet sin del av statlege investeringar i ein tiårsperiode, frå 1988 til 1998, har auka frå 24 til 64 pst.» – Her gjer eg merksam på at det skal vera 61 og ikkje 64 pst. – «Ynskjer statsråden at ei slik utvikling skal forsterkast i åra framover, eller vil ho ta initiativ til ei vriding til fordel for øvrige fylke og regionar?»

Statsråd Sylvia Brustad: Bildet som blir tegnet av mønsteret på de statlige investeringene, mener jeg må ses i en litt større sammenheng, for dersom man ser på de statlige investeringene i forhold til folketallet, finner man at bildet er litt mer balansert. Allikevel er det Oslo og Akershus som mottar relativt mest av statlige investeringer.

Jeg mener det er viktig å presisere at det høye nivået på de statlige investeringene på det sentrale Østlandet i hovedsak skyldes store nasjonale prosjekter eller hovedstadsprosjekter som f.eks. utbygging av Rikshospitalet, OL på Lillehammer og utbygging av Gardermoen lufthavn.

Jeg synes også det er viktig å få fram at det har vært knyttet særlige problemer til flaskehalsen i infrastrukturen i hovedstadsområdet. I lang tid, fram til 1990, ble det gjort lite med Oslos veinett. Mye av de statlige investeringene, særlig på samferdselsfronten, har bidratt til å gjøre disse problemene mindre, noe som også er til distriktenes fordel. Jeg tror alle bør være enig i at hele landet trenger en hovedstad med god infrastruktur.

Regjeringa er opptatt av å utvikle robuste regioner i alle deler av landet. Hvordan de statlige investeringene kan bli brukt som et virkemiddel for å stimulere utviklinga i distriktene, vil jeg komme nærmere tilbake til i den neste distrikts- og regionalmeldinga, som jeg vil legge fram for Stortinget i mars/april neste år.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg vil støtta ein god infrastruktur i hovudstadsområdet. Samtidig er det slik at statsråden i samband med ei pressemelding i mai har uttalt at byggeaktiviteten i høve til alle desse store prosjekta – fleire av dei er no ferdigstilte – i seg sjølv har ein sentraliserande effekt som er urovekkjande. Regjeringa – som ho er medlem av – har i ettertid lagt fram både ein nasjonal transportplan, der ein får ei forsterking i høve til sentralisering, og eit opplegg når det gjeld breiband, der ein satsar på private løysingar – noko som heller ikkje gir den store optimismen i distrikta.

Eg vil oppfordra statsråden til å studera ikkje berre folketallet, men også den verdiskapinga som går føre seg i andre fylke og regionar, og den store verdien det har at staten òg medverkar når det gjeld investeringar og tilrettelegging. Det er i dag ein manglande samanheng der.

Statsråd Sylvia Brustad: La meg først få si at jeg ikke er enig med representanten Meltveit Kleppa i den omtalen som nå blir gitt av Nasjonal transportplan og handlingsplanen i forhold til bredbånd. Og når det er sagt, vil jeg si at jeg tror ærlig talt ikke at det er så stor forskjell på det Arbeiderpartiet og Senterpartiet mener i distriktspolitikken. Jeg tror heller ikke det er så stor uenighet om det som jeg også viste til i mitt første svar, nemlig at det har vært behov for en del store utbyggingsprosjekter som det – i hvert fall når det gjelder en del av dem – har vært bred politisk støtte til, og som nå er ferdige.

Så er vi enige om at det er viktig å sørge for at det kan bo folk i alle deler av landet. Det vil denne Regjeringa fortsatt legge opp til. Det skal vi komme tilbake til på ulike måter, bl.a. gjennom den meldinga som jeg viste til i stad. Jeg tror det er ett punkt blant mange andre som det er viktig å fokusere enda mer på, og det er den statlige lokaliseringspolitikken, hvor jeg tror vi har mye å hente på å lokalisere flere arbeidsplasser ute i distriktene. Og da mener Arbeiderpartiet at det å satse på regionene – men ikke bare det – er ett viktig virkemiddel.

S p ø r s m å l 8

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg skal få lov til å stilla følgjande spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Ifølgje utjammingsmeldinga hastar det med tiltak overfor bustadlause.

Kva har statsråden føreteke seg for å sikra fleire i denne gruppa både «tak over hovudet» komande vinter og meir langsiktig oppfølging med sikte på permanent bustad?»

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg er enig med representanten Meltveit Kleppa i at det haster med tiltak overfor

(Statsråd Brustad)

dem som ikke har et permanent sted å bo. Jeg vil også med en gang si at jeg mener det er uverdigg at det i et av verdens rikeste land – i hvert fall så langt vi har statistikk – ser ut til å være over 6 000 mennesker som ikke har tak over hodet, og det ønsker vi å gjøre noe med.

Boligløsninger for bostedsløse og andre vanskeligstilte er et sentralt tiltak i den tiltakspakken for en mer solidarisk boligpolitikk som jeg på vegne av Regjeringa presenterte i sommer. Og det er heller ingen tvil om at bostedsløse er en prioritert gruppe innenfor boligtilskuddsordninga – det er faktisk den mest prioriterte gruppen. Når det kommer inn søknader om prosjekter og boligløsninger for disse gruppene, har de førsteprioritet innenfor boligtilskuddsrammen og vil få tilsagn fra Husbanken også i år. Jeg håper derfor på linje med representanten Meltveit Kleppa at det vil bidra til at vi får flere boliger for de bostedsløse. Kommunene ble også i år oppfordret til å lage boligsosiale handlingsplaner der bostedsløse er en sentral målgruppe. Dette arbeidet er godt i gang.

Innsatsen overfor gruppen er foreslått fulgt opp og styrket for neste år. Aktivitetsnivået på boligtilskuddet er foreslått økt med 152 mill. kr, til 641 mill. kr. Økningen er på over 30 pst. og kan gi fra 750 til 1 000 flere boligløsninger til vanskeligstilte neste år enn det som er tilfellet i år. Regjeringas satsing på tiltak overfor bostedsløse gjenspeiler seg også i sosialministerens budsjettforslag. Der er det foreslått avsatt 15 mill. kr til aktiviseringstiltak for langtids sosialhjelpsmottakere og tiltak for bostedsløse. 6 mill. kr av denne bevilgninga øremerkes til utviklingstiltak overfor bostedsløse i de største byene, og Husbanken er bedt om å prioritere dette arbeidet.

Når det så gjelder de mer langsiktige tiltakene, er det igangsatt et samarbeid med kommunene for å bedre boligsituasjonen for de bostedsløse. I høst ble de fem største bykommunene invitert til å delta i et fireårig utviklingsarbeid. Utviklingsarbeidet skal sikre at bostedsløse får et helhetlig hjelpetilbud der boligpolitiske virkemidler knyttes sammen med aktuelle helse- og sosialtjenester. Sentralt i dette er utviklinga av en boligkjede i form av en «trappetrinnsmodell», hvor graden av sjølstendighet i boforholdet skal kunne økes i takt med den enkeltes forutsetninger. De inviterte kommunene har sendt inn prosjektsøknader som nå er under behandling. I søknadene fra kommunene er det beskrevet tiltak knyttet til både tjenester og boligtilbud, og for i år har Sosial- og helsedepartementet avsatt 5 mill. kr til dette formålet. Husbanken, som er sekretariat for prosjektet, har framskaffet nødvendige midler til drift.

En viktig målsetting fra Regjeringas side er å stimulere kommunene til å utvikle og prioritere tiltak overfor bostedsløse. Jeg håper og tror at også dette prosjektet kan bidra til det, for det er viktig at vi greier å skaffe denne gruppen mennesker et mer verdig liv, og det må vi få til så fort som mulig. Regjeringa er sjølsagt interessert i å bidra til det, noe også budsjettet viser.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp): Eg takkar for sva-
ret.

Eg synest det er fint å bli oppdatert både på status i forhold til dei strategiane som låg og ligg i utjamningsmeldinga, og også i forhold til dei midlane som vart løyvde på 2000-budsjettet. Eg registrerer at på dette området er det eit samspel mellom førre og noverande regjering når det gjeld prioritering og oppfølging.

Eg er bekymra for kommunane sitt engasjement her, og eg vil gjerne ha ein kommentar på om statsråden føler at kommunane med dei rammene dei har til disposisjon, følgjer opp sin del av denne jobben.

Så nemnde statsråden 750-1 000 nye bustader til neste år. Er det frå kategorien bustadlause, eller er det totalt vanskelegstilte? Kan ho i tilfelle spesifisera nærare kven som i dag ikkje har ein bustad, men som har håp om å få det til neste år med den innsatsen ein no legg opp til?

Statsråd Sylvia Brustad: Det Regjeringa har foreslått i statsbudsjettet når det gjelder boliger for neste år, er, som representanten Meltveit Kleppa helt sikkert kjenner til, den økningen på boligtilskuddsordninga hvor det kan gis rom for mellom 750-1 000 flere nye boliger. Det dreier seg om boliger både for ungdom og for de som er vanskeligstilte. Men i tillegg til det er det slik at vi nå har foreslått å øke husbankramma med 2 milliarder kr. Det må det jo bli flere boliger av. I tillegg til det legges det også opp til 1 000 studentboliger neste år. Det er summen av dette som gjør, mener jeg, at det er penger for å kunne hjelpe ikke minst de som trenger det mest, nemlig de bostedsløse, men det er også rom for å bygge flere boliger for gruppen ungdom, hvor det også er mange som ikke er inne på markedet i dag.

Når det gjelder om jeg er bekymret for om de mest berørte kommuner gjør jobben, er det bra at det nå er større engasjement på området. Men jeg må nok si at jeg føler meg ikke helt sikker på at alle er like flinke. Derfor har jeg dialog med de mest berørte kommuner, og jeg kommer til å ha det også i tida framover, for Regjeringa kan ikke bygge boligene. Vi må spille på lag med kommunene.

Spørsmål 9

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å rette følgende spørsmål til kommunal- og regionalministeren:

«Gjennom media har de humanitære organisasjonene gjort kjent at de vurderer å trekke seg som medlemmer av den nye Utlendingsnemnda.

Hvilke planer har statsråden om endringer i forutsetningene for nemnda sitt arbeid i forhold til Stortingets tidligere vedtak?»

Statsråd Sylvia Brustad: De forslag til endringer som Regjeringa nå vurderer, er å redusere antallet nemndmedlemmer i den enkelte nemnd fra fire til to personer samt å endre bestemmelsen om at det som hovedregel skal gis adgang til personlig frammøte i asylsaker.

En reduksjon fra fire til to nemndmedlemmer vil etter min vurdering ikke ha betydning verken for rettssikkerheten eller tilliten. Flertallet i nemndene vil fortsatt bestå

av legmedlemmer. Jeg vil foreslå at ett nemndmedlem i hver nemnd alltid vil være oppnevnt etter forslag fra de humanitære organisasjonene. Dette bør sikre tilstrekkelig bredde i sammensetningen av den enkelte nemnd.

Jeg mener også at det i større grad bør åpnes for at det ved vurdering av om personlig frammøte skal gis, legges mer vekt på om personlig frammøte vil ha betydning for avgjørelsen i den enkelte sak. Personlig frammøte vil neppe ha betydning for avgjørelsen i alle asylsaker. For enkelte sakstyper vil det fortsatt framstå som naturlig at personlig frammøte bør gis, f.eks. når det er barn med i bildet. Det innebærer at nemndleder foretar en individuell vurdering av om personlig frammøte skal tillates eller ikke. Det er naturlig i så fall å forskriftsfeste noen kriterier for når personlig frammøte bør gis. Dette vil etter min mening ikke være i strid med de sentrale hensyn som lå bak beslutningen om å etablere Utlendingsnemnda som et uavhengig og domstolliknende organ.

Det er riktig at de humanitære organisasjonene er kritiske til å endre adgangen til personlig frammøte i asylsaker. Jeg har imidlertid forstått det slik at de er villige til å akseptere en reduksjon i antallet nemndmedlemmer i den enkelte nemnd fra fire til to på betingelse av at adgangen til personlig frammøte ikke blir endret.

Regjeringa vil legge fram en odelstingsproposisjon for Stortinget i løpet av november med forslag til endringer i utlendingsloven.

De synspunkter på endringsforslagene som kom fram på et høringsmøte jeg hadde bl.a. med de humanitære organisasjonene den 12. oktober, har jeg nå til vurdering.

Jeg tror det er av avgjørende betydning, i tillegg til at rettssikkerheten blir ivaretatt gjennom den nye Utlendingsnemnda, at vi også gjør det vi kan for å sørge for at vi får kortest mulig saksbehandlingstid. Jeg er bekymret for saksbehandlingstida med den opprinnelige modellen som var foreslått, og derfor ønsker Regjeringa å foreslå noen endringer på dette punktet.

Tor Nymo (Sp): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er ingen grunn til å legge skjul på at forslaget om å opprette en utlendingsnemnd skapte betydelige diskusjoner, også her i huset. Flertallets intensjoner har hele tiden vært at vi skulle ha en sammensetning og organisering av nemndas arbeid som hadde tillit i de miljøer som blir berørt av nemndas arbeid. Denne tilliten er i ferd med å forsvinne før nemnda er på plass, ifølge et oppslag i VG, der en del humanitære organisasjoner varsler boikott av hele ordningen:

«Personlig fremmøte for asylsøkerne har vært et hovedprinsipp helt siden jeg var med på første møtet om nemnda i 1994»,

sier generalsekretær Bjarte Vandvik i NOAS til VG.

Han fortsetter:

«At Regjeringen tre måneder før oppstart vil fjerne hovedprinsippet, er en provokasjon.»

Jeg har oppfattet statsråd Brustad slik at årsaken til endringene er frykt for lang saksbehandlingstid, som hun gav uttrykk for. Organisasjonene mener det er langt viktigere å tenke på rettssikkerheten, ved at de som behand-

ler klagen, personlig får møte asylsøkerne. Mitt spørsmål til statsråden blir: Vil statsråden omgjøre sitt standpunkt i forhold til retten for asylsøkerne til å møte i nemnda?

Statsråd Sylvia Brustad: Verken jeg eller Regjeringa har tatt endelig stilling til hva vi kommer til å foreslå for Stortinget angående endringer i Utlendingsnemnda. Men når jeg, og flere med meg, er blitt bekymret for den modellen som var foreslått for nemnda, er det fordi vi nå får mange flere asylsøkere til vårt land. Det betyr at det er mange flere saker som skal behandles enn det var på det tidspunktet da denne modellen for nemnda ble vedtatt. Jeg er selvfølgelig enig med representanta Nymo i at rettssikkerheten er helt sentral. Men vi må etter min mening heller ikke komme i den situasjon at saksbehandlingstida, bl.a. på grunn av at det i den opprinnelige modellen er foreslått at det skal være personlig frammøte i alle saker, vil bli så lang at det også blir et problem. Det er ikke til fordel for dem dette gjelder. Derfor er jeg opp-tatt av at vi både greier å ivareta rettssikkerheten og har kortest mulig saksbehandlingstid. Jeg vil komme tilbake til hvilke forslag jeg mener er nødvendig for å ivareta begge de hensynene.

Presidenten: Vi går nå fram til spørsmål 37.

S p ø r s m å l 3 7

Presidenten: Dette spørsmål, fra representanta Ågot Valle til barne- og familieministeren, vil bli besvart av kommunal- og regionalministeren som rette vedkommende.

Ågot Valle (SV): Jeg hadde stilt følgende spørsmål til barne- og familieministeren, men jeg ser fram til at det blir besvart av kommunal- og regionalministeren:

«Ifølge media har asylsøkende kvinner som har flyktet fra kjønnsbasert forfølgelse, vansker med å få opphold. De har blitt voldtatt i krig, eller de har brutt ut av et voldelig ekteskap. De er livredde for konsekvensene dersom de blir sendt tilbake til heimlandet. Her blir de møtt med harde krav til dokumentasjon, til tross for våre erfaringer om at vold mot kvinner er vanskelig å dokumentere.

Vil statsråden ta opp denne problematikken som et ledd i oppfølginga av FNs kvinnekonvensjon?»

Statsråd Sylvia Brustad: Spørsmålet er altså stilt til barne- og familieministeren, men siden utlendingsregelverket er mitt ansvar, skal jeg forsøke å besvare det.

Innledningsvis vil jeg påpeke at utlendingsloven § 4 fastslår at loven skal anvendes, selvfølgelig, i samsvar med internasjonale regler som Norge er bundet av, når disse har til formål å styrke utlendingens stilling. FNs kvinnekonvensjon er en slik internasjonal regel, og utlendingsmyndighetene må derfor anvende utlendingslovens regler i samsvar med innholdet i denne. Jeg har ingen grunn til å anta at reglene i utlendingsloven og den praksis som føres, er i strid med denne eller andre konvensjoner.

Når det er sagt, er det viktig å få fram at vilkårene for å få asyl følger av Flyktningkonvensjonen av 1951. Hovedvilkåret for å få asyl er at man ved en retur til hjemlandet må stå i fare for å bli forfulgt, det vil si at det må foretas en vurdering av hvilken fare søkeren vil bli utsatt for i framtida. Etter konvensjonen må forfølgelsesfaren ha oppstått på grunn av nærmere angitte forhold. Det at en søker vil kunne bli forfulgt på grunn av sitt kjønn, vil etter omstendighetene kunne falle inn under konvensjonens begrep «sosial gruppe». Kjønnrelatert forfølgelse kan derfor omfattes av konvensjonen.

Asylvurderinga er framtidsrettet. Det betyr at det må vurderes om søkeren kan risikere forfølgelse ved retur. Vurderinga er basert på søkerens egen forklaring sammenholdt med myndighetenes kjennskap til forholdene i hjemlandet. Det kreves ikke at opplysninger skal dokumenteres. Dette vil bare være aktuelt i helt spesielle sammenhenger. I alle saker hvor myndighetene kommer til at asylsøkeren ikke har krav på asyl, vurderes det alltid om søkeren skal gis oppholdstillatelse på humanitært grunnlag. I disse tilfellene foretas det en helhetsvurdering av den aktuelle søkers situasjon, der både forholdene i hjemlandet, opplevelser den enkelte har vært utsatt for, og den generelle livssituasjonen til søkeren inngår.

Ågot Valle (SV): Jeg takker for svaret. Jeg synes statsråden gav en del positive signaler. Det vi er enige om, er jo, tror jeg, at det er klart at vi har forpliktet oss til iallfall å vurdere opphold på grunnlag av kjønnsbasert forfølgelse, gjennom både FNs flyktningkonvensjon og handlingsplanen etter kvinnekonferansen i Beijing og Beijing +5-dokumentet.

Men så er det praksis, slik som vi møter det. Sjøl har jeg møtt fortvilte kvinner som ikke har fått opphold. De har flyktet fordi de har blitt voldtatt eller har brutt ut av et voldelig ekteskap. Personer som kjenner godt til forholdene i hjemlandet, er ikke i tvil om at disse kvinnene risikerer å bli forfulgt når de kommer tilbake igjen. Både MIRA-senteret, NOAS og Amnesty mener at praktiseringa av utlendingsloven her gjør at disse kvinnene har små sjanser til å nå fram og bli trodd.

Jeg ser klare paralleller mellom den mistro disse kvinnene møtes med, og den mistro kvinner som har vært utsatt for vold, møtes med. Jeg er helt sikker på at statsråden er opptatt av disse problemstillingene. Vil statsråden følge opp behandlinga av disse asylsakene og undersøke om praktiseringa er i tråd med Kvinnekonvensjonen og Flyktningkonvensjonen?

Gunnar Breimo hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Sylvia Brustad: Jeg har ingen grunn til å tro at praktiseringa ikke er i tråd med de regler som gjelder på området, men jeg er, i likhet med representanten Valle, særdeles opptatt av kvinners situasjon også i denne sammenhengen. Jeg vil bare nevne ett punkt som jeg tror helt klart er viktig, og hvor det er viktig at det fungerer i alle saker, og det er å være obs på kvinners situasjon i en

del spesielle land, og også den situasjonen som en del har vært i i forhold til vold og overgrep. Det er vi, og det skal vi fortsatt være.

Jeg synes også det er viktig at en prøver å legge vekt på når kvinner kommer til landet, at de i så stor grad som mulig intervjues av kvinner. Det har ikke alltid vært like enkelt når Politiet har hatt ansvaret, rett og slett fordi det ikke har vært så mange kvinner der. Det tror jeg vi skal få håndtert enklere nå når UDI har overtatt ansvaret fra 1. juli, og da tror jeg også det er lettere å få fram de opplysningene som er viktige for å kunne foreta en riktig helhetsvurdering. Jeg har altså ingen grunn til å tro noe annet enn at reglene blir fulgt i forhold til det som er gjeldende regelverk, men dette skal jeg også i fortsettelsen ha i fokus.

S p ø r s m å l 1 0

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg har et spørsmål til våre helseministre:

«En 81-årig Fredrikstad-dame sitter igjen med en tannlegeregning på 26 000 kroner etter at hun falt, slo ut tenner og brokonstruksjon. Ektemannen rammes økonomisk fordi han har påtatt seg omsorgen, selv om kona er døgnkontinuerlig institusjonstrengende. Hadde hun fått behandling av offentlig tannlege, vært under omsorg av kommunal hjemmesykepleie eller plassert i institusjon, ville utgifter blitt dekket.

Hva vil statsråden foreta seg som kan muliggjøre refusjon av utgifter?»

Statsråd Tore Tønne: Jeg kan vanskelig behandle en enkeltsak fra Stortingets talerstol, og jeg går ut fra at det heller ikke har vært representanten Hedstrøms mening. Jeg forutsetter at vedkommendes tannlege har undersøkt de muligheter som eventuelt finnes for støtte til tannbehandling i det foreliggende tilfellet.

Saken illustrerer imidlertid at vi har mangelfulle støtteordninger når det gjelder hjemmeboende med stort behov for pleie og omsorg. Etter dagens regelverk er offentlig tannlegehjelp i tilfeller som her er nevnt, begrenset til pasienter som enten oppholder seg på institusjon eller får hjemmesykepleie minst én gang pr. uke. I forbindelse med Stortingets behandling av eldremeldingen anmodet Stortinget om at det ble innført tidsavgrensede stimuleringsordninger som gjør det mulig for fylkeskommunene å gi fri tannbehandling til alle pasienter som er avhengige av kommunale hjelpetjenester.

Sosial- og helsedepartementet har i samråd med Statens helsetilsyn foretatt en utredning av hvilke pasientkategorier det kan dreie seg om, og hvor mange som får kommunale hjemmetjenester. I løpet av vinteren 2000 hadde departementet et forslag på høring, og i statsbudsjettet for 2001 har jeg foreslått en forsøksordning i to-tre fylker, som er planlagt å starte i 2001. Det er anslått at kostnadene på årsbasis vil bli om lag 7 mill. kr for dette. Jeg anser det som viktig at dette tjenestetilbudet gis som en oppsøkende virksomhet i regi av fylkeskommunen.

Jeg legger opp til at i de tilfeller hvor det er behov for tannlegehjelp, kan denne dekkes enten av fylkeskommunalt ansatte tannleger eller ved kjøp av tjenester fra privatpraktiserende tannleger.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Det var for så vidt et godt svar ved at han viste at denne saken ikke står helt stille, men at man jobber med det i departementet. For det er jo litt spesielt at en mann over 80 år som sparer samfunnet for betydelige beløp og som en dag må søke akutt hjelp, ikke får noen informasjon av sin private tannlege om mulighetene for refusjon fra det offentlige. Han har gjort en enorm innsats denne gamle mannen, og så stilles han overfor denne regningen. Mener ikke statsråden at trygdekontor, sosialkontor, tannleger og annet helsepersonell må informere bredt om dette, slik at de eldre får kjennskap til sine rettigheter?

Og et spørsmål til: Vi vet jo at andre vesteuropeiske land i stor utstrekning har refusjonsordninger når det gjelder tannkjøttssykdommer og tannbehandling ellers. En tidligere statsminister i Sverige, Olof Palme, sosialdemokrat, vant et valg ved å innføre en «tandvårdsreform». Vurderer man å gjøre tilsvarende ting også her i Norge?

Statsråd Tore Tønne: Jeg er for det første enig i at det virker urimelig at noen som oppfyller kriteriene for f.eks. hjemmesykepleie, men som ikke benytter seg av det og blir tatt i pleie av andre, skal falle utenom en ordning som den som her er nevnt. Urimelige ordninger er det en oppgave for oss å få gjort rimelige, og det er for så vidt også siktemålet med den forsøksordning som jeg nå nevnte.

Jeg er også enig i at først og fremst vedkommendes tannlege, men også andre i helsetjenesten bør informere godt om de muligheter som finnes, og jeg understreker at det også er mulig for fylkeskommunen, om den ønsker det, å yte en bistand som kan gjøre dette mer rimelig.

For øvrig, når det gjelder det andre spørsmålet, tror jeg at jeg hopper over det – bortsett fra at jeg tar med takk imot de råd som vi kan få når det gjelder å vinne neste valg.

S p ø r s m å l 1 1

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg stiller følgende spørsmål til helseministeren:

«Østfold og noen andre fylker mangler tannlegevakt eller har etablert lite tilfredsstillende ordninger. Personer i befolkningen med behov for øyeblikkelig hjelp ved tannskader/smarter har ingen organisert tannlegevakt å henvende seg til.

Vil statsråden ta et initiativ slik at en likeverdig og tilfredsstillende vaktordning kan etableres i samtlige fylker?»

Statsråd Tore Tønne: Det spørsmålet representanten Hedstrøm her tar opp, angår fylkeskommunenes eventuelle forpliktelser til å organisere tannlegevakt utenom ordinær åpningstid i offentlig og privat tannhelsetjeneste.

Lov om tannhelsetjenesten og dens forarbeider behandler ikke dette spørsmålet særskilt. Fylkeskommunene er etter loven pålagt å «sørge for at tannhelsetjenester ... i rimelig grad er tilgjengelige» for hele befolkningen. Tannhelsetjenesteloven pålegger ikke fylkeskommunene å organisere en tannlegevaktordning, slik som lov om kommunehelsetjenesten pålegger kommunen å organisere legevakt. Fylkeskommunene kan selv avgjøre hvordan ansvaret for å sørge for at rimelig tilgjengelighet til nødvendig øyeblikkelig hjelp skal følges opp i praksis.

Etter lov om tannleger av 13. juni 1980 ...
(Brannalarmen går.)

Presidenten: Da blir vi nødt til å ta en pause i forhandlingene og forlate bygningen.

Møtet avbrutt kl. 12.20.

Stortinget fortsatte sine forhandlinger kl. 12.35.

Presidenten: Statsråd Tønne får ordet for å slutføre sitt innlegg.

Statsråd Tore Tønne: Jeg fortsetter der jeg ble avbrutt, og konstaterer at etter lov om tannleger av 13. juni 1980 har tannleger på et individuelt nivå en plikt til å yte øyeblikkelig hjelp når det anses påtrengende nødvendig. Plikten gjelder så vel i arbeidstiden som på fritiden. Lokale forhold, sett i sammenheng med den enkelte tannleges lovpålagte plikt, vil kunne medføre at en fylkeskommunal tannlegevakt ikke er å anse som nødvendig for å oppfylle fylkeskommunens ansvar.

Den nedre grense for fylkeskommunens ansvar vil være forbundet med hva som er forsvarlig og hensiktsmessig i forhold til lovens § 6. Fylkeskommunene har en spesiell forpliktelse overfor de grupper som er prioritert i tannhelsetjenesteloven. Men helsemyndighetene kan ikke pålegge en fylkeskommune å organisere en tannlegevaktordning. Forsvarlighetskravet er en rettslig standard. Det er opp til fylkeskommunen selv å vurdere hvorvidt man skal opprette og drive en tannlegevaktordning. Fylkeskommunene plikter å tilby *rimelig* tilgang på tannlegehjelp. Fylkeskommunene plikter ikke å tilby *lik* tilgjengelighet til øyeblikkelig hjelp for hele befolkningen. Det vil være tilsynsmyndighetene som i tilfelle måtte vurdere hva som er minimumskravet til forsvarlighet etter lovens § 6. Hvis tilsynsmyndighetene vurderer det slik at fylkeskommunene ikke ivaretar sine forpliktelser, må de følge det opp som en tilsynssak.

Jeg finner det på denne bakgrunn ikke riktig å ta initiativ til å etablere en likeverdig og tilfredsstillende vaktordning i samtlige fylker.

Øystein Hedstrøm (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Det er riktig at den enkelte tannlege etter etiske regler skal stille opp og hjelpe en pasient som har akutte

tannskader eller smerter, og at den offentlige tannhelsetjenesten også skal ha et ansvar for at det finnes en nedre grense for tilgjengelighet for hjelp. Men Østfold, og også Akershus, Nordland, Oppland og Vestfold, har i sommer hatt store problemer med dette. For når pasientene ringer, enten det er den offentlige tannhelsetjenesten eller en privat tannlege på kvelds- eller helgetid, er det en automatisk telefonsvarer som sier at vedkommende ikke er til stede, og at man kan henvende seg igjen på mandag. Man har altså ikke noen tilfredsstillende nedre grense. Nå lovet statsråden at han skulle se nærmere på dette for å øke tilgjengeligheten, men mitt spørsmål til statsråden blir likevel: Burde dette være en lovpålagt oppgave for den offentlige tannhelsetjenesten, at man tok det inn i loven?

Statsråd Tore Tønne: Jeg vil være forsiktig med å gå inn for at vi skal gjennomføre en lovendring som pålegger fylkeskommunene å etablere en nærmere angitt tannlegevaktordning. Men jeg understreker, som jeg sa i mitt første innlegg, at dersom forsvarlighetskravet etter någjeldende lov ikke anses oppfylt av tilsynsmyndighetene, ja, da har jo tilsynsmyndighetene en plikt til å følge det opp overfor den enkelte fylkeskommune, og det er en lovbestemmelse som jeg vil sørge for blir etterfulgt, også med henvisning til de forhold representanten Hedstrøm her har tatt opp.

S p ø r s m å l 1 2

John I. Alvheim (Frp): Jeg har følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«Regjeringen har bestemt at fastlegeordningen skal tre i kraft 1. juni 2001 selv om det i øyeblikket mangler 400-500 allmennleger som vil delta i ordningen.

Finner statsråden det forsvarlig å iverksette fastlegeordningen i en slik situasjon?»

Statsråd Tore Tønne: Mitt korte svar på representanten Alvheims spørsmål er ja. Jeg føler heller ikke behov for å forlenge svaret, bortsett fra å tilføye at jeg selv sagt kunne ha ønsket at legemarkedet hadde vært i balanse på innføringstidspunktet. Utviklingen i legemarkedet er imidlertid positiv. Om få år vil vi få en årlig tilgang på mellom 700 og 800 leger i Norge.

Det er nå viktig å styrke primærhelsetjenesten, bl.a. ved å øke tilgangen på allmennleger. Det er overveiende faglig enighet om at fastlegeordningen er hensiktsmessig og viktig for helsetjenesten generelt. En god avtale for fastlegeordningen vil legge til rette for økt rekruttering til allmenntillegger og til primærhelsetjenesten. Derfor tror jeg innføring av fastlegeordningen etter vedtatt tidsplan ikke bare er forsvarlig, men en forutsetning for den nødvendige styrking av primærhelsetjenesten.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som slett ikke er betryggende for meg.

Så langt har fastlegeordningen ført til flukt av allmennleger fra primærkommunene. Det synes for meg helt åpenbart at det ikke vil være mulig å skaffe til veie et

tilstrekkelig antall allmennleger frem til juni neste år. At man får det om noen år, er en helt annen sak, og det får vi håpe.

Jeg har fått svært mange henvendelser fra allmennleger som ikke vil gå inn i ordningen, og jeg har registrert at bare i Bergen kommune mangler det 64 fastleger for at ordningen skal kunne fungere. Kan vi risikere at man fra 1. juni også må suspendere Bergen kommune, som er landets nest største by, fra denne ordningen? Hva vil konsekvensene av det bli?

Statsråd Tore Tønne: Jeg vil ikke si meg enig i en påstand om at fastlegeordningen, som har vært forsøkt, har ført til en flukt av allmennleger fra primærhelsetjenesten, dvs. fra kommunene. Det som er riktig i det som er sagt her, er at det er for få leger i dag i forhold til det ordningen totalt sett forutsetter. Det er ennå for tidlig å si noe om hvor mange leger som ikke vil slutte seg til ordningen.

(Brannalarmen går igjen.)

President, jeg vet ikke om jeg skal vente med resten av svaret ...

Presidenten: Vi er nok nødt til å avbryte på nytt.

John J. Alvheim (Frp) (fra salen): President! Jeg anser spørsmålet som besvart.

Møtet avbrutt kl. 12.45.

Stortinget fortsatte sine forhandlinger kl. 12.50

S p ø r s m å l 1 3

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få stille følgende spørsmål til den ærede helseminister:

«Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal er fra 1. oktober 2000 ilagt døgnmulkt av brannvesenet i Ålesund på 12 000 kroner, grunnet at bruk av korridorpasienter stenger for rømning ved en eventuell brann. Dette gjøres på tross av at sykehuset har en ledig sengepost, men kan ikke ta denne i bruk grunnet dårlig økonomi. I stedet for å sørge for at denne sengeposten blir åpnet, arbeider fylkeskommunen for at døgnmulkt frafaller.

Hva vil statsråden gjøre for at denne bruken av korridorpasienter tar slutt?»

Statsråd Tore Tønne: Overbelegg og korridorpasienter ved Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal har forekommet over lengre tid. Dette fremkom bl.a. i Helse-tilsynets kartlegginger ved norske somatiske sykehus i 1998 og 1999. Som ett av de få sykehus i landet hadde medisinsk avdeling ved Sentralsjukehuset i Møre og Romsdal en økning i antall korridorpasienter fra 1998 til 1999, og sykehuset oppgav den gang at korridorpasienter forekom regelmessig ved medisinsk avdeling.

På bakgrunn av Helsetilsynets rapport i desember 1999 bad Sosial- og helsedepartementet alle landets fylkeskommuner i brev av 21. januar 2000 om å arbeide aktivt overfor det enkelte sykehus for bedre å kunne takle utfordringen med korridorpasienter og overbelegg.

Brannvesenet er i sin fulle rett til å gi bøter dersom forholdene ikke endres etter at det er påpekt uakseptable rømmingsmuligheter, f.eks. som følge av korridorpasienter.

Det er sykehuseier som har ansvaret for å rette på forholdene. Fylkeskommunen må derfor ordne opp i den situasjonen som er påpekt av det lokale brannvesen, og sørge for at virksomheten er forsvarlig og i samsvar med lover og forskrifter. Dersom dette ikke skjer, kan det også være aktuelt at fylkeslegen og Statens helsetilsyn vurderer situasjonen ved sykehuset.

Den økonomiske situasjon for Møre og Romsdal fylkeskommune skiller seg ikke ut fra landet for øvrig. Fylkeskommunen har forholdsvis lav gjeld som andel av driftsinntektene. Netto driftsresultat i 1999 pr. innbygger var også om lag på landsgjennomsnittet. Det er liten grunn til å gripe særskilt inn mot denne fylkeskommunen, men jeg vil minne om departementets brev av 4. januar i år og fremholde overfor fylkeskommunen at den har et ansvar for at ikke rømmingsveier blokkeres og hindrer fremkommelighet i tilfelle brann.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er fortsatt bekymret, for utviklingen ved sykehuset viser at man ikke tar brevet fra departementet på alvor. Man har fortsatt en utstrakt bruk når det gjelder korridorpasienter, på tross av at det står ledig en hel avdeling som bl.a. ble brukt under den influensaepidemien som man har hatt i år.

Mitt ønske er at denne fylkeskommunen nok en gang får en påminnelse fra departementet og fra helseministeren om at man ikke kan behandle pasienter på denne måten ved norske sykehus, i hvert fall ikke så lenge avdelinger står tomme og ikke er tatt i bruk. Den måten fylkeskommunen her jobber på, er underlig; man vil heller prøve å ettergi dagmulkten enn å åpne en avdeling og sørge for pasientene. Jeg håper derfor at helseministeren vil ta et nytt initiativ, særlig overfor denne fylkeskommunen fordi man der innrømmer at man har en ledig avdeling stående.

Statsråd Tore Tønne: Jeg kan her love representanten Nesvik at jeg vil ta saken opp og minne fylkeskommunen om det ansvar som påligger den, og som er påpekt i det omtalte brevet.

S p ø r s m å l 1 4

Fra representanten Sonja Irene Sjøli til helseministeren

«CatoSenteret i Son trues av nedleggelse. Samtidig ser vi at flere sykehus bygger ut egne rehabiliteringsavdelinger, hvor tilbudet vil koste det offentlige langt mer enn ved de private institusjonene. Årsaken er at sykehu-

sene kan sende regningen for tilbudet i egen regi til staten gjennom ISF-ordningen.

Mener statsråden dette er effektiv bruk av knappe økonomiske ressurser, og hva vil statsråden gjøre for å sikre en mer effektiv ressursbruk?»

Presidenten: Spørsmålet bortfaller, da spørteren ikke er til stede.

S p ø r s m å l 1 5

Øyvind Håbrekke (KrF): Det er fristende å innlede med å si at jeg brenner inne med et spørsmål til helseministeren – men jeg tillater meg i hvert fall å stille ham følgende spørsmål:

«I avisen Verdens Gang 1. september 2000 refereres det til uttalelser fra faglig hold hvor det kommer frem at det nå er en økende erkjennelse av at foster kan føle smerte på et tidligere stadium enn man før har vært klar over. Dette har medført en diskusjon om bruk av bedøvelse ved abortinngrep.

Vil statsråden på bakgrunn av økende kunnskap om dette ta initiativ til å få utredet behovet for slike endringer ved utførelse av abortinngrep, og eventuelt ved andre relevante inngrep under svangerskapet?»

Statsråd Tore Tønne: I artikkelen i Verdens Gang som representanten Håbrekke viser til, er det referert til fagmiljøer som mener fostre kan føle smerte og ubehag allerede fra 17. svangerskapsuke, og som ikke utelukker at det samme kan gjelde for fostre ned til 13 uker.

Det er av forstælige grunner vanskelig å gi seg inn i en svært konkret drøfting av de vanskelige spørsmål som her reises, men la meg i hvert fall først peke på at de aller fleste abortinngrep i Norge foretas i svangerskapets 8.–10. uke. På dette tidspunktet er nervesystemet sparsomt utviklet. Et abortinngrep vil imidlertid medføre smerte for kvinnen. Det er derfor vanlig å benytte en kortvarig narkose i forbindelse med inngrepet. Det benyttes velprøvde og trygge prosedyrer, med injeksjon av sovemiddel og smertestillende middel, eventuelt supplert med lystgass eller andre narkosegasser. Dette er forbundet med minimale komplikasjoner. Alle de medikamenter som anvendes, både sovemiddel, smertestillende middel og lystgass, påvirker også fosteret. Konsentrasjonen av disse midlene hos fosteret vil være mellom 50 og 100 pst. av konsentrasjonen hos kvinnen. Det er derfor grunnlag for å si at også fosteret mottar bedøvelse.

Norsk praksis på dette området er i tråd med internasjonal praksis. Jeg har tillit til at det norske fagmiljøet både innen anestesi og gynekologi følger med i den internasjonale utviklingen og benytter de anerkjente metoder med minst mulig bivirkninger. Jeg kan ikke se at det er behov for en egen norsk utredning på dette området med sikte på å endre anestesi praksis ved abortinngrep. Men dersom forskning skulle vise at fostre kan føle smerte på de stadier og under de forhold som her er beskrevet, vil jeg be Statens helsetilsyn om å se nærmere på behovet for direkte bedøvelse.

Presidenten: Spørsmålene 16 og 17 vil bli besvart senere.

Vi går så til spørsmål 18, fra representanten John I. Alvheim. Alvheim er ikke i salen, og vi går videre til spørsmål 19.

S p ø r s m å l 1 9

Erna Solberg (H): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«I april 1996 svarte daværende sosialminister Hill-Marta Solberg at hun ville se på retningslinjene for sosialkontorenes taushetsplikt i forhold til utleier når de plasserte voldskriminelle. Bakgrunnen var en sak fra Askøy hvor en voldtektsdømt som var løslatt på prøve, voldtok den kvinnelige utleier, som ikke hadde kjennskap til vedkommendes bakgrunn. Nå har en tilsvarende sak skjedd igjen.

Hva har departementet gjort i mellomtiden?»

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Jeg vil først si at jeg er opprørt over at slike ting som dette skjer. Det er helt uakseptabelt at personer som leier ut deler av boligen sin gjennom offentlige etater, i 1996 via sosialtjenesten og i 2000 via Kriminalomsorg i frihet, utsettes for en slik risiko. De aller fleste ønsker seg kunnskap om de farer man utsetter seg selv og sin familie for, slik at man kan beskytte seg best mulig. I den grad lovverket er til hinder for dette, er det på sin plass å spørre om det er noe galt med lovverket.

Når det gjelder den konkrete saken fra 1996, fikk Sosial- og helsedepartementet opplyst at Askøy sosialkontor ikke på noe tidspunkt mottok skriftlig informasjon fra politi eller fengsel om at klienten var tidligere straffedømt. Hvilken informasjon sosialkontoret hadde om vedkommende og på hvilken måte de eventuelt fikk slik informasjon, har Sosial- og helsedepartementet ikke sikker viten om.

På bakgrunn av denne saken har Sosial- og helsedepartementet senere i kontakt med sosialtjenesten om tilsvarende spørsmål lagt stor vekt på at det er to motstridende hensyn som må veies opp mot hverandre. På den ene siden har vi sosialtjenestens taushetsplikt. Taushetsplikten er lovpålagt, og er altså ikke noe som kan settes til side på grunnlag av sosialtjenestens skjønn. Det er en grunnleggende verdi å verne om enkeltmenneskers personlige integritet, og det er meget viktig med et tillitsforhold mellom sosialtjenesten og klienten. På den andre siden har vi, bl.a. i denne typen saker, hensynet til andre personers helt legitime behov for kunnskap, slik at de kan velge hvordan de vil beskytte seg selv og sin familie mot personer og situasjoner som kan være farlige.

Sosialtjenesten må utvise stor skjønnsomhet når den kobles inn i saker som gjelder bosetting av tidligere straffedømte. Det å plassere en voldtektsdømt på hybel i huset til en enslig kvinne fremstår som en svært dårlig løsning, ja sågar den dårligste løsningen, uavhengig av om utleier kjenner leietakers bakgrunn eller ikke.

På den annen side er det klart at man i slike saker vil stå overfor vanskelige avveininger, og fra tid til annen går det galt. Vi kan aldri få så sikre rutiner at det blir helt risikofritt, men vi kan gjøre noe. Vi kan se på lovverket, på samspillet mellom offentlige myndigheter, og understreke skjønnsutøvelsen i den enkelte sak. Jeg vil derfor ta initiativ til en gjennomgang av omfanget av sosialtjenestens problemer i slike saker, slik at vi kan få en vurdering av eventuelle nødvendige tiltak innenfor den delen av offentlige tjenester. I tillegg har jeg vært i kontakt med justisministeren, og jeg viser til hennes svar på spørsmål om samme problemstilling senere i dag.

Erna Solberg (H): Jeg er enig med sosialministeren i at man blir opprørt over at slike ting skjer. Jeg må også si at jeg er ganske opprørt over at det etter at tidligere sosialminister Hill-Marta Solberg sa at man skal gjennomgå taushetsplikten og reglene for dette, faktisk ikke har skjedd noen endringer basert på saken i Askøy. Det at sosialkontoret den gang ikke var informert av politiet, betyr selvfølgelig at sosialkontoret ikke skal belastes, men det betyr ikke at ikke sosialministeren må sikre oppfølging av en slik sak, at man får informasjon til sosialkontoret og at sosialkontoret går videre i de sakene. Det er nemlig slik at det stort sett er sosialkontorene rundt omkring i landet som er ansvarlige for å plassere eller skaffe hybel til tidligere voldsdømte, også voldtektsforbrytere, og i dette tilfellet var det en grov voldtekt med en stor grad av frihetsberøvelse.

Jeg ser at sosialministeren nå ønsker å gjøre noe med dette, men jeg synes sosialministeren bør ta med seg til sitt eget parti at man burde ha gjort noe med det for fem år siden. Dette synes jeg er pinlig.

Presidenten: Da går vi tilbake til spørsmål 18.

S p ø r s m å l 1 8

John I. Alvheim (Frp): Jeg skal få stille følgende spørsmål til den ærede sosialminister:

«Sosialministeren har skapt store forventninger hos en rekke unge heroinmisbrukere i landet med sitt forslag om at 10-årsgrensen for å ha misbrukt heroin ikke skal være absolutt for å få metadon- eller Subutex-assistert rehabilitering. Dessverre ligger det ikke ekstra penger i statsbudsjettet til en utvidelse av metadon- og Subutex-behandling.

Hvorfor følger ikke statsråden opp sine egne løfter ved å bevilge mer penger til medikamentassistert behandling?»

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Utviklingen av legemiddelassistert behandling har gått svært fort i Norge. Tiltaksapparatet har på kort tid kunnet møte det som i utgangspunktet var et antatt behov. Fylkeskommunene, i samarbeid med fylkeslegene, anslo ved oppstarten kapasitetsbehovet til ca. 750 plasser. Tilbudet ble landsomfattende i 1998. Fra 200 klienter i behandling i 1998 nærmer vi oss nå, mot sluttet av inneværende år, 1 000 klienter i

godkjente opplegg for legemiddelassistert rehabilitering. Til sammenligning har Sverige, som har hatt metadonbehandling siden 1966, i dag et tak på 800 klienter.

Tilbudet er også blitt fulgt opp med statlig finansiering: Fra en tildeling i 1998 på 41 mill. kr til dekning av utgifter til et landsomfattende tilbud, er vi i år oppe i det dobbelte, 82 mill. kr. I tillegg dekker staten utgiftene til etablering og drift av de regionale sentrene samt utgifter til medikamenter fullt ut. Dette er ekstraordinære midler som kommer i tillegg til den ordinære oppfølgingen av rusmiddelmissbrukere som kommunene står for.

Den kommunale sosialtjenesten har det helhetlige ansvaret for tiltak blant rusmiddelmissbrukere. Behandling assistert med legemidler er ett av flere tiltak sosialtjenesten kan vurdere. Tilbudet egner seg ikke for alle. Gjennom de nye retningslinjene for legemiddelassistert rehabilitering har jeg bl.a. valgt å myke opp inntakskriteriene ved at kravet om minst ti års opiatmisbruk faller bort. På den måten ønsker vi at det skal legges større vekt på den enkeltes behov og totale livssituasjon enn på misbrukslengde, som kan være vanskelig å dokumentere. Allikevel fastholdes kravet om et langvarig opiatdominert misbruk, og det forutsettes at man har prøvd ordinære behandlings- og rehabiliteringstiltak.

Med en såpass kort historie er det ennå for tidlig å evaluere resultatoppnåelse og effekt av dette behandlingstilbudet. Erfaringene hittil tyder på at en stor andel av klientene har store problemer med å unngå sidemisbruk. Mange av klientene har, som representanten Alvheim vet, store sosiale problemer, og somatisk og psykiatrisk sykkelighet er utbredt – problemer som gjerne tydeliggjøres når behandlingen er påbegynt. Dette sier meg at praktisk og psykososial oppfølging rundt den enkelte blir særlig viktig for å lykkes. Krav om dette følges derfor opp i de nye retningslinjene.

Ekstraordinære tilskudd til dette tilbudet er selvfølgelig viktig, særlig i en oppstarts- og etableringsfase. Regjeringen legger også derfor i neste års budsjett opp til en videreføring av tilbudet på dagens nivå, noe som skal kunne sikre rundt 1 000 klienter et behandlingstilbud.

Statlige midler alene er imidlertid ingen garanti for at vi lykkes – erfaringene så langt har vist oss det. Kapasitetsproblemer ved de regionale sentrene kan ikke bare tilskrives økonomi; vi erfarer også problemer med manglende sirkulasjon og varierende grad av oppfølging av klientene i det lokale hjelpeapparatet. Jeg synes derfor at det nå er god grunn til å stoppe opp og se nærmere på hvordan midlene brukes og om tilbudet er organisert på best mulig måte. I neste års budsjett har vi derfor også varslet at departementet vil arbeide med opplegg for en større grad av desentralisering av tilbudet og en klarere forankring i de ordinære helse- og sosialtjenestene. Formålet med dette arbeidet vil være å sikre flere klienter et nødvendig tilbud, samtidig som tilbudet må bli enda bedre for dem som er tatt inn i slik behandling.

John I. Alvheim (Frp): Jeg takker statsråden for svaret og sier meg med en gang enig i at man bør se nærmere på hvordan disse midlene brukes.

En har i dag ca. 700 pasienter under medikamentell rehabilitering med metadon eller Subutex til en kostnad på ca. 160 mill. kr, som er anført i budsjettet for neste år, og som stort sett er det samme beløpet som for inneværende år.

Mitt anslag over hvor mange som burde ha fått tilbud om metadon eller Subutex, er minst 2 000. Den gitte bevilgningen burde kunne være tilstrekkelig for dette om ikke metadonsenteret på Ullevål hadde lagt beslag på en tredjedel av den bevilgede pengesummen. Og da kommer jeg tilbake til sosialministerens svar. Vil sosialministeren gjøre noe med driftskostnadene ved MARIO på Ullevål, slik at pengene kommer pasientene mest mulig til gode, ikke fagpersonalet?

Statsråd Guri Ingebrigtsen: Som jeg sa i mitt første svar, er det faktisk en omorganisering av bruken av penger som er mitt hovedanliggende nå. Om jeg går løs på MARIO på Ullevål eller jeg gjør det på annen måte, er ikke ferdigbehandlet ennå. Det er ganske viktig i denne sammenheng å vite konsekvensene av hva man gjør. Men det som er uendelig mye viktigere, er at vi klarer å få en sirkulasjon, slik at vi ikke innenfor hvert av de fire sentrene får en betydelig opphoping av pasienter som aldri kommer videre, og som dermed står som en propp i et system som burde hatt en gjennomstrømming.

Presidenten: Da går vi til spørsmål 20.

S p ø r s m å l 2 0

May Britt Vihovde (V): Eg vil stilla følgjande spørsmål til samferdsleministeren:

«NSB BA har vedteke å leggja ned alle avgangar på Arendalsbanen. Passasjerane frå Arendal skal, det eg kjenner til, transporterast med buss til Nelaug første året.

Er dette ei permanent løysing, eller kan det finnast andre løysningar, slik ein til dømes har funne ved Bratsbergbanen?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Mangelen på lokførere medfører midlertidige produksjonskutt. Når det gjelder hvor kuttene tas, tar NSB hensyn til at færrest mulig blir rammet, og at flest mulig lokførerressurser blir frigjort og satt inn der hvor de trengs mest. NSB legger bl.a. opp til at alle persontog på Arendalsbanen og Bratsbergbanen innstilles med virkning allerede fra 20. oktober d.å. NSB vil i stedet sette inn buss/maksitaxi på disse strekningene.

Innstilling av togtilbudet fra 20. oktober på Arendalsbanen og Bratsbergbanen må ses på som et midlertidig tiltak. I Nasjonal transportplan 2002-2011 er det lagt opp til at den langsiktige strategien for togtrafikken på disse banestrekningene skal vurderes i forbindelse med forhandlingene om ny rammeavtale for statlig kjøp fra NSB for perioden 2002-2005. Jeg vil understreke at den vurderingen både må og skal tas uavhengig av den midlertidige situasjonen.

May Britt Vihovde (V): Me er alle klare over at det har noko med lokførarar å gjera, og det er forferdeleg synd at NSB har drive så dårleg planlegging at dei er komne opp i denne situasjonen.

Både i forslaget til statsbudsjett og i Nasjonal transportplan blir det framheva at Arendalsbanen har starta eit eige prosjekt med direktetog, slik at ein kan knyta seg til Signatur-toga og få direkte tilgang Arendal-Oslo, dei har gått inn med elektrifisering, og så kjem dette. Då har eg lyst til å visa til ei pressemelding frå NSB, der dei seier at NSB innstiller all togproduksjon på Bratsbergbanen og Arendalsbanen. På dei to strekningane anbefaler ein i Nasjonal transportplan køyring med buss ut frå samfunnsøkonomisk synsstad. Slik sett er også dette ei forsering av tiltak som vil koma før eller seinare.

Fylkestinget i Aust-Agder har uttalt at dei ønskjer å koma i dialog med NSB. Kan samferdsleministeren sjå for seg at denne banestrekninga kan koma opp i same situasjon som Bratsbergbanen, og vil han presisera at dette ikkje er permanent – det er mellombels?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Jeg er enig i at dette er et resultat av en fundamental planleggingssvikt. Det berører også de tenkte oppleggene med bl.a. direktetog, som representanten Vihovde var inne på.

Når det gjelder NSBs uttalelse om at dette er en forskuttering av Nasjonal transportplan, er det nok slik at det er en overtolking av transportplanen. Det som framgår av transportplanen, er at et konsulentselskap har anbefalt at bl.a. Arendalsbanen vurderes når det gjelder framtidig togtilbud. Det vil skje, og de konklusjonene vil først bli trukket i forbindelse med forhandlingene om kjøp av tjenester fra NSB fra 2002.

Jeg er for øvrig kjent med at fylkeskommunen er i god dialog med NSB. Når det gjelder alternativ bruk av banen til persontransport, er jo det først et relevant spørsmål dersom NSB i framtiden ikke skal trafikkere.

S p ø r s m å l 2 1

May Britt Vihovde (V): Eg har lyst til å stilla følgjande spørsmål til samferdsleministeren:

«NSB BA har gitt uttrykk for at dei har for mange reisande i rushtida, og vil difor auka prisane for å få færre reisande på denne tida av døgnet. Statsråden har avvist eit slikt forslag.

Er statsråden overtydd om at NSB BA har ei klår oppfatning av at NSB BA i lokaltransporten nettopp skal avlasta auka biltransport, og kva vil statsråden gjera for å forvissa seg om ei slik forståing i organisasjonen?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: NSB har opplyst at det er foretatt vurderinger av ulike priser over døgnet. Jeg har imidlertid ingen indikasjoner på at dette innebærer noen endring i NSBs forståelse av sin rolle, som bl.a. er å være et godt transportalternativ i lokaltrafikken.

Dette vil fra departementets side bli fulgt videre opp i de pågående forhandlinger med NSB om kjøp av transporttjenester.

May Britt Vihovde (V): Det var vel mange av oss som reagerte med vantru då me såg på nyheitene at NSB hadde vurdert å leggja på prisen sin i rushtida.

Eg vil ha meir klårleik frå statsråden om han no har gitt så klare signal til NSB BA at dei aldri kjem opp igjen med slike forslag. For eg veit at dei har kome med tilsvarende forslag til tidlegare samferdsleminister Odd Einar Dørum, og eg trur det var eit ganske høgt støynivå i departementskontora den gongen. Så går det to år, og så kjem dei opp igjen med dei same signala. Då vil eg ha ei forvissing om at dei skjønar at dei skal driva med kollektivtransport, dei skal nettopp vera der og ta unna i rushtida, stilla opp i rushtida, for å redusera bilbruken. Dei skal vera eit godt tilbod til kundane sine.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som det framgår av spørrerens spørsmål, var det slik at jeg umiddelbart gav klart uttrykk for at det å legge på prisen i rushtiden ikke er noen aktuell politikk.

Når det gjelder spørsmålet om evig framtid, skal man være noe varsom. I den situasjonen som NSB er i nå, og i den nærmeste tid er det uaktuell politikk. Jeg er i rimelig sikker på at NSB har fått dette veldig klart, ikke minst etter den runden som nettopp har vært. Men som jeg sa i mitt hovedsvar: Vi vil også følge opp dette videre i forhandlingene om kjøp av transporttjenester.

S p ø r s m å l 2 2

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til samferdsleministeren:

«En rekke busselskaper har søkt om konsesjoner for ekspressbuser uten statsstøtte.

Synes statsråden at dagens regler for konsesjon, samt 2 års tidsbruk på konsesjonsbehandlingen, er i tråd med målsettingen om økt satsing på kollektivtrafikken?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Etter gjeldende samferdselslov skal løyve for rutettransport med motorvogn eller fartøy behovsprøves. Det innebærer at løyvemyndigheten ved behandling av slike søknader plikter å foreta en skjønsmessig avveining mellom fordeler med det omsøkte tilbudet og ulemper for det eksisterende tilbudet. Det er den enkelte fylkeskommune som avgjør søknaden hvis rutestrekningen i sin helhet ligger innenfor fylket. For fylkesoverskridende ruter avgjøres søknaden av departementet. De fleste av de såkalte ekspressbuser gjelder strekninger over fylkesgrenser. Mange av disse rutene har i varierende grad parallellitet med tog. I konsesjonspolitikken har derfor forholdet til jernbanen stått sentralt. Konsesjonspolitikken har i de senere årene blitt noe oppmyket. Særlig gjelder dette for bussruter som har sitt hovedmarked utenom jernbanestrekningen.

I St.meld. nr. 46 for 1999-2000, Nasjonal transportplan 2002-2011, har Regjeringen på basis av foretatte evalueringer varslet ytterligere oppmyking av konsesjonspolitikken i områder med et visst trafikkgrunnlag hvor det er ønskelig å styrke kollektivtransporten. Det er samtidig varslet at togtilbudet må tilpasses markedsut-

viklingen. Det kan ikke forventes at staten gjennom økte rammer for offentlig kjøp skal sikre et uendret jernbanelstilbud der brukerne f.eks. velger buss. Det er i transportplanen likevel lagt opp til at konsesjonsspørsmål fortsatt skal baseres på en konkret vurdering. Når det gjelder selve konsesjonspolitikken, er det følgelig opp til Stortinget å gi signaler gjennom behandlingen av transportplanen.

Når det gjelder selve saksbehandlingen av slike konsesjonssaker, vil det med de krav til klarlegging av konsekvenser som er nevnt, nødvendigvis ta noe tid, alt avhengig av hvor omfattende søknad det er tale om. For fylkesoverskridende ruter er saksforberedelsen og ansvaret for nødvendig høring tillagt den fylkeskommune som er mest berørt, eventuelt der søker har forretningssted.

Generelt er jeg enig i at en saksbehandlingstid på to år er for lang tid hvis det ikke foreligger spesielle omstendigheter.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg takker for svaret, og jeg er glad for at statsråden vil ha en ytterligere oppmyking. Selv om han sikkert ikke kommer meg helt i møte på det, er det i hvert fall et skritt fremover. Han innrømmer også at to år er en altfor lang saksbehandlingstid. Det er jeg også glad for, og jeg håper at det blir en endring i den praksisen som har vært tidligere.

Statsråden har sagt at han vil øke innsatsen når det gjelder kollektivtrafikken, og det gjenspeiler seg også i Nasjonal transportplan. Men den kollektivsatsingen er rettet enormt mye inn mot NSB, og stort sett mot NSB alene. Det er også den sektoren som får penger, mens bussektoren ikke får. Statsråden har sagt at det er en bedring. Likevel synes jeg at det er en litt for passiv holdning overfor bussektoren, og at det er en veldig prioritering og begunstiging av NSB. Det er også på det grunnlaget han sier nei til busser når de kommer i konkurranse med NSB. Jeg synes det er litt for tamt og lurer på om man ikke egentlig må ha en oppbygging begge steder for å satse totalt på kollektivtrafikken.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det er kanskje ikke direkte overraskende at stortingsrepresentant Nistad og jeg har et noe ulikt syn på NSBs framtid. Jeg ser klart at NSB og tog absolutt har en framtid i kollektivtrafikken, ikke minst rundt de større byene, og det er da særskilt i miljømessige sammenhenger.

Vi satser også på andre områder når det gjelder kollektivtrafikken, ikke minst setter vi inn sterke tiltak for å forbedre kollektivtransporten på gummihjul hva angår å legge til rette for ulike trafikknutepunkter, og gjennom det vi gjør på vegsatsing.

Når det for øvrig gjelder konkurranse med NSB, er nettopp den oppbyggingen som jeg bebuder, og som er til behandling i dette hus, et eksempel på at vi også ser den muligheten framover.

S p ø r s m å l 2 3

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg har følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Ifølge en undersøkelse hos samtlige vegkontor finnes det en rekke «veier til ingensteds». Fra sentralt hold ser det ut til at ingen har den fulle oversikt over disse veiene.

Kan statsråden gjøre et forsøk på en antydning om problemets størrelse og kostnad for en fullførelse av disse «veiene til ingensteds»?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Vi har ikke så mange eksempler – derimot få eksempler – på det representanten Nistad omtaler som «veier til ingensteds». Vi har derimot *mange* eksempler på etappevis utbygging av lengre vegstrekninger. Fordelen ved en slik utbygging er at nytten kommer trafikantene til gode etter hvert som delparsellene blir ferdige. Om det skal legges opp til kontinuerlig utbygging av *alle* delparsellene på en strekning, er imidlertid et prioriteringsspørsmål. Her må bl.a. nytten av kontinuerlig utbygging vurderes i forhold til hva man oppnår ved å prioritere andre prosjekter først.

Av etappevise utbygginger som har vært mye framme i den offentlige debatten i den senere tid, kan jeg nevne at videreføringen av Ev 134 på strekningen Hegstad–Damåsen i Buskerud er startet opp. Det samme gjelder videreføringen av Rv 4 på strekningen Gjelleråsen–Slattum i Akershus. For Ev 6 Grilstadtunnelen i Sør-Trøndelag arbeides det med et opplegg for å bompengefinansiere fullføringen av det andre tunneløpet, og i Nasjonal transportplan for perioden 2002-2011 er fullføring av Ev 39 på strekningen Sørås–Hop–Fjøsanger i Hordaland prioritert i første fireårsperiode. Et annet prosjekt som har vært framme i den offentlige debatten, er videreføringen av Lofotens fastlandsforbindelse på Ev 10. I Nasjonal transportplan er prosjektet foreslått startet opp i siste seksårsperiode.

Av finanspolitiske grunner har bevilgningene til veginvesteringer de siste årene ikke vært store nok til å drive alle igangsatte anlegg rasjonelt. For å bedre situasjonen for allerede igangsatte anlegg er det derfor startet opp svært få nyanlegg de siste årene. Likevel ble noen igangsatte anlegg stanset opp, bl.a. Rv 120 Erpestad–Gardermoen i Akershus og Ev 6 Beisfjord bru – Sjømannskirka. Som det framgår av forslag til statsbudsjett for 2001, er det lagt opp til gjenoppstart av disse prosjektene i 2000-2001.

Thore Aksel Nistad (Frp): Jeg var jo klar over at statsråden ikke hadde den fulle oversikten over disse strekningene og disse tunnelene, for jeg hadde et svar strev med å få tak i den. Men jeg spør ikke om de strekningene man driver anleggsvirksomhet på, eller som man har tenkt å ta stykkevis. Det er en hel del tunneler som faktisk er bygd, men stengt i begge ender. Vi har en oppe på Gjelleråsen og en i Narvik, og vi har en vei ute i Dalsfjorden i Sogn og Fjordane. «Dalsfjord-skandalen» er det malt over hele fjellsiden. Det er disse prosjektene jeg spør om, og det er disse jeg har tatt opp tidligere.

Jeg skal ikke spørre igjen, men jeg håper bare at statsråden vil komme med en liste over alt dette, og spør samtidig om det er mulig å fremskaffe en oversikt over kost-

nadene for disse prosjektene den gangen de ble bygd, for det hadde vært interessant å se hva vi kunne ha fått for alle de millionene som har gått med til disse prosjektene.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Generelt sett er jeg for at vi nå legger enda mer til rette for rasjonell anleggsdrift. Jeg viser til det jeg sa i hovedsvaret, at det også er årsaken til at vi bør tenke oss godt om ved oppstart av nye prosjekter, sett i forhold til å kunne ha rasjonell anleggsdrift på det vi igangsetter, og det vi bør slutføre.

Når det er sagt, kan jo årsaken til at anlegg synes halvferdige, være grei. For eksempel når det gjelder Grilstadtunnelen i Trondheim, var det hensiktsmessig å foreta råsprenging på det tidspunkt da man sprengte det andre tunneløpet, som man nå – som sagt – vil ferdigstille.

For øvrig vil man også her i noen grad være avhengig av fylkesvise prioriteringer. Ett eksempel på det er Dalsfjordbrua. Men det som er viktig, er at vi for fremtiden legger opp til en mest mulig rasjonell anleggsdrift, nettopp for å nytte samfunnets midler best mulig.

S p ø r s m å l 2 4

Lisbet Rugtvedt (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«I løpet av de siste fem årene har billettprisene på kollektivtransport økt med 20 pst. på landsbasis på grunn av reduserte tilskudd til kollektivtrafikken. Samtidig er tilbudet en rekke steder redusert. Resultatet er et dyrt og dårlig tilbud. Elev- og studentorganisasjonene og Natur og Ungdom krever en nasjonal student- og elevrabatt på kollektivtrafikken.

Vil Regjeringen gå inn for at det gis statlige tilskudd, slik at det kan innføres en slik rabatt?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Det eksisterer i dag tre landsomfattende rabattordninger på kollektive transportmidler. Disse rabattordningene omfatter honnør-rabattordningen, barnerabattordningen og ordningen med rabatt for militære og sivile tjenesteppliktige. Ordningene gir som hovedregel rett til 50 pst. rabatt i forhold til normal enkeltbillettpris.

Selv om ikke studenter og elever er omfattet av de landsomfattende ordningene, eksisterer det andre rabattordninger for disse gruppene. Jeg kan nevne at Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har inngått avtaler med aktuelle selskaper om rabatter for elever og studenter. Slike avtaler er bl.a. inngått for reiser med tog og med Nord-Norge-bussen. Disse avtalene er basert på forhandlinger om økonomisk kompensasjon.

Fylkeskommunene har som del av det lokale selvstyret ansvaret for den lokale rutetrafikken, bl.a. bil- og båtruter. Dette ansvaret omfatter både rutetilbud, takster og rabattordninger utenom de nevnte landsomfattende ordningene. Jeg kan opplyse at flere fylkeskommuner har inngått avtaler med transportselskapene om rabattordninger for elever og studenter.

Dersom de landsomfattende rabattordningene skulle utvides til å omfatte flere grupper, ville det føre til tiltak

for å kompensere for reduserte trafikkinntekter. Slike tiltak vil kunne være enten en økning i det generelle takstnivået, redusert rutetilbud eller økte offentlige tilskudd, eventuelt en kombinasjon av disse tiltakene.

I Nasjonal transportplan er det signalisert at det vil bli foretatt en vurdering av spørsmål knyttet til organiseringen av kollektivtrafikken. Jeg vil i den sammenheng se nærmere på om det er behov for en bredere gjennomgang. I så fall vil det være naturlig også å se nærmere på de ulike rabattordningene.

Lisbet Rugtvedt (SV): Jeg takker for svaret. Jeg tolker det noe i retning av at det i hvert fall er håp i hengen-de snøre.

I Oslo er hver åttende innbygger student. Studentrabatt er derfor et særlig aktuelt krav her. Oslo er vel også den byen i Norge som er verst rammet av bilforurensning. Det er derfor kritisk når Aftenposten varsler at det trolig blir 20 pst. økning i kollektivprisene neste år. Moms på personbefordring er en viktig grunn til dette. Regjeringen har valgt å gi andre kollektivmidler momskompensasjon, men av en eller annen grunn ikke trikk og T-bane. Det er mulig at dette er en tabbe fra Regjeringens side.

Jeg vil gjerne spørre: Vil statsråden sørge for å rydde opp i dette og forhindre at statsbudsjettet vil innebære en voldsom prisøkning og bortimot en rasing av Oslos kollektivtilbud?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Når det gjelder kollektivtilbudet, både i Oslo og i andre fylker, er det åpenbart at det også er behov for å prioritere nettopp fra fylkeskommunen og kommunens side. I så måte er det ikke noe godt signal til kollektivtransporten at byrådet foreslår reduserte overføringer til Oslo Sporveier.

Når det gjelder moms, legger vi opp til at regional og lokal kollektivtrafikk ikke skal få utslag i billettprisen som følge av moms, fordi vi vil gå inn med kompensasjonsordninger.

Når det gjelder T-bane og trikk, viser våre foreløpige analyser at for T-bane og trikk vil det ikke bli vesentlige økonomiske konsekvenser av moms, fordi det er 12 pst. moms på billetten, og man får fradrag for full moms. Det er en diskusjon ved Oslo Sporveier hvor store disse utslagene blir. Viser det seg at disse utslagene blir større enn vi har forutsatt, vil vi også vurdere kompensasjonordninger i forhold til trikk og T-bane.

S p ø r s m å l 2 5

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg vil få stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«På Oslo Lufthavn Gardermoen lander og letter 4 fly daglig som slipper ut mer støy enn hva Samferdselsdepartementet gjennom forskrifter har satt som øverste grense. De siste 3 måneder er forskriftene brutt 376 ganger ifølge en undersøkelse foretatt av OSL, og de uttaler at de ikke har myndighet til å sette en stopper for dette.

Luftfartstilsynet har ikke reagert til tross for rapporter om forholdene. Situasjonen er uakseptabel for beboerne.

Hva vil statsråden foreta seg for å sikre at forskriftene blir fulgt?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: I desember 1997 fastsatte Samferdselsdepartementet forskrift om inn- og utflygingstraséer for Oslo Lufthavn Gardermoen. Formålet med denne er å regulere flyvirksomheten ved lufthavnene, slik at støyulemper minimaliseres samtidig som flyoperative hensyn ivaretas.

Oslo Lufthavn Gardermoen er åpen for alle flytyper og har kontinuerlig drift gjennom hele døgnet. Av hensyn til lokalbefolkningen er det imidlertid satt sterke restriksjoner på nattrafikken. For eksempel skal de flyene som avgir mest støy, bare kunne lande og ta av på dagtid mellom kl. 08.00 og 16.00.

Ved Oslo Lufthavn Gardermoen er det bygd opp et datastyrt støy- og traséovervåkingsanlegg, og på bakgrunn av informasjon herfra utarbeider Oslo Lufthavn AS månedlige rapporter. Rapportene sendes ut bl.a. til lokalbefolkningen og til Luftfartstilsynet, som skal føre tilsyn med at forskriften overholdes.

Jeg er blitt informert av Luftfartstilsynet om at det fra rapportene for juni, juli og august i år fremgår til dels betydelige overskridelser av de fastsatte maksimumsgrensene om natten. Luftfartstilsynet vil umiddelbart ta opp med Oslo Lufthavn AS hvilke tiltak som på kort sikt kan iverksettes for å bedre situasjonen. Videre vil de selskapene som trafikkerer om natten med fly som ikke oppfyller støykriteriene, bli direkte kontaktet av Luftfartstilsynet.

Departementet vil innskjerpe overfor Luftfartstilsynet og Luftfartsverket at forskriften skal overholdes.

Sonja Irene Sjøli (H): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er betryggende at statsråden reagerer raskt, men det kunne jo være av interesse å vite hvor lenge han har visst om disse forholdene. Jeg forventer at statsråden umiddelbart innskjerper forskriftene overfor Luftfartsverket og Luftfartstilsynet når det gjelder både støy, nattflyving og brudd på traséforskriftene.

Kravene er så restriktive nettopp av helsemessige grunner for befolkningen. Det er så alvorlig at Nannestad kommune av hensyn til befolkningen har anmeldt Oslo Lufthavn Gardermoen for brudd på forskriftene, noe jeg regner med at statsråden er kjent med.

Luftfartstilsynet ble opprettet 1. januar i år. På NRK Østlandssendingen den 13. oktober sa luftfartsdirektør Skogstad at det var først i september de fikk bemanning på plass til å følge opp støyforskriftene. Mitt spørsmål til statsråden er da: Er det slik å forstå at flyplassene i Norge har vært uten tilsyn i åtte måneder?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Som representanten Sjøli var inne på, er Luftfartstilsynet en forholdsvis ung organisasjon som vi fortsatt bygger opp når det gjelder ressurser. Det er åpenbart at Luftfartstilsynet hele tiden har hatt dette som ansvarsområde, og at man gjen-

nom utbygging av ressurser har fått ytterligere muligheter til å ivareta sitt ansvarsområde på en god måte.

Jeg vil gjenta at jeg vil innskjerpe dette overfor tilsynet og forutsetter at det er tilstrekkelig. Dersom det skulle vise seg nødvendig, ligger det også sanksjonsmuligheter i luftfartsloven.

S p ø r s m å l 26

Dag Danielsen (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Fra flere politiske hold er det tatt til orde for nødvendigheten av snarest å legge E18 Mosseveien i tunnel. Det foreligger et forslag til løsning via privat finansiering (Offentlig Privat Samarbeid) som gjør at dette kan løses raskt. Dette vil føre til store miljømessige, trafikksikkerhetsmessige og transportøkonomiske gevinster.

Vil Regjeringen ta initiativ til at prosjekt som innebærer OPS-finansiering av E18 Mosseveien, blir iverksatt snarest?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: I 1999 godkjente Vegdirektoratet en konsekvensutredning for Sørkorridoren som behandlet konsekvenser av ulike alternativer for utbygging av E18 Mosseveien og E6 på strekningen Vinterbro–Ryen/Loenga. Alternativet med utbygging av Mosseveien i firefelts tunnel ble beregnet til å gi størst nytte. Ulempene ved alternativet var bl.a. at det krever en meget konsentrert investeringstakt, og at det slipper mye trafikk inn i Bjørvika, som er et sårbart område.

På bakgrunn av konsekvensutredningen og brev fra Vegdirektoratet til vegsjefene ble Oslo bystyre og fylkestinget i Akershus enige om et fylkesplanvedtak der E6 ble prioritert som stamveg fra sør inn mot Oslo. Dette er fulgt opp gjennom prioritering av utbygging av E6 til fire felt i St.meld. nr. 46 for 1999-2000, Nasjonal transportplan 2002-2011. Ifølge Nasjonal transportplan går Samferdselsdepartementet i tråd med fylkesplanvedtaket inn for å bygge firefelts motorveg langs E6 i løpet av planperioden. Prosjektet inngår i planene for utbygging av hovedvegnettet i Oslo-området som alternativ til E18 Mosseveien. Departementet har ikke foreslått statlige midler til utbygging av Mosseveien i perioden 2002-2011.

I konsekvensutredningen er det pekt på som en ulempe ved Mossevei-alternativet at det er vanskelig å få til en etappevis utbygging. En OPS-finansiering vil kunne gjøre det lettere å finansiere en stor etappe. Privat finansiering må tilbakebetales med bompenger eller over statsbudsjettet. Det er ikke rom for å bruke bompenger fra Oslopakke 1 til dette prosjektet. Jeg mener heller ikke at det er hensiktsmessig å etablere en egen bompengordning for Mosseveien. Prosjektet Mosseveien må derfor eventuelt finansieres over statsbudsjettet i konkurranse med andre riksvegprosjekter på E6 og E18.

På bakgrunn av en utredning av alternative prøveprosjekter anbefaler Samferdselsdepartementet at E39 Øysand-Thamshamn i Sør-Trøndelag og vestlige deler av E18 i Aust-Agder blir de første prøveprosjektene for OPS. Dette er omtalt i Nasjonal transportplan. Jeg håper

og tror at gjennomføringen av disse to prosjektene vil vise hvorvidt ordningen er samfunnsøkonomisk fornuftig, og hvilke effektivitetsgevinster som ligger i ideen om offentlig privat samarbeid.

Dag Danielsen (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg må innrømme jeg vil karakterisere som meget skuffende. Dette er jo et prosjekt som har veldig høy samfunnsøkonomisk nytteverdi. Det er ifølge Statens vegvesen snakk om en innsparing på 4,5 milliarder kr over en femårsperiode. Det gir store miljømessige gevinster og store trafikkmessige gevinster i form av reduserte ulykker osv. Dette kan løses via en OPS-finansiering dersom det er vilje til det, og dersom Regjeringen hadde vært villig til å ta Oslos problemer på alvor.

Jeg vil spørre statsråden, hvis jeg tolket ham riktig: Er det slik at vi ikke vil få dette prosjektet ferdigstilt i løpet av neste planperiode dersom Vegvesenet skal stå for prosjektet?

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Nytteverdianalysene må sees i forhold til hvilken alternativ utbygging av E6 som skjer. Når den står ferdig, vil nytteverdianalysen nok forandres mye også i forhold til Mosseveien. Selv om man tilrettelegger for OPS-prosjekter, må det være et prioriteringsspørsmål som hører hjemme ikke minst i denne sal, hvilke prosjekter som skal bygges ut, uavhengig av hvilken finansieringsform man kommer fram til.

Når det gjelder spørsmålet om Mosseveien, sa jeg i mitt hovedsvar at i Nasjonal transportplan for den kommende tiårsperioden legger Regjeringen opp til at utbygging skal skje når det gjelder Sørkorridoren på E6 fra Ryen til Vinterbro, og ikke på Mosseveien.

S p ø r s m å l 27

Tor Nymo (Sp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Vegsjefen i Troms har besluttet at praktiske førerprøver klasse A og A1 skal avlegges i Tromsø og Harstad fra og med 2001. Dette betyr at slike prøver ikke kan avlegges på Finnsnes. Ca. 30 000 mennesker får dermed økt avstanden for å avlegge disse typer førerprøver med ca. 15 mil.

Mener statsråden at en slik sentralisering av tjenestene er i samsvar med den politikken Regjeringen ønsker å føre når man sier man vil legge tjenestene nærmere kundene?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Organiseringen og tilbudet av tjenester fra Statens vegvesen er inne i en effektiviserings- og omorganiseringsprosess. Vegkontorene har i denne prosessen fremmet forslag overfor Vegdirektoratet. For å oppnå kostnadsreduksjoner er det nødvendig å vurdere hvordan de tjenestene Statens vegvesen produserer, er organisert og lokalisert. Myndighet til å fastsette steder der det kan avlegges førerprøve, er tillagt de enkelte vegkontorene. Når vegkontoret i Troms har

kommet til at antall steder for praktisk prøve for førerkortklassene A, motorsykkel, og A1, lett motorsykkel, skal reduseres, er dette bl.a. begrunnet med reduserte kostnader for etaten og en kvalitetsmessig forbedring av de praktiske prøvene. Motorsykkelp prøver er konsentrert i en kort periode av året, og det avlegges relativt få prøver. Færre prøvesteder vil bety at hver sensor får mer praksis, og kostnadene ved å kvalifisere sensorene blir lavere.

Som påpekt av representanten Nymo har Troms vegkontor bl.a. foreslått å legge ned tilbudet om praktiske førerprøver for lett og tung motorsykkel ved Finnsnes trafikkstasjon. Dette betyr at kandidatene fra Finnsnes distrikt som skal opp til motorsykkelp prøve, må ta den praktiske prøven i Tromsø eller Harstad. Opplæringen kan fortsatt tas ved kjøreskoler i nærområdet, og den teoretiske prøven kan tas ved Finnsnes trafikkstasjon. Jeg har fått opplyst at det i 1999 ble gjennomført om lag 580 prøver for klasse A og A1 i Troms. Av disse var om lag 100 personer fra Finnsnes distriktet.

Som nevnt har Samferdselsdepartementet delegert denne type beslutninger til Statens vegvesen. Jeg har forståelse for at slike avgjørelser kan skape reaksjoner i de områder som opplever at de mister et tilbud. Men dette må sees i forhold til de effektiviseringsgevinster som oppnås. I den sammenheng må Statens vegvesen ha en viss frihet til å organisere virksomheten. Jeg ønsker derfor ikke å gå inn og endre og detaljstyre de beslutninger som etaten her har fattet for å effektivisere virksomheten.

Tor Nymo (Sp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg tror flere med meg vil finne svært skuffende. Regjeringen sier at man i distriktpolitikken skal satse på regionale sentre og modernisering av det offentlige Norge, og at disse skal få økte tjenester og økt servicegrad. Det som her skjer, synliggjør at Regjeringen på ingen måte etterlever sine gode hensikter. Det er ikke tvil om at både de som skal kjøre opp, og samfunnet blir tapere hvis folk i Midt-Troms må til Tromsø eller Harstad for å ta motorsykkelp prøven.

Statsråden var inne på dette med effektivisering og kostnadsreduksjon. De formuleringene kjenner vi godt, vi som bor i Distrikts-Norge. Man snakker om å spare 200 000 kr på sentraliseringen, noe som gjør at folk i Midt-Troms må bruke en hel dag på oppkjøringen. Når folk må ta seg fri fra jobb og skole en hel dag, skal det ikke mye til før samfunnet taper på dette. Derfor er dette forslaget fullstendig uakseptabelt, og jeg vil be samferdselsministeren om å vurdere denne saken på nytt.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Nettopp fordi offentlig sektor, i dette tilfellet Vegvesenet, er direkte rettet mot kunderelaterte oppgaver, vil også endringer få konsekvenser. Det må skje en avveining mellom kundenærhet og effektivitet og kostnader. Denne vurderingen er foretatt i Vegvesenet, og jeg har tillit til at de på en skikkelig måte har gjort den avveiningen i forhold til hvordan det er hensiktsmessig å tilrettelegge dette tilbudet i Troms. Jeg vil minne om at det fortsatt er to oppkjøringssteder i Troms, og at det dreier seg om et ikke veldig

høyt antall mennesker hva angår de faktiske prøveavleg-
gelsene.

S p ø r s m å l 2 8

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Rolf Reikvam til samferdselsministeren, vil bli tatt opp av Inge Myrvoll.

Inge Myrvoll (SV): Jeg har på vegne av Rolf Reikvam følgende spørsmål til samferdselsministeren:

«Prisen på kollektivtrafikken har de fleste steder økt langt utover den generelle prisstigningen. I statsbudsjettet er det foreslått reduserte bensinavgifter, noe som vil svekke kollektivtrafikken ytterligere i forhold til privatbilbruken. Reduserte statlige overføringer er den direkte årsaken til den store prisøkningen. I Oslo-området har prisøkningen ført til at folk velger privatbilen.

Er statsråden enig i at den sterke prisøkningen har ført til at flere velger bort tog, og hva vil gjøres for å snu utviklingen?»

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Regjeringen har i statsbudsjettet foreslått reduserte drivstoffavgifter. Dette har følgende bakgrunn: Vi har etter hvert fått en situasjon der drivstoffavgiftene er vesentlig lavere i vårt naboland Sverige. Dette skaper prisforskjeller som bidrar til handelslekkasje. Hvis vi ikke foretar oss noe med dette, vil noe av inntektsgrunnlaget for avgiftene kunne bli redusert over tid.

Vi tar også hensyn til at prisøkningen på råolje har ført til at vi i dag har en situasjon med høye drivstoffpriser sett i en historisk sammenheng. Dette vil ramme de som har få alternativer til bilbruk, f.eks. i distriktene.

Vi har også foreslått redusert dieselavgift. Det fører til at den delen av kollektivtransporten som bruker diesel som drivstoff, vil få lite endret konkurransesituasjon i forhold til privatbilen.

I spørsmålet vises det til takstøkninger i kollektivtransporten. Fylkeskommunene/Oslo kommune har ansvaret for å gi tilskudd til drift av lokale bil- og båtruter, trikk og T-bane inkludert. Staten bidrar til finansiering gjennom kommuneøkonomiopplegget. I forbindelse med Stortingets behandling av kommuneøkonomiproposisjonen i vår ble det vedtatt å legge en rekke øremerkede overføringer inn under rammetilskuddet. Dette gir kommunene og fylkeskommunene større rom for lokale prioriteringer.

Jernbanetransporten er statens ansvar. Staten kjøper tjenester fra NSB, og reisene finner normalt sted etter NSBs taktsregulativ. Bevilgningene til statlig kjøp av persontransporttjenester fra NSB er ikke blitt redusert de senere årene.

Det statlige kjøpet omfatter også NSBs nærtrafikk rundt de store byene. I Oslo/Akershus er det imidlertid et taktsamarbeid mellom NSBs nærtrafikk og Stor-Oslo Lokaltrafikk, SL. Endringer i SLs takstsystem, som er et resultat av lokale prioriteringer, slår følgelig ut i takstene for NSBs nærtrafikk rundt Oslo. SL opplyser at de har

økt takstene i to omganger i år. NSB har ingen løpende passasjertellinger i lokaltogene, men selskapet har så langt ingen indikasjoner på trafikknedgang i disse togene.

Regjeringen er opptatt av å styrke kollektivtransporten, særlig i de største byområdene der miljøproblemene er størst. Jeg varsler i denne sammenheng tiltak som vegprising og parkeringsrestriksjoner. Ikke minst vil jeg vise til den satsingen på utbygging av kollektivtransporten som er varslet i Nasjonal transportplan. Når det gjelder hovedstadsområdet, vil jeg spesielt vise til Oslopakke 2, som innebærer en kraftig satsing på utbygging av kollektivtransporten i det området i årene som kommer. For øvrig vil jeg også vise til det svar som jeg tidligere i dag har gitt på spørsmål fra representanten Vihovde.

Inge Myrvoll (SV): Først må jeg få lov til å erklære meg dypt uenig med statsråden når det gjelder det han sa om de historisk høye drivstoffprisene. I forhold til lønnsnivået i Norge var de betydelig høyere for 20-30 år sia enn de er i dag. Ser man internasjonalt på det, har Norge meget lave drivstoffpriser i forhold til lønnsnivået, og det må man sammenlikne med. Og etter den reduksjonen som nå kommer, kommer vi til å ha Europas nest laveste.

Men det statsråden og jeg er enige om, er: Det fins et potensial på kollektivtrafikk som man ikke greier å ta ut, bl.a. på grunn av svartepersillet mellom stat og fylkeskommune. Staten innfører dieselavgift, fylkeskommunen skal kompensere den gjennom rammeoverføringene, man innfører moms, den skal kompenseres av fylkeskommunen, og så får en en situasjon hvor en anstrengt fylkesøkonomi fører til at det blir stadig dyrere å kjøre kollektivt, og folk kommer til å velge bil. Og når vi har en felles målsetning, må vi få mer offensive grep fra statsråden for å finne ut hvordan vi skal nå den felles målsettinga, ikke minst i byområdene. Vegprising er etter min mening ikke nok.

Statsråd Terje Moe Gustavsen: Når det gjelder de historisk høye drivstoffpriser, er det også et nominelt spørsmål, fordi vi er avhengig av å ha en rimelig aksept for det avgiftsnivået vi til enhver tid tilrettelegger. Det er nok slik at med de drivstoffprisene vi har nå, tøyser vi den aksepten svært langt. Det har også ligget til grunn for Regjeringens vurderinger.

For øvrig er jeg glad for at vi er enige om målsettingene. Vi har et felles ansvar for å omgjøre det i praktisk politikk. Når jeg viste til mitt svar på spørsmålet fra representanten Vihovde, inneholdt det bl.a. at jeg vil se nærmere på organiseringen av kollektivtransporten for å gjøre den mer effektiv og for å gjøre den til et bedre tilbud, slik at vi skal kunne nå en klar målsetting vi har om å styrke kollektivtransporten på bekostning av den økte bilbruken.

S p ø r s m å l 2 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Steinar Bastesen til fiskeriministerens, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av fiskeriministerens, som er bortreist.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Jeg har flere ganger etterlyst engasjement fra styremaktene vedrørende problemene med den økende kystselbestanden. Det er nå etablert et forskningsprosjekt i regi av Fiskeritvalget på Helgeland som oppfølging av tilrådingen gitt i NOU 1990:12 Landsplan for forvaltning av kystsel. Prosjektet er et spleiselag med totalramme på 1 880 000 kroner og mangler nå 880 000 kroner for å være fullfinansiert, slik at sluttrapport kan skrives.

Hva vil statsråden gjøre for å hjelpe dette prosjektet?»

Statsråd Siri Bjerke: Fiskeridepartementet mottok den 4. oktober 2000 en søknad fra «Kystselprosjektet» om 880 000 kr i tilskudd til fullfinansiering av et treårig prosjekt. Prosjektet har som formål å utrede konsekvensene av en økende selbestand for kystfiskeriene og havbruksnæringen, både økonomisk og samfunnsmessig, samt utrede mulighetene for å kunne utnytte sel til mat, klær og høykostprodukter i form av marine oljer.

Fiskeridepartementet er opptatt av å få klarlagt konsekvensene av de økende selbestandene, både i Øst- og Vestisen og langs kysten, og har derfor iverksatt ulike prosjekt hvor siktemålet er nettopp dette. Det er bl.a. nedsatt en arbeidsgruppe i NAMMCO som har som formål å kartlegge bifangst av sjøpattedyr. Det arbeides ved Fiskeriforskning i Tromsø med å modellere hvor mye biomasse som konsumeres av klappmyss, grønlandssel og vågehval i Barentshavet. Dette arbeidet vil videreføres og på sikt utvides til også å gjelde andre arter av sjøpattedyr. Det er også nylig påbegynt et prosjekt hvor målet er økt kommersialisering av selprodukter.

Fiskeridepartementet er på prinsipielt grunnlag positivt til søknaden fra «Kystselprosjektet», men vil vurdere den i sammenheng med andre prosjekter og annet arbeid som utføres på området, slik at en samlet sett får mest mulig igjen for de ressursene som benyttes til å kartlegge omfang og konsekvenser knyttet til de økende bestandene av sel.

Fiskeridepartementet vil ta sikte på å behandle søknaden fra «Kystselprosjektet» i løpet av november måned.

Kjell Engbretsen hadde her tatt over presidentplassen.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret, og registrerer at det er vilje til å behandle denne søknaden.

Det arbeidet som gjøres av NAMMCO og Fiskeriforskning når det gjelder økt kommersialisering av selprodukter, er vel og bra. Men dette er et prosjekt som griper fatt i akkurat den problemstillingen som berører kystsamfunnene, noe verken NAMMCO eller Fiskeriforskning har klart å fokusere nok på. Nyere forskning viser at selbestanden i Østisen er tredoblet. En av de tingene dette prosjektet tar sikte på, er nettopp å få klarlagt bestandens størrelse, så det er av stor viktighet å få gjennomført dette prosjektet. Når kommunene og private organisasjoner har bidratt i hovedsak, synes jeg det skulle bare mangle

at ikke Fiskeridepartementet også bidrar med et lite beløp – 880 000 kr, som det her er snakk om. Så jeg håper på en positiv behandling i høst.

Statsråd Siri Bjerke: Som jeg redegjorde for, er Fiskeridepartementet opptatt av konsekvensene av økende selbestander, både langs kysten og i Øst- og Vestisen, og de tiltakene som settes i verk, har hensikt i forhold til begge disse områdene. Jeg viste også til flere ulike typer prosjekter som retter seg mot dette målet. Det er ingen uenighet om at «Kystselprosjektet», som det er søkt om penger til, er et interessant prosjekt i forhold til målsettingene som Fiskeridepartementet og Regjeringen har på dette området, så søknaden vil bli vurdert i henhold til de retningslinjer jeg redegjorde for.

S p ø r s m å l 3 0

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Steinar Bastesen til fiskeriministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av fiskeriministeren.

Steinar Bastesen (TF): Jeg har følgende spørsmål til fiskeriministeren:

«Best mulig bestandsanslag for våre fiskeriressurser er avgjørende for maksimal utnyttelse og fortjeneste for Norge. Forskingen på fellesbestander som forvaltes av Russland og Norge, har de siste årene lidit under at det har vært vanskelig og til dels umulig for norske forskningsfartøy å få drive forskning og registrering i russisk sone.

Hvilken strategi har statsråden for å få bedret forskningssamarbeidet med Russland?»

Statsråd Siri Bjerke: Forskningssamarbeidet mellom Norge og Russland på fiskerisektoren har lange tradisjoner helt tilbake til 1950-tallet. Gjennomføringen av forskningstokt for å kartlegge felles fiskebestander i Barentshavet har fungert svært godt helt fram til siste del av 1990-tallet.

Siden 1996 har man fra russisk side endret praksis i betydelig grad. Det er etablert begrensninger i det geografiske omfanget av norske forskningstokt i russisk økonomisk sone, og i varierende grad stilles det krav om fremstilling av fartøyene i russisk havn og krav om russiske inspektører om bord.

Denne situasjonen har bekymret norske myndigheter og ikke minst våre havforskere. Fiskeridepartementet og Utenriksdepartementet har derfor benyttet enhver anledning de siste årene til å ta opp disse problemene med russerne.

Russlands statsminister Kasianov besøkte nylig Norge. Gjennom samtalene under dette besøket ble det gitt indikasjoner på at man på russisk side nå er villig til å finne fram til løsninger på problemene.

Årets kvoteforhandlinger under Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjon vil finne sted i Tromsø 13.-17. november 2000. Under det kommisjonsmøtet vil spørsmålet omkring forskningssamarbeidet være et hovedtema. Jeg har på bakgrunn av samtalene under stats-

minister Kasianovs besøk forhåpninger til at spørsmålene omkring de norske forskningstoktene i Russlands økonomiske sone vil få en avklaring gjennom drøftelsene i fiskerikommisjonen.

Steinar Bastesen (TF): Jeg takker statsråden for svaret, og er fullstendig klar over den situasjonen som er oppstått siden 1996. Det viser seg jo at det er forsvarsledelsen i Russland som driver grensestyrkene, og at det i realiteten er sjefen for Nordflåten som gir tillatelse til forskningsturer eller ikke. Det har vist seg meget vanskelig over lang tid via de diplomatiske kanalene Norge rår over, å få tillatelse til å sende forskningsfartøy inn i russisk sone, så det blir artig å se hva som kommer ut av de kontaktene man har med statsministeren, om han virkelig har kontroll med sjefen for Nordflåten.

Det er et annet spørsmål jeg også har lyst til å komme inn på i forbindelse med forskning. Russland har drevet et utstrakt – jeg vil si – kommersielt fiske under ly av forskningsfangst. De har fisket blåkveite som rent blåkveitefiske, og de har fisket torsk som rent torskefiske ut over de kvotene de har. Blir det også et tema i fiskeriforhandlingene?

Statsråd Siri Bjerke: Jeg deler fullt ut representanten Bastesens bekymring for den videre fiskeriforskningen og hvordan de felles toktene mellom Norge og Russland kan utføres, fordi det vil være svært viktig for bestandsestimaterne og dermed også for fastsettelsen av kvotene framover at dette forskningssamarbeidet går etter planen. Derfor har det ved alle mulige anledninger fra norsk side vært lagt stor vekt på å ta opp med russiske myndigheter at vi må få i gang felles tokt igjen. I 1999 var det et lyspunkt ved at russiske myndigheter var mer åpne igjen, i begynnelsen av år 2000 har situasjonen vært motsatt. Nå har det altså kommet nye signaler fra russisk side, og jeg kan forsikre om at det er en felles strategi fra alle norske myndigheter som har mulighet til å ta dette opp med Russland, og som nå arbeider med disse spørsmålene.

Når det gjelder andre spørsmål i møtet i den blandete kommisjon, får vi komme tilbake til det.

Presidenten: Vi går så tilbake til spørsmål 1.

S p ø r s m å l 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Odd Einar Dørum til statsministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren.

Odd Einar Dørum (V): Jeg tillater meg å stille dette spørsmålet, som da vil bli besvart av miljøvernministeren:

«Samordnet eiendomsutvikling i Bjørvika er nødvendig for byutviklingen i området og for å kunne bidra finansielt til senketunnelen, som er en forutsetning for denne utviklingen. Eiendommene i området eies av ulike statlige og kommunale virksomheter. Oslo havnestyre har åpnet for byutvikling i området, og Oslo bystyre har

enstemmig sagt seg villig til å gå inn i et felles utviklingsselskap med staten.

Når vil staten som grunneier tale med én stemme og gå inn i utviklingsselskapet?»

Statsråd Siri Bjerke: Miljøverndepartementet har som øverste planmyndighet hatt et sentralt ansvar for å samordne de statlige interessene i Bjørvika. Departementet har bl.a. ledet en arbeidsgruppe med representanter for de viktigste grunneierne og Oslo kommune, som har vurdert ulike modeller for gjennomføringen av byutviklingen. Departementets samordningsfunksjon skal videreføres.

NSB Eiendom har i samarbeid med eiendomsselskapet Linstow etablert utviklingsselskapet Oslo S Utvikling, som omfatter NSB Eiendoms arealer i området. Oslo kommune er forespurt om å gå inn i utviklingsselskapet, eventuelt selge sine eierinteresser, med siktemål å få en eiendomsutvikler som er ansvarlig for hele området. Kommunen har stilt seg positiv til et slikt samarbeid.

Finansiering av ny E18 i Bjørvika vil delvis avklares gjennom behandlingen av Nasjonal transportplan, der det er foreslått statlig delfinansiering av senketunnelen. Det er forutsatt at også grunneierne skal bidra til finansieringen av veiprojektet gjennom verdistigningen på eiendommene. Oslo kommune har vedtatt å bidra direkte i finansieringen.

Miljøverndepartementet er tilfreds med at staten ved NSB Eiendom på denne måten er tungt inne i utviklingsselskapet, slik at det oppnås en solid grunneierkonstellasjon som kan forhandle med Statens vegvesen om finansiering av E18.

Det vil være ønskelig med en rask avklaring av finansieringen av E18 både for å få gjennomført byutviklingen og av hensyn til det nye operahuset i Bjørvika, som vil få meget vanskelige driftsforhold så lenge veiomleggingen ikke er realisert. Jeg vil følge utviklingen og arbeide videre med ytterligere koordinering av statlige interesser.

Odd Einar Dørum (V): Jeg er naturligvis kjent med at NSB Eiendom er inne i området, og det er positivt, men staten eier etter min kunnskap også områder under Jernbaneverket, som ikke er NSB Eiendom. Man eier også eiendommer gjennom Statens vegvesen Oslo, og også eiendommer gjennom Statsbygg. Mitt spørsmål er helt prinsipielt. Alle statlige eiendommer, enten de er store eller små, må ses som en helhet for at det skal bli fornuft på en helhetlig utvikling i området. Så mitt spørsmål til statsråden må da gjentas: Vil alle statlige eiendomsinteresser i området gjennom all eiendomsgrunn som staten eier i Bjørvika, bli ivaretatt i utviklingsselskapet, slik at staten har en felles stemme uansett hvordan den praktisk måtte ivaretas?

Statsråd Siri Bjerke: Vi har kommet et godt stykke videre i samordningen av statlige interesser og i samarbeidet mellom staten og kommunen i Bjørvika når det gjelder etableringen av det eiendomsselskapet som nå er på plass, noe som er helt nødvendig for å få til byutvik-

(Statsråd Bjerke)

lingen i området. Dette er en viktig start på arbeidet med å videreføre koordineringen av statlige interesser, et arbeid som selvsagt må omfatte alle de eiendommene som ulike deler av statlige interesser besitter. Miljøverndepartementets rolle som koordinator for disse statlige interessene skal fortsette, og jeg er fornøyd med at vi i løpet av det siste halve året har fått en framdrift i arbeidet, som jeg tror vil påvirke det vi videre får til herfra når eiendomsselskapet nå er på plass.

Presidenten: Vi går så til spørsmål 31.

S p ø r s m å l 3 1

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til miljøvernministeren:

«I store deler av Hedmark har ulven ført til at utmarksbeitene har ligget brakk i flere år, med de konsekvenser dette får for blant annet kulturlandskapet.

Ser statsråden denne form for skade, og hva akter hun å gjøre med dette?»

Statsråd Siri Bjerke: Hedmark har i dag to familiegrupper av ulv med hele reviområdet innenfor fylket. Kommunene Rendalen, Stor-Elvdal og Alvdal er berørt av revirene til disse familiegruppene. Reviområdene til de to familiegruppene av ulv utgjør samlet ca. 3 pst. av utmarksarealet i Hedmark fylke.

Innenfor reviområdene for ulv har jeg lagt vekt på å iverksette tiltak for å skille ulv og bufe, slik at kontaktflaten blir så liten som mulig. Dette har ført til at skadeomfanget grunnet ulv i dette området er lavt. Iverksatte tiltak har bl.a. vært tidlig sanking av sauen, innmarksbeiting med elektriske gjerder og flytting av beiteområdet til nytt utmarksbeite i Spekedalen. Arealet som på grunn av ulike tiltak ikke har blitt beitet, er delvis kompensert av utmarksarealer i Spekedalen igjen er tatt i bruk til beiting.

Kulturlandskapet skal forvaltes slik at vi opprettholder kulturhistoriske og estetiske verdier, biologisk mangfold og tilgjengelighet. Det er derfor viktig å opprettholde beiting i mange områder av landet for å verne om kulturlandskapet. Gjennom nasjonal registrering av verdifulle kulturlandskap er det så langt plukket ut 112 landskapsregioner i landet med kvaliteter utover «hverdagslandskapet». Dette er gammel kulturmark som i dag trues av mer intensiv dyrking eller opphør av drift, som følge av utviklingen i landbruket. Særegne seterregioner er eksempler på slike verdifulle områder. Det er lite som tyder på at disse mest verdifulle områdene i et nasjonalt perspektiv berøres i særlig grad av forvaltningen av ulv.

Forvaltningen av ulv må skje på en slik måte at konfliktene i forhold til beiteinteresser og kulturlandskapsinteresser blir så lave som mulig. Av denne grunn har jeg lagt ut på høring et forslag om å avgrense området der ulv skal få etablere seg i par og familiegrupper. Utgangspunktet for denne avgrensningen er at det ikke skal etablere seg ulv i områder med mye sau på utmark. På den-

ne måten vil også eventuelle konflikter mellom ulv og kulturlandskapsinteresser bli så lave som mulig.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret.

Ser statsråden at bufenæringen også er med på å ivareta alle de stier som finnes ute i kulturlandskapet vårt? Bufo er nemlig en stor bruker av de stiene som forefinnes, og er dermed med på å ivareta dette ofte veldig gamle veinettet.

Statsråd Siri Bjerke: Det er helt opplagt at bufo er viktig for kulturlandskapet, og helt sikkert også når det gjelder stier. Men jeg vil vise til hva jeg sa i mitt svar om at utfordringene fra rovdyr er langt fra de største når det gjelder å ivareta det verdifulle kulturlandskapet vi har. Her vil jeg si at det er den generelle landbrukspolitikken og overføringene bl.a. når det gjelder tilskudd til beiting i utmark, spesielle kulturlandskapstilskudd, overvåkingsprogrammet for kulturlandskap og andre typer ordninger i landbrukspolitikken som er de langt viktigste. Og på dette området har representanten Bredvold og jeg ulike syn på hvordan landbrukspolitikken skal drives, bl.a. har Fremskrittspartiet foreslått betydelig redusert landbruksstøtte. Og slik sett tror jeg nok ikke at det er rovdyrpolitikken som er den største utfordringen for kulturlandskapet.

S p ø r s m å l 3 2

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Per Roar Bredvold til landbruksministeren, vil bli besvart av miljøvernministeren på vegne av landbruksministeren, som er bortreist.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg tillater meg å stille følgende spørsmål til landbruksministeren som vil bli besvart av miljøvernministeren:

«I Hedmark, som andre steder i Norge, leier staten ut dyrket areal.

Vil statsråden åpne for en praksis slik at flest mulig interessenter kan få leie disse arealene ved at det innføres en maksimal, fornuftig leietid?»

Statsråd Siri Bjerke: Jeg oppfatter spørsmålet slik at det gjelder eiendommer som staten har ervervet til rasjonaliseringsformål, enten ved bruk av statens forkjøpsrett i medhold av konsesjonsloven eller ved frivillig kjøp i medhold av jordloven. Slike rasjonaliseringseiendommer erverves av staten ved fylkeslandbruksstyret i vedkommende fylke ved midler av Jordfondet. Eiendommene, som kan bestå av både jord og skog, blir videresolgt til jordsøkere som tilleggsjord, og forskuttet kjøpesum av Jordfondet går tilbake til fondet.

De fleste eiendommer blir videresolgt som tilleggsjord innen kort tid, ca. ett år. For noen av eiendommene kan videresalg ta noe lengre tid. Det gjelder f.eks. større skogeieendommer som skal fordeles på flere jordsøkere. Slike eiendommer kan også ha dyrkede arealer.

Ellers kan videresalg ta noe tid i de tilfeller jordskifte, makeskifte, odelsløsning og rettstvister er inne i bildet.

Men videresalg søkes gjennomført så raskt råd er, også av hensyn til minst mulig belastning på Jordfondet.

I den perioden staten sitter med rasjonaliseringseiendommer, blir det sørget for at det dyrkede arealet på eiendommene blir drevet ved bortleie. Arealet blir leid bort for en avgrenset periode enten til konsesjonssøker eller til jordsøkere/andre interessenter som kan drive det på en rasjonell måte. Vederlaget fastsettes ut fra de prinsipper som ellers gjelder i konsesjonssaker.

Med bakgrunn i at rasjonaliseringseiendommene skal videreselges så raskt som råd er, inngås det i hovedsak ettårige leieavtaler for den dyrkede jorda. Bare i de tilfeller hvor det i utgangspunktet er på det rene at videresalg først kan komme i stand om f.eks. tre til fem år, inngås det leieavtaler av lengre varighet enn ett år om gangen.

Etter den erfaring fylkeslandbruksstyrene, fylkesmannens landbruksavdelinger og departementet har, fungerer drift av det dyrkede arealet på rasjonaliseringseiendommene staten sitter med, på en tilfredsstillende måte. Det er heller ikke store problemer med leieforholdene til disse eiendommene.

Jeg ser derfor ikke særlig behov for en ny praksis, slik representanten Bredvold antyder, for bortleie av dyrkede arealer på rasjonaliseringseiendommene.

Per Roar Bredvold (Frp): Jeg takker statsråden for svaret, som jeg for så vidt er fornøyd med, men det gjelder for eiendommer som er for videresalg. Staten eier mange og store eiendommer, bl.a. areal rundt flyplasser – jeg tenker da spesielt på mitt hjemfylke – og det kan være prestegårder og andre faste eiendommer som staten ikke har planer om å selge, men som man av en eller annen årsak må sitte på.

Det som er viktig for meg, er at det er tilnærmet like regler over hele Norge, slik at flest mulig får anledning til å leie disse arealene, ved at det settes en maksimal leietid, at det gjøres på anbud hvor det er gagnlig, at de som får leie, helst tar bosetting i vedkommende kommune, at rett yrkesbakgrunn er til stede etc. – altså like forhold over hele landet. Jeg tenker som sagt spesielt på eiendommer som staten har sittet på i en årrekke.

Statsråd Siri Bjerke: Når det gjelder rasjonaliseringseiendommer, er det ikke hensiktsmessig å trekke inn flest mulig interessenter for leie, siden tidspunktet for leie er begrenset. Derfor er det for de eiendommene heller ikke aktuelt å praktisere lengre leietid enn de ettårige avtalene for arealer som skal videreselges.

Når det gjelder andre eiendommer som staten besitter – det kan være slike som representanten nevner, eller det kan være eiendommer som Statskog eller Forsvaret besitter – vil det i veldig få tilfeller være snakk om arealer som er dyrket mark. Men i den grad det er det, vil de samme prinsippene legges til grunn over hele landet.

S p ø r s m å l 33

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg vil få lov til å stille følgende spørsmål til den ærede justisministeren:

«Ifølge et oppslag i Bergens Tidende 10. oktober 2000 har en somalier med sikringsdom knivstukket og forsøkt voldta en kvinnelig utleier av hybelen der vedkommende bodde. Mannen ble ifølge artikkelen anbefalt av en person som var med på visningen av hybelen, og det viser seg at denne personen representerte Kriminalomsorg i frihet. Kvinnen ble ikke gjort oppmerksom på dette, ei heller leietakers betydelige kriminelle rulleblad.

Vil statsråden endre regelverket, slik at det pålegges å gi slik informasjon?»

Statsråd Hanne Harlem: Etter min oppfatning bør det ikke være slik at private huseiere risikerer å bli et element i en løslatelses- og rehabiliteringsprosess for personer dømt for alvorlig kriminalitet, uten å vite om det. På bakgrunn av saken i Bergen har jeg derfor bedt om en gjennomgang av regelverket og rutinene rundt forholdet frisikring og taushetsplikt.

Kriminalomsorg i frihet har ansvar for å vurdere boforhold for personer som skal sikres i frihet. De skal altså klarere at boligen er egnet for den dømte og om det er elementer i omgivelsene som tilsier at den dømte ikke burde bo der.

Justisdepartementet har allerede begynt arbeidet med å revidere retningslinjene for saksbehandlingen, for å unngå at det som skjedde i Bergen, skal skje igjen. En vei å gå er primært å benytte offentlige boalternativer. Hvis private utleieboliger likevel skal benyttes, bør det stilles krav om at domfelte samtykker i at informasjon om kriminell bakgrunn blir gitt, eventuelt at domfelte opplyser om det selv. Det bør da uttrykkelig fremgå av leiekontrakten at huseier er orientert. Hvis sikringsklienten ikke selv bidrar til at huseier blir orientert, vil frisikringsoppdraget ikke bli godkjent, og det må søkes etter andre boalternativer. En slik saksbehandling vil gi tilfredsstillende sluttresultat og fortsatt ha taushetsplikt og personvern som basis. Et rundskriv om dette vil være klart i løpet av noen dager.

Til den opplysningen som er fremkommet, om at vedkommende fra Kriminalomsorg i frihet skal ha anbefalt den sikringsdømte, vil jeg avslutningsvis bemerke at det så vidt jeg har brakt på det rene, ikke er riktig at vedkommende var aktiv i forhold til en anbefaling. Men vedkommendes tilstedeværelse kan jo selvfølgelig i seg selv ha påvirket vurderingen av leietakeren. Derfor er det viktig å få iverksatt disse endringene i retningslinjene for saksbehandlingen.

Harald T. Nesvik (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg ser frem til at dette regelverket blir endret, slik at man nå kan slippe å oppleve denne typen episoder i fremtiden. Jeg frykter også at det allerede er inngått en god del andre leieforhold hvor utleier heller ikke er gjort oppmerksom på hvilken situasjon han er i. Jeg frykter f.eks. at pedofile eller andre kriminelle av denne typen, kan ha såkalt sikring og bolig hos barnefamilier. Jeg håper dette arbeidet nå virkelig blir iverksatt, for det er på tide at vi tar offeret mer på alvor enn den kriminelle. Enkelte ganger må vi la taushetsplikten til fordel for den

kriminelle vike for rettspraksis og rettssikkerheten for landets øvrige innbyggere. Det håper jeg nå statsråden virkelig setter fortgang i.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg har ikke så veldig mye å bemerke til det representanten Nesvik sa. Jeg er enig i at det er viktig å beskytte offeret, og at det er offeret eller et potensielt offer som er viktigst. Jeg er helt innstilt på at dette arbeidet skal gå raskt. Og som jeg sa, varsler vi at et rundskriv med beskjed om endret rutine skal vært klart i løpet av noen få dager.

S p ø r s m å l 3 4

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har følgende spørsmål til justisministeren:

«En del mennesker som har begått lovbrudd, idømmes også sikring som ledd i å beskytte samfunnet mot nye kriminelle handlinger etter endt soning.

Mener statsråden at dagens lovverk er tilstrekkelig som ledd i å sikre en forsvarlig gjennomføring av sikring ut fra samfunnets krav på beskyttelse?»

Statsråd Hanne Harlem: Dagens lovverk når det gjelder sikring vil i løpet av neste år bli avløst av ny lovgivning om strafferettslige særreaksjoner som allerede er vedtatt av Stortinget. Endringer kommer som følge av en lang prosess, som bl.a. imøtekommer en del av kritikken som er reist mot dagens system.

Selve grunnlaget for sikringsreglene er hensynet til samfunnsbeskyttelsen. Den sterke vektlegging av dette er videreført også i den nye lovgivningen. Den generelle erfaringen med dagens regler tilsier at sikring gjennomføres på en for samfunnet betryggende måte. Det finnes likevel eksempler på at personer under et sikringsregime klarer å begå ny alvorlig kriminalitet. Dette er i seg selv bekymringsfullt og gjør det nødvendig nøye å gjennomgå slike saker for å avdekke hvor årsakene til svikt ligger og eventuelt gjøre noe med disse. Men at svikt forekommer, skyldes ikke nødvendigvis at det er reglene som ikke er tilstrekkelige. Det må gjennom forløpet av en sikringsperiode gjøres regelmessige vurderinger, bl.a. om nivået på sikringstiltakene. Men det vil alltid være samfunnsbeskyttelsen som skal og må tillegges avgjørende vekt.

Selv om reglene klart angir disse hensynene, er det like fullt vanskelige vurderinger som skal gjøres i hvert enkelt tilfelle. Flere instanser er involvert i dette, både påtalemyndighet, kriminalomsorg og i mange tilfeller også psykiatrien. Selve sikringsvilkårene besluttes av Justisdepartementet innenfor rammer gitt av domstolene.

Et sentralt tema i vurderingene er spørsmålet om fremtidig farlighet. Dette er i sin natur vanskelige vurderinger. Erfaringene viser at det gjennomgående gjøres gode vurderinger, og at sviktsakene er få. Det er imidlertid behov for løpende å være opptatt av å styrke kompetansen hos dem som skal foreta vurderingene. Kriminalomsorgen arbeider nå konkret med bruk av anerkjente metoder for risikovurderinger i samarbeid med psykiatriske fagmiljøer.

Den vedtatte lovendringen om nye strafferettslige særreaksjoner skal tre i kraft ved et eget lovvedtak. Under arbeidet med ikrafttredelsesloven vil jeg vurdere om utviklingen siden lovvedtaket i 1997 gjør det nødvendig med enkelte endringer i de allerede vedtatte reglene av hensyn til å styrke samfunnets behov for beskyttelse.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg syns jo at man kan problematisere dette omkring ulike elementer som kan ha betydning for at sikringsdømte på en eller annen måte forgriper seg. Det ene er selve lovverket, og der syns jeg statsråden gir en grei forklaring. Det kan godt tenkes at både dagens lovverk og det nye som vil komme, i seg selv er et verktøy som er velegnet til å hindre at den typen hendelser som man f.eks. så i Bergen, finner sted. Men da står man tilbake med andre forklaringer. Det ene er selve praktiseringen av lovverket. Jeg tenker her spesielt på bruken av taushetsplikt. Det burde ha vært mulig, også innenfor dagens lovverk, å ha en klargjøring overfor ansatte, bl.a. innenfor Kriminalomsorg i frihet, slik at det ikke gav denne type konsekvenser.

Det man også står overfor, er spørsmålet om ressurser til praktiseringen av lovverket. I hvilken grad har vi i dag et oppgående vern av ansatte innenfor fengselsvesenet og Kriminalomsorg i frihet, og ikke minst også ressurser knyttet til psykiatrien, som må ha et tett samspill i forhold til fengselsvesenet? Jeg har lyst til å høre statsrådets betraktninger omkring det – altså andre forklaringsmekanismer enn selve lovverket.

Statsråd Hanne Harlem: Jeg har forståelse for begge synsvinkler, både angående praktisering og ressurs-spørsmål.

Når det gjelder praktiseringen, er det ingen tvil om at vi stadig må prøve å bli bedre til å vurdere på forhånd. Det er primært et faglig spørsmål. Så er det også et spørsmål om nivået, balansegangen, er riktig. Det må jeg innrømme at jeg synes er vanskelig å vite. Derfor er det viktig å gå gjennom de sakene der vi ser at det har gått galt. Hvorfor endte vurderingen i Bergen slik at man mente det var forsvarlig å frisikre? Hva kan vi lære om hvorvidt balansegangen er riktig eller ikke? I dette tilfellet var den opplagt ikke riktig, men hva var den faglige feilen her?

Når det gjelder ressurser, er det klart at det alltid er et tema. Men akkurat i valget mellom å ta folk fra sikring ut i frisikring, er det ingen tvil om at selve sikringen inne i et fengsel er dyrere enn frisikringen, slik at der bør det definitivt ikke være ressurser som er spørsmålet, men faktisk det å velge den faglig sett beste løsningen.

S p ø r s m å l 3 5

Bjørn Hernæs (H): Jeg vil gjerne få lov til å stille følgende spørsmål til justisministeren:

«Mener statsråden at politiet har gode nok hjemler til å informere nabolag, foreldre, skoler, boligutleiende eller andre det måtte angå spesielt, om personer som tidligere

er dømt for alvorlige forbrytelser, eller andre potensielt farlige personer, som for eksempel enkelte kategorier psykiatriske pasienter?»

Statsråd Hanne Harlem: Politiet har i utgangspunktet taushetsplikt om det de gjennom sitt arbeid får vite om andres personlige forhold, f.eks. om at en person er pedofil eller har en alvorlig psykisk lidelse. Men politiet kan likevel gi informasjon om slike taushetsbelagte opplysninger for å forebygge forbrytelser.

Bestemmelsene gir ikke en helt generell adgang til å varsle om taushetsbelagte forhold. Høyesterett fastslo i en kjennelse i 1994 at det må være objektive holdpunkter som gir rimelig grunn til å frykte at en forbrytelse ellers kan bli begått. I tillegg må det være nødvendig å varsle fordi andre handlingsalternativer er utilstrekkelige eller u hensiktsmessige, og varsling må ikke virke uforholdsmessig i forhold til den informasjonen knytter seg til.

Taushetsplikten er imidlertid ikke til hinder for at politiet generelt går ut og oppfordrer barnehager, skoler og foreldre til å bevisstgjøre barn og unge. Begrensningene gjelder først når det er aktuelt å gå ut og varsle – særlig navngi konkrete pedofile eller andre farlige forbrytere.

Jeg mener at det kan være grunn til å gi varsel om pedofile eller andre potensielt farlige i større utstrekning enn det som gjøres i dag. En undersøkelse som Justisdepartementet foretok i 1998, kan tyde på at politiet har vært tilbakeholdent med å varsle om slike forhold fordi man har vært usikker på i hvilken utstrekning det er hjemmel for å varsle. Justisdepartementet vil derfor i løpet av noen uker sende ut et rundskriv som trekker opp nærmere retningslinjer for når det kan og bør varsles. I rundskrivet vil departementet gi uttrykk for at politiet i større utstrekning enn i dag bør vurdere om det skal gis varsel til aktuelle offentlige institusjoner og eventuelt private om pedofile eller andre potensielt farlige som oppholder seg i nærmiljøet.

Departementet vil videre vurdere om lovgivningen gir en tilstrekkelig vid adgang. Førstestatsadvokat Tor-Geir Myhrer hos Riksadvokaten har på oppdrag fra Justisdepartementet utredet spørsmålet om taushetsplikt er til hinder for samarbeid mellom politiet og andre etater. Departementet vil på bakgrunn av utredningen vurdere om det er behov for lovendringer. Jeg bemerker også at det er i påvente av denne utredningen at man ikke har sendt ut et slikt rundskriv som jeg allerede har nevnt, på et tidligere tidspunkt.

Justisdepartementet har også satt i gang et samarbeid med andre departement for å kartlegge om taushetsplikten er en hindring for samarbeid mellom politiet og andre offentlige etater. Det skal undersøkes om eventuelle hindringer kan løses ved hjelp av praktiske tiltak, som f.eks. informasjon og opplæring, eller om det er behov for lovendringer.

Selv om jeg mener at politiet i noe større utstrekning enn i dag bør varsle om pedofile eller andre potensielt farlige forbrytere som bosetter seg i nærmiljøet, vil jeg advare mot å ha for store forventninger til en slik varsling. Erfaringer i andre land tyder på at varsling ofte fører

til at faren forflyttes, f.eks. til nabo-nabolaget. Varsling kan videre gi en form for falsk trygghet, fordi kunnskap om noe ikke kan forhindre at andre farlige situasjoner kan oppstå. Derfor kan andre tiltak være vel så viktig.

Reglene om sikring, som skal avløses av nye regler om særreaksjoner, skal bidra til å beskytte samfunnet mot nye alvorlige forbrytelser. Reglene om at den som søker jobb i barnehage, må vise politiattest, skal forhindre at strafforfulgte seksualforbrytere får jobb hvor de har nær kontakt med barn og unge. Retten har dessuten nylig fått plikt til å vurdere å idømme rettighetstap overfor nærmere angitte seksualforbrytere. Formålet er å hindre at de får arbeid, verv eller liknende hvor de er i nær kontakt med barn. Men fremfor alt er det viktig at vi voksne lærer barna våre hvordan de skal opptre for å unngå farlige situasjoner.

Bjørn Hernæs (H): Statsrådens svar på alle disse tre spørsmålene i dag viser vel nokså klart at vi her står overfor et veldig vanskelig område. Jeg har lyst til både å takke for svaret og gi uttrykk for at jeg ser med spenning og også med forventning frem til nye retningslinjer og de vurderingene som statsråden sier hun er i ferd med å gjøre, også vurderinger av om det blir behov for nye lov-hjemler, eller om man kan få klare retningslinjer med de lover man har i dag.

Det jeg har lyst til konkret å si, er at det å få gitt klare hjemler for et område som er så problemfylt, åpenbart ikke er enkelt. Så jeg ville sette pris på om statsråden kanskje kunne presisere litt nærmere om hun ser for seg at det er mulig innenfor dagens lovverk, eller om hun vil komme til Stortinget med forslag til forandringer av lovverket, og særlig med tanke på at politiet har vært tilbakeholdent, om det kan gis retningslinjer som gjør at tilbakeholdenheten blir noe mindre fremtredende.

Statsråd Hanne Harlem: Undersøkelsen fra 1998 avdekket at det var ganske stor forskjell på politidistriktene. Noen politidistrikter var mye mer tilbakeholdne enn andre. Det som i alle fall er sikkert, er at vi gjennom et nytt rundskriv kan trekke opp linjene så langt det er mulig innenfor dagens lovverk, og på den måten sikre at det samme skjer i de andre politidistriktene som i de politidistriktene som i størst grad har benyttet de mulighetene de har. Jeg tror absolutt det er rom for forbedring innenfor det regelsettet vi har. Så får vi da se om det er behov for ytterligere endringer.

S p ø r s m å l 3 6

Øyvind Vaksdal (Frp): Jeg tillater meg å sette fram følgende spørsmål til justisministeren:

«I Haugesund-distriktet har vi i løpet av mindre enn ett år hatt to eksempler på at søk etter savnede i stor utstrekning har vært finansiert av foreldre og andre frivillige.

Synes statsråden dette er riktig i et av verdens rikeste land, og hva vil statsråden eventuelt gjøre for å bedre på denne uverdige situasjonen?»

Statsråd Hanne Harlem: Justisdepartementet har lenge vært opptatt av å finne en tilfredsstillende løsning for det offentliges ansvar når det gjelder søk etter omkomne på havet. Av den grunn ble det ved Kronprinsregentens resolusjon av 7. august 1998 oppnevnt et utvalg for å vurdere en finansieringsordning for søk etter omkomne på havet. Utvalget avleverte sin innstilling i april 1999, og oppfølgingen av denne er under arbeid i departementet..

I inneværende års budsjett avsatte Stortinget etter forslag fra den tidligere regjering til sammen 8 mill. kr til søk etter omkomne.

I St.prp. nr. 1 for 2000-2001 har Regjeringen foreslått en betydelig styrking til dette formål ved å foreslå en økning i bevilgningen fra 8 mill. kr til 25 mill. kr. Dette beløpet tilsvarer det beløp som ble anslått av utvalget som nødvendig i den nevnte utredning. Med utgangspunkt i dette forslag til bevilgning samt forslag til organisering av en slik finansieringsordning vil vi kunne etablere en verdig ordning for søk etter omkomne på havet, i innsjøer og i vassdrag.

Når det gjelder søk etter omkomne i Haugesund-distriktet, vil jeg spesielt nevne at Justisdepartementet i forbindelse med Sleipner-ulykken har bidratt med ca. 2 mill. kr til søk etter at redningsaksjonen ble avsluttet. Disse pengene er gitt som en ekstrabevilgning til Hordaland politidistrikt, som har hatt det overordnede ansvaret for søkene. I tillegg har Forsvaret bidratt vederlagsfritt med spesialfartøyet KNM Tyr.

Øyvind Vaksdal (Frp): Jeg takker statsråden for svaret. Jeg er selvfølgelig kjent med at det i budsjettforslaget for neste år er satt av penger til søk etter savnede på havet. Dette er selvfølgelig gledelig, men det hjelper jo ikke de pårørende som er midt oppe i en fortvilet situasjon i dag. Jeg er også kjent med at KNM Tyr skal brukes til søk i Haugesund-distriktet når den likevel er i det aktuelle sjøområdet. Dette kom imidlertid i stand etter en henvendelse fra stortingsrepresentant Hans J. Røsjorde til forsvarsministeren.

Det er imidlertid et faktum at i de to sakene jeg her viser til, har foreldrene og andre måttet samle inn penger for å søke etter sine nærmeste, for iallfall i det minste å ha en grav å gå til for å minnes sine kjære. Synes virkelig ikke statsråden at dette er uverdige for et av verdens rikeste land? Og videre: Vil statsråden åpne for at de penger som nå er foreslått bevilget til søk, også kan brukes til søk på land dersom det er usikkerhet om den savnede er å finne til sjøs eller på land?

Statsråd Hanne Harlem: Jeg er glad for at vi er i ferd med å få en ordning som bør kunne fungere for fremtiden. Jeg viser også til det jeg har svart i tidligere spørretimespørsmål om søk etter omkomne på havet, og det er at vi skal søke etter dem som forsvinner på havet, men på et eller annet tidspunkt har man kanskje søkt så mye at man må sette en grense for hvor lenge man fortsetter. Det er et tema i forbindelse med ethvert søk, og det vil være et tema ved etableringen av ordningen, hvor-

dan en skal avgjøre spørsmålet: Når har vi søkt så lenge at det ikke er grunn til å søke videre?

Når det gjelder det siste spørsmålet, om søk etter omkomne på land, er det jo ikke slik at vi ikke søker etter omkomne på land i dag, eller for så vidt ikke har søkt etter omkomne på havet før. Det har altså politiet gjort innenfor sine budsjetter, og det skal de fortsette å gjøre. Det spesielle her er at vi får muligheter for å søke på havet hvor det tidligere har vært mer uklart hvor grensene gikk, og hvem som hadde ansvaret for å søke. Så jeg mener nok at denne ordningen primært må være knyttet til søk i hav, innsjøer og vassdrag.

Presidenten: Spørsmål 37 er besvart tidligere i dagens møte.

S p ø r s m å l 3 8

Fra representanten Hallgeir H. Langeland til olje- og energiministeren:

«Ved Elkem Salten er det planlagt en ombygging som blant annet gjør at store kraftmengder kan gjenvinnes. Energigjenvinningen kan spare 300 GWh, altså tilsvarende ca. to Beiarn-utbygginger.

Hvilken strategi har statsråden for å sørge for at flere slike prosjekter kan bli realisert, eventuelt kan statsråden klargjøre hvor mange Beiarn-utbygginger eller gasskraftverk det er mulig å spare i slike prosjekter?»

Presidenten: Dette spørsmålet utsettes til et senere møte.

S p ø r s m å l 3 9

Ursula Evje (Frp): Jeg har et spørsmål til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Departementet ser ut til å ta seg meget god tid når det gjelder behandling av godkjenningssøknaden fra Oasen Barneskole i Songdalen kommune. Dette fremstår som svært underlig med tanke på den iver og effektivitet statsråden viste når det gjaldt å trekke tilbake den tidligere godkjenningen gitt av statsråd Lilletun.

Ønsker statsråden også å fremstå som effektiv der en må forvente et positivt svar?»

Statsråd Trond Giske: Oasen Bibelsenter søkte om godkjenning av Oasen Barneskole etter privatskoleloven 9. september 1999, og departementet imøtekom søknaden ved vedtak datert 13. mars 2000. Etter klage fra vertskommunen – Songdalen kommune – omgjorde departementet vedtaket og avslo søknaden 15. mai 2000. Vedtaket ble påklaget av Oasen Bibelsenter 2. juni 2000.

Godkjenning av privatskoler etter privatskoleloven innebærer også at departementet må godkjenne de læreplanene skolene vil bruke. Oasen Bibelsenter søker om godkjenning som en såkalt ACE-skole. Av søknaden fra Oasen Bibelsenter fremgår det bl.a. at det læremateriellet som skolen vil benytte, i praksis er ACEs fagplan for de enkelte fag.

De læremidlene som ACE-skolene benytter i dag, og som også Oasen Bibelsenter ønsker å benytte i sin skolevirksomhet, ble oversendt til Likestillingsombudet for vurdering 17. juli 2000. Likestillingsombudets avgjørelse i saken forelå 2. oktober 2000. Ombudet har kommet til den konklusjon at de læremidlene som ACE-skolene benytter, ikke bygger på likestilling mellom kjønnene, og at skolene som benytter læremidlene, bryter likestillingsloven. ACE Norge har varslet at Likestillingsombudets avgjørelse vil bli påklaget til Klagenemnda for likestilling.

I brev til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet fra Likestillingsombudet datert 10. oktober 2000 fremgår det at ombudet forutsetter at departementet legger ovennevnte avgjørelse til grunn og ikke godkjenner flere skoler som bygger på ACE-pedagogikken før spørsmålet om læremidlenes lovlighet er avgjort av Klagenemnda for likestilling.

Jeg vil følge opp Likestillingsombudets anmodning i denne saken, noe som bl.a. innebærer at departementet ikke vil avgjøre klagen fra Oasen Bibelsenter før Klagenemnda for likestilling har tatt stilling til om de læremidlene som ACE-skolene benytter, bryter med likestillingsloven. Det vil derfor ta noe tid før departementet kan avgjøre denne saken.

Ursula Evje (Frp): Det er noe som slår meg som underlig i denne saken, og det er det faktum at man ikke på et langt tidligere tidspunkt synes å ha avklart dette spørsmålet om likestilling. Likestilling i denne sammenheng er et spørsmål av vital prinsipiell betydning for alle, og jeg føler at det er merkelig at ikke departementet ved statsråden på et meget tidlig tidspunkt har avklart dette spørsmålet i forbindelse med privatskoleloven, som vi har hatt i en lang rekke år nå.

Det oppfølgingsspørsmål jeg da må stille til statsråden, er: Hvilket tilbud vil statsråden nå i ventetiden gi til de elevene som pr. i dag ikke mottar et adekvat opplæringstilbud i Songdalen kommune?

Statsråd Trond Giske: Jeg kan bare slutte meg til representanten Evjes syn på at vurderingen av likestillingsperspektivet innenfor ACE-skolenes læremateriell godt kunne vært vurdert på et langt tidligere tidspunkt. Vi får her heller bruke ordtaket «bedre sent enn aldri». Vi fikk i hvert fall ganske raskt etter at jeg overtok som statsråd, satt i gang et arbeid med å vurdere likestillingsperspektivet i disse læremidlene. Godkjenningen av Oasen Barne-skole ble jo foretatt av departementet bare fire dager før regjeringsskiftet 17. mars 2000. Ganske raskt etter at vi overtok fikk vi klagen fra vertskommunen, og vi fikk behandlet søknaden. I mellomtiden, fra påklagingen 2. juni fra Oasen Bibelsenter, har det selvsagt også vært sommer og sommerferie. Det kan også være en begrunnelse for at saken har tatt noe tid.

Jeg vil bare til slutt få si at enhver kommune har en plikt til å sørge for et utdanningstilbud til elevene i kommunen – så også Songdalen kommune. Når man ikke har

et privatskoletilbud man ønsker å benytte, har selvsagt kommunen ansvar for å sørge for utdanningen til elevene.

S p ø r s m å l 4 0

Fra representanten Rolf Reikvam til kirke-, utdannings- og forskningsministeren:

«Oslo kommune har vedtatt å søke om forsøk der elevene i videregående skole, allmennfaglig studieretning, skal få fritak for deler av læreplanen i norsk. Fritaket skal omfatte sidemålet. Det er søkt i henhold til opplæringsloven § 1-4. Loven åpner for at det kan gjøres tidsavgrenset pedagogiske eller organisatoriske forsøk.

Mener statsråden at det i medhold av § 1-4 kan åpnes for omfattende forsøk der en fraviker læreplanen i et fag, og vil statsråden konsultere Stortinget før forsøket eventuelt innvilges?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 4 1

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Kristin Halvorsen til kirke-, utdannings- og forskningsministeren, vil bli tatt opp av Helge Bjørnsen.

Helge Bjørnsen (SV): Jeg vil stille kirke-, utdannings- og forskningsministeren følgende spørsmål:

«I statsbudsjettet for 2000 ble det anslått at egenandelene i grunnskolen utgjorde ca. 100 mill. kroner. Det er grunn til å anta at en del av egenbetalingen er i strid med opplæringsloven. Alt tyder på at egenbetalingen har økt etter departementets forrige undersøkelse.

Vil statsråden ta initiativ til å få en oppdatert oversikt over egenbetalingen i grunnskolen, og vil statsråden pålegge kommunene å fjerne all egenbetalingspraksis som er i strid med opplæringsloven?»

Statsråd Trond Giske: Jeg regner med at representanten fra SV viser til den undersøkelsen som ble foretatt om egenbetalingene i grunnskolen for skoleåret 1996-97, og som ble omtalt i statsbudsjettet for 1998. Undersøkelsen viste at samlet egenbetaling i grunnskolen utgjorde om lag 93 mill. kr.

Prinsippet i opplæringsloven er at all grunnskoleopplæring skal være gratis, jf. opplæringsloven § 2-1. Her står det:

«Kommunen skal halde elevane i grunnskolen med lære- og lesebøker, skrive- og teiknemateriell og anna undervisningsmaterieill.»

Dette er etter min oppfatning et meget viktig prinsipp. Regelen har tidligere vært uttalt i grunnskoleloven. Det har altså ikke skjedd noen endring av regelverket på dette punktet i forbindelse med ny opplæringslov.

I den undersøkelsen som det her er referert til, viste det seg at det var svært få skoler som tok egenbetaling for læremidler og utstyr. Samlet egenbetaling til disse formålene utgjorde om lag 1,9 mill. kr, noe som absolutt

er 1,9 mill. kr for mye. Selv om flertallet av kommuner og skoler opplyser at egenbetaling ikke forekommer, var det et lite antall som oppgav at elevene måtte betale for bl.a. ordbøker og kalkulatorer. Jeg er av den oppfatning at dette er materiell og utstyr som skulle være gratis etter loven.

Når det gjelder ekskursjoner, oppgav 81 pst. av kommunene at de tok egenbetaling, og 84 pst. av kommunene tok egenbetaling i forbindelse med leirskole. Det er bekymringsfullt at 81 pst. av de kommunene som deltok i undersøkelsen, tok egenbetaling ved ekskursjoner. Dette er utgifter som kommunene skal dekke i henhold til opplæringsloven. Ved leirskoleopplæring er egenbetalings-spørsmålet noe mer komplisert.

Undersøkelsen om egenbetaling i grunnskolen ble fulgt opp gjennom at statens utdanningskontorer ved utførelse av sitt tilsyn med skoleeierne skulle følge opp at all grunnskoleopplæring skal være gratis. Fra departementets side ble det særskilt påpekt overfor statens utdanningskontorer at kommunene skal dekke alle utgifter til grunnskoleopplæring, eksempelvis også utgifter i forbindelse med ekskursjoner.

I undersøkelsen går det fram at en stor andel av kommunene tar egenbetaling i forbindelse med leirskole. Kommunene kan ikke ta egenbetaling i forbindelse med undervisningen ved et leirskoleopphold. Det var ellers lagt til grunn i forarbeidene til loven at kommunene kan ta betaling for reise, kost og losji knyttet til et reelt frivillig leirskoleopphold. For at foreldre og elever ikke skal oppleve et eventuelt tilbud om leirskoleopplæring som et økonomisk press, må skolen sørge for at tilbudet blir presentert på en slik måte at det oppleves som et reelt frivillig tilbud. Videre må leirskoleoppholdet ha en økonomisk ramme som gjør at alle elever som ønsker å delta, faktisk får den muligheten. Om kommunen kan ta egenbetaling, eventuelt hvor mye, vil måtte bero på en konkret og skjønsmessig vurdering av det enkelte tilfellet.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet for 2001 å innlemme det øremerkede tilskuddet til leirskoleopplæring i rammetilskuddet til kommunene. Dette er bl.a. gjort med bakgrunn i at læreplanen etter Reform 97 legger vekt på å benytte flere ute- og friluftaktiviteter innenfor rammen av den vanlige undervisningen. Det øremerkede stats-tilskuddet har medvirket til å holde oppe en forestilling om at kommunene må gi et tilbud om leirskoleopphold. Intensjonene i loven er at det skal være opp til de lokale prioriteringer å velge hvilke ute- og friluftaktiviteter som passer best. Noen ganger kan det være leirskole, i andre tilfelle andre aktiviteter. Det vil også bidra til å dempe betalingspresset i forbindelse med leirskole.

Det er svært bekymringsfullt at flere kommuner tar egenbetaling i forbindelse med grunnskoleopplæring. Jeg vil se nærmere på om det er behov for å gjennomføre en ny undersøkelse om foreldrebetaling i grunnskolen for å se om de tiltakene departementet har iverksatt, er tilstrekkelige.

Helge Bjørnsen (SV): Jeg er for så vidt fornøyd med at statsråden vil se nærmere på spørsmålet. Jeg hadde

vært mer fornøyd om statsråden hadde sagt at problemet skulle løses.

Det er slik at når det gjelder inneværende års budsjett, sier KS at det mangler ca. 2 milliarder kr for at kommunene skal være i samme situasjon som i fjor, som altså er en underskuddssituasjon. I den kommunen jeg kommer fra, Stange kommune, har vi gjort en slik undersøkelse, og det viser seg at hver elev gir et tilskudd til Stange kommune i størrelsesordenen ca. 100 kr i måneden. Vi har en ny læreplan. Det er ekskursjoner og prosjekter som det er nødvendig å gjennomføre for å fullføre læreplanen. Det greier vi ikke. Jeg lurer på om statsråden gjør seg noen refleksjoner om hvor mye mer penger kommunesektoren trenger for at de skal kunne prioritere denne oppgaven, som jo nødvendigvis ligger et stykke ned på prioriteringslistene.

Presidenten: Den reglementsmessige tiden for formiddagens møte er nå omme. Presidenten vil imidlertid foreslå at vi fortsetter forhandlingene inntil dagens kart er ferdigbehandlet. – Det er vedtatt.

Statsråd Trond Giske: Jeg deler fullt ut representanten Bjørnsens syn på at kommuneøkonomien selvsagt er avgjørende for hva slags egenbetalingspress man får i skolen. Derfor har vi lagt fram et statsbudsjett hvor kommuneøkonomien er prioritert, hvor overføringene til kommunene øker kraftig, og som jeg også håper fører til at skolen blir høyere prioritert. Men det er en del av lokaldemokratiet at hver enkelt kommune selv bestemmer hvor mye de bruker av sin økonomi til skole og helse, og også i hvor stor grad en del av de inntektsmulighetene kommunene har, brukes og benyttes fullt ut. Men selvsagt skal alle kommuner forholde seg til det lovverket vi har, og loven er veldig klar i forhold til egenbetaling i grunnskolen. Grunnskolen skal være gratis, den skal være tilgjengelig for alle, og jeg akter å følge det opp, både gjennom å påse at lovene følges, og ved å se på behovet for en gjennomgang av egenbetalingene, men også i framtiden sørge for en enda bedre kommuneøkonomi.

Presidenten: Vi går nå tilbake til spørsmål 16.

S p ø r s m å l 1 6

Hanne Dyveke Søttar Hagen (Frp): Mitt spørsmål til kulturministeren er:

«1. oktober 2000 skulle nye regler for sponing av TV ha trådt i kraft. Dette skjedde ikke, og saken er nå utsatt på ubestemt tid. Det er mange, spesielt landets lokal-TV-stasjoner, som er usikre på hvilken innvirkning dette har på deres inngåelse av sponsoravtaler for 2001.

Kan statsråden berolige landets lokal-TV-stasjoner med å fastslå at de nye forskriftene tidligst trer i kraft 1. januar 2002?»

Statsråd Ellen Horn: Endringene i regelverket for sponing av kringkastingsprogrammer er en oppfølging av vedtak Stortinget fattet i desember i fjor.

Det medfører ikke riktighet at ikraftsetting av reglene er utsatt på ubestemt tid. Målsettingen var å sette reglene i kraft den 1. oktober i år. Av ulike grunner er arbeidet blitt noe forsinket. Jeg tar nå sikte på at reglene vil bli iverksatt fra kommende årsskifte.

Hanne Dyveke Søttar Hagen (Frp): Jeg vil bare få knytte en bemerkning til det siste: Vi fikk beskjed om at saken var utsatt på ubestemt tid fordi departementet ikke var ferdig med å behandle høringsuttalelsene.

Det som skjer nå, er at det er over 20 lokal-TV-stasjoner i Norge som føler at de er blitt offer i en problemstilling som egentlig er mellom NRK og de store kommersielle rikskanalene. Lokal-TV har de seneste årene etablert seg som et seriøst medietilbud i lokalsamfunnet, og vi synes de heller burde ha vært støttet opp om istedenfor at man legger hindringer i veien. Det som har skjedd nå, er at de rammebetingelsene som var kjent da eierne søkte om konsesjon og gjorde betydelige investeringer, er blitt endret. Det lokal-TV nå sier, er at det er vanskelig å satse seriøst på lokal-TV for framtiden. Så man kan jo lure: Hva kan statsråden bidra med for å gjøre det litt lettere for lokal-TV i framtiden?

Statsråd Ellen Horn: Jeg er enig med representanten i at lokal fjernsynet er et viktig tilfang som fortjener støtte, og det medfører riktighet at de store kontroverser rundt nevnte spørsmål i hovedsak har vært knyttet til NRK og de store aktørene. Jeg vil gjøre alt jeg kan for å bidra til hurtig saksbehandling, slik at man ikke får unødige problemer for lokal fjernsynsaktørene.

Presidenten: Spørsmål 16 er dermed ferdigbehandlet, og vi går til dagens siste spørsmål.

S p ø r s m å l 17

Ågot Valle (SV): Det er en ære å ha det siste spørsmålet.

Jeg har dette spørsmålet til kulturministeren:

«Kulturbåten «Innvik» er Norges flytende kulturhus. I 12 år har den fungert som arena for kunst- og kulturformidling for hele kystnorge. Det er fare for at Kulturbåten A/S må avvikle drifta dersom den ikke lenger får statstilskudd. Konsekvensen blir at folk langs kysten får dårligere muligheter til å oppleve kunst og kultur. Det vil også gå utover satsinga på den «kulturelle skolesekken» i kystkommunene.

Hvorfor mener statsråden at det ikke er et statlig ansvar å sikre drifta til Kulturbåten A/S?»

Statsråd Ellen Horn: Forslaget om å avvikle det øremerkede tilskuddet til Den Norske Kulturbåten A/S er prinsipielt begrunnet. Som kjent fremmet Regjeringen forslaget om å avvikle tilskuddet i kommuneøkonomi-proposisjonen for 2001. Forslaget er et ledd i arbeidet med å redusere antallet øremerkede tilskuddsordninger for å minske statens detaljstyring av kommuner og fyl-

keskommuner. Øremerkede tilskudd har vært begrunnet i viktige nasjonale hensyn.

I proposisjonen er det lagt vekt på at Stortinget ved flere anledninger har understreket at det viktigste inntektsfundamentet for kommunene og fylkeskommunene skal være de såkalte frie inntektene, det vil si skatteinntekter og rammetilskudd.

Det ble også vist til at Stortingets kontroll- og konstitusjonskomite ved behandlingen av Riksrevisjonens undersøkelse om øremerkede tilskudd selv konstaterte at Stortinget ikke har fulgt flertallets målsettinger for overføringer mellom stat og kommune.

Under Stortingets behandling av kommuneøkonomi-proposisjonen støttet kommunalkomiteen forslaget om ytterligere innlemming/avvikling av øremerkede tilskudd, og komiteens flertall hadde ikke merknad til at tilskuddet til Den Norske Kulturbåten A/S blir avvirket.

Det er således en overordnet vurdering som ligger bak forslaget om å avvikle det øremerkede tilskuddet. Jeg er kjent med at båten har en viktig funksjon når det gjelder kunst- og kulturformidling langs store deler av kysten. Først og fremst er det Hordaland og Sogn og Fjordane som er de store brukerylkene, men også andre fylker har hatt glede av besøk fra Den Norske Kulturbåten. Av mange er båten omtalt som et flytende kulturhus, og etter min mening må derfor drift av båten være et regionalt ansvar.

Ågot Valle (SV): Jeg takker først for svaret. Men jeg synes jo det er veldig leit at en overordnet vurdering skal ramme kystfolket på denne måten. Jeg synes også det er leit at ikke Kulturdepartementet og Regjeringa etter hvert begynner å innse at dette ikke har dreid seg om øremerkede tilskudd til to fylker, men at disse to fylkene har fungert som en slags postkasse for tilskuddet til kulturbåten.

Jeg vil gjerne utfordre statsråden på dette: Er statsråden enig i at kulturbåten er avgjørende for at unger langs kysten skal kunne ta del i den «kulturelle skolesekken», eller «kulturnista», som den heter i Møre og Romsdal? Møre og Romsdal fylke har jo kalkulert med «Innvik» i fylkets videre oppfølging av «kulturnista». Hvis vi så er enige om det, kan vi så også være enige om at de andre fylkene og kulturinstitusjonene ikke må være avhengige av Hordalands og Sogn og Fjordanes disposisjoner for å få tilgang til båten? For det er jo det som er realiteten dersom statstilskuddet opphører og drift skal være opp til fylkene. Jeg vil oppfordre statsråden til å gi sine egne partifeller råd om å være med på å bidra til at statstilskuddet skal kunne opprettholdes.

Statsråd Ellen Horn: Jeg er helt enig med Ågot Valle i at i alle de årene «Innvik» har vært på sjøen med kulturprogrammer, har den representert et viktig supplement til den øvrige kulturaktiviteten i Kyst-Norge, både for barn og unge. Den har tilbudt musikk, teater og litteratur på steder hvor det ellers ikke alltid har vært like lett å få et slikt tilbud.

Likevel må jeg understreke det som Regjeringen har foreslått, at den videre driften av kulturbåten «Innvik» er et fylkeskommunalt ansvar. Som vi vet fra før, er det jo kommet betydelige økte rammer for kommuneøkonomien. Jeg tror at de lokale kulturpolitikere er de beste til å vurdere hvem som skal få støtte i framtiden.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 15.15.
